



**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI**

**BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN KİŞİLİK,
YENİLİKÇİ DAVRANIŞ VE SOSYAL PROBLEM ÇÖZME
ÖZELLİKLERİ**

Doktora Tezi

Fatih KARAKAŞ

Danışman
Prof. Dr. Menderes KABADAYI

SAMSUN
2023

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI**



**BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN KİŞİLİK,
YENİLİKÇİ DAVRANIŞ VE SOSYAL PROBLEM ÇÖZME
ÖZELLİKLERİ**

Doktora Tezi

Fatih KARAKAŞ

Danışman

Prof. Dr. Menderes KABADAYI

SAMSUN
2023

TEZ KABUL VE ONAYI

Fatih KARAKAŞ tarafından, **Prof. Dr. Menderes KABADAYI** danışmanlığında hazırlanan “**BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN KİŞİLİK, YENİLİKÇİ DAVRANIŞ VE SOSYAL PROBLEM ÇÖZME ÖZELLİKLERİ**” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 19.6.2023 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Sonuç
Başkan	Prof. Dr. Kenan ŞEBİN Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı	☐ Kabul ☒ Ret
Üye	Prof. Dr. Menderes KABADAYI Ondokuz Mayıs Üniversitesi Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç.Dr. Özgür BOSTANCI Ondokuz Mayıs Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç. Dr. Ali Kerim YILMAZ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç. Dr. Kürşat ACAR Sinop Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Ahmet TABAK
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Doktora tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi ?

Evet ☒ (Gerekli ise ekler kısmına ekleyiniz)

Hayır ☐

12 /07 /2023
Fatih KARAKAŞ

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı: BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN KİŞİLİK, YENİLİKÇİ DAVRANIŞ VE SOSYAL PROBLEM ÇÖZME ÖZELLİKLERİ

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 12.07.2023 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 23

Tek kaynak oranı : % 4 çıkmıştır.

12 / 07 / 2023
Prof. Dr. Menderes KABADAYI

ÖZET

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN KİŞİLİK, YENİLİKÇİ DAVRANIŞ VE SOSYAL PROBLEM ÇÖZME ÖZELLİKLERİ

Fatih KARAKAŞ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı
Doktora, Haziran/2023
Danışman:Prof. Dr. Menderes KABADAYI

Bu araştırmanın amacı, beden eğitimi öğretmenlerinin kişilik, yenilikçi davranış ve sosyal problem çözme düzeylerini bazı demografik bilgiler açısından incelemektir. Çalışmada betimsel nitelik taşıyan tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, ortaokul ve lisede görev yapan beden eğitimi öğretmenleri arasından tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilen 405 birey oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” ile Atak (2013) tarafından Türk Kültürü'ne Uyarlanması yapılmış “On-Maddeli Kişilik Ölçeği”, Türkiye'ye Uyarlama Çalışması Pala ve Turan (2020) tarafından yapılmış “Yenilikçi Davranış Ölçeği” ve Çekici tarafından Türkçe'ye uyarlaması (2009) yapılmış olan Sosyal Problem Çözme Envanteri-Kısa Formu kullanılmıştır. Çalışmada, ölçek toplam ve alt boyut toplam puanlarının cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, ulusal ve uluslararası projelerde görev alma durumuna türüne göre farklılık gösterip göstermediği Student t test, gelir düzeyi, idari görev durumu, yaşadığı yer vb. değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği ise Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey çoklu karşılaştırma testi ile belirlenmiştir. Araştırmada, kadın beden eğitimi öğretmenlerinin daha fazla sorumluluk sahibi, idari görevi olan ve ulusal/uluslararası projelerde görev alan beden eğitimi öğretmenlerinin daha dışa dönük bir kişiliğe sahip olduğu belirlenmiştir. Araştırmada idari görevi olan, ulusal projelerde görev alan ve yüksek gelire sahip olduğunu beyan eden beden eğitimi öğretmenlerinin daha fazla yenilikçi davranış ve sosyal problem çözme eğiliminde olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla, beden eğitimi öğretmenlerinin daha fazla dışa dönük, sorumluluk sahibi, yenilikçi davranış ve sosyal problem çözme eğilimi gösterebilmesi için özlük haklarının iyileştirilmesi, idari görevlerde yer alabilme fırsatların verilmesi, kendilerini gösterebilecekleri ulusal ve uluslararası projelerde görev almaya teşvik edilmesi önem arz etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Beden eğitimi Öğretmeni, kişilik envanteri, yenilikçi davranış, sosyal problem çözme

ABSTRACT

PERSONALITY, INNOVATIVE BEHAVIOR AND SOCIAL PROBLEM-SOLVING CHARACTERISTICS OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS

Fatih KARAKAŞ

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Department of Physical Education and Sports

Ph.D., June/2023

Supervisor: Prof. Dr. Menderes KABADAYI

The aim of this study was to investigate the personality, innovative behavior, and social problem-solving levels of physical education teachers with respect to some demographic information. In the study, a descriptive survey model was used. The population of the study consists of physical education teachers working in public schools affiliated with the Ministry of National Education. The study sample consists of 405 participants randomly selected among the teachers working in secondary and high schools. As data collection tools, the “Personal Information Form” developed by the researchers, the “Ten-Item Personality Inventory” adapted to Turkish by Atak (2013), the “Innovative Behavior Inventory” adapted to Turkish by Pala and Turan (2020) and “Social Problem Solving Inventory-Short Form” adapted into Turkish by Çekici (2009) were used. Student t-test was used to determine whether the scale total and sub-dimension total scores differed according to gender, marital status, educational status, and involvement in national and international projects, while one-way ANOVA and Tukey's multiple comparison test were used to determine whether the total scores differed according to income level, administrative position, place of residence etc. The results showed that the female teachers have more responsibilities, and physical education teachers who have administrative duties and take part in national or international projects have a more extroverted personality. It was also determined that physical education teachers who have administrative duties, take part in national projects, and declare to have high income tend to have more innovative behavior and social problem-solving. Therefore, it is important to improve the personal rights of the teachers, give them opportunities to take part in administrative duties and encourage them to take part in national and international projects where they can show themselves so that the teachers can show more extrovert, responsible, innovative behavior and social problem-solving tendencies.

Keywords: Physical education teacher, personality inventory, innovative behavior, social problem-solving.

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Doktora eğitimim süresince bana her zaman desteklerini veren, zorlandığım zamanlarda yanımda olarak yol gösteren değerli ağabeyim ve aynı zamanda danışmanım Prof. Dr. Menderes KABADAYI 'ya teşekkürlerimi sunarım.

Hayatımın birçok döneminde olduğu gibi doktora eğitimim boyunca bilgi birikimleri, dostlukları ve destekleriyle her zaman yanımda olan sevgili ağabeyim Doç. Dr. Özgür BOSTANCI ve sevgili kardeşim Doç.Dr. Ali Kerim Yılmaz 'a teşekkürlerimi sunarım.

Doktora başladığım ilk günden itibaren tüm bilgi birikimi ve tecrübesiyle her zaman yanımda olan benden hiçbir zaman desteğini esirgemeyen değerli dostum ağabeyim Prof. Dr. Soner ÇANKAYA 'ya teşekkür ederim.

Bu süreçte bana her zaman destek olan Sinop Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde birlikte çalışmaktan onur duyduğum mesai arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Sevgilerini ve desteklerini benden hiç esirgemeyen çoğu zaman doktora eğitimim için vakit ayıramadığım ama beni her zaman hoşgörüyü karşılayan değerli eşim Gülnihal KARAKAŞ ve biricik kızlarım Defne ve İpek KARAKAŞ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Fatih KARAKAŞ

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	i
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	ii
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER.....	4
2.1. Öğretmenlik Mesleği ve Önemi	4
2.2. Beden Eğitimi ve Öğretmenliği.....	4
2.3. Kişilik	5
2.1.1. Kişiliğin Özellikleri	7
2.1.2. Kişiliği Oluşturan Faktörler	7
2.1.2.1. Kalıtsal Faktörler.....	8
2.1.2.2. Çevresel Faktörler	9
2.1.3. Kişilik Kuramları	11
2.1.3.1 Psikanalitik Kuram.....	11
2.1.3.2. Bilişsel ve Davranışçı Kuramlar	12
2.1.3.3. Varoluşçu Kuramlar	13
2.1.3.4. Faktör Kuramı ve Eysenck.....	13
2.1.3.5. Beş Faktör Kişilik Modeli.....	14
2.2. Yenilik ve Yenilikçi Davranış	16
2.2.1. Yenilikçi Davranışın Önemi	18
2.2.2. Yenilikçi Davranış Etkileyen Faktörler	19
2.2.2.1. Bireysel Faktörler.....	19
2.2.2.2. Kurumsal Faktörler	19
2.2.2.3. Yasal Faktörler	20
2.2.3. Yenilikçi Davranış Boyutları	20
2.2.3.1. Fikir Üretme	20
2.2.3.2. Fikir Geliştirme	21
2.2.3.3. Fikir Gerçekleştirme.....	21
2.2.4. Spor Alanında Faaliyet Gösteren Kamu Kurumlarında Yenilikçi Davranış	22

2.3. Sosyal Problem Çözme	22
2.3.1. Problem.....	23
2.3.2 Problem Çözme	24
2.3.3. Sosyal Problem Çözmenin Önemi	25
2.3.4. Sosyal Problem Çözme Basamakları.....	25
2.3.5. Sosyal Problem Çözme Becerisi.....	27
2.3.6. Sosyal Problem Çözme Süreci ile Fiziksel Aktive Arasındaki İlişki Durumu	28
2.3.7. Öğretmenlik ve Sosyal Problem Çözme İlişkisi	29
3. MATERYAL VE YÖNTEM	31
3.1. Araştırmanın Modeli	31
3.2. Evren ve Örneklem.....	31
3.3. Veri Toplama Araçları.....	31
3.3.1. On Maddeli Kişilik Ölçeği.....	31
3.3.2. Yenilikçi Davranış Ölçeği	32
3.3.3. Sosyal Problem Çözme Envanteri	32
3.3.4. İstatistiksel Analiz	33
4. BULGULAR.....	35
5. TARTIŞMA.....	66
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	76
KAYNAKÇA	78
EKLER.....	86
Ek 1. Kişisel Bilgi Formu.....	86
Ek 2. On-Maddeli Kişilik Ölçeği-(OMKÖ)	88
Ek 3. Yenilikçi Davranış Ölçeği.....	89
Ek 4. Sosyal Problem Çözme Envanteri.....	90
Ek 5. Etik Kurul Belgesi.....	91
Ek 6. Kurumdan Veri Toplama İzin Belgesi	92
ÖZ GEÇMİŞ.....	93

SİMGELER VE KISALTMALAR

YD	: Yenilikçi Davranış
FÜ	: Fikir Üretimi
FA	: Fikir Arama
Fİ	: Fikir İletişimi
UBF	: Uygulamaya Başlama Faaliyetleri
DDE	: Diğerlerini Dâhil Etme
EÜG	: Engellerin Üstesinden Gelme
YÇ	: Yenilikçi Çıktılar
SPÇE	: Sosyal Problem Çözme Envanteri
POYRPÇ	: Probleme Olumlu Yönelim-Rasyonel Problem Çözme
POSY	: Probleme Olumsuz Yönelim
KT	: Kaçınan Tarz
DDT	: Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz
UPGA	: Ulusal Projede Görev Alma

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplara ait iç tutarlılık katsayıları.....	33
Tablo 4.1. Katılımcıların Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları	35
Tablo 4.2. Cinsiyet Türüne Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi.....	36
Tablo 4.3. Cinsiyet Türüne Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin <i>Yenilikçi Davranış</i> Düzeyi.....	36
Tablo 4.4. Cinsiyet Türüne Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi.....	37
Tablo 4.5. Medeni Duruma Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi.....	37
Tablo 4.6. Katılımcıların Medeni Duruma Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin <i>Yenilikçi Davranış</i> Düzeyi	38
Tablo 4.7. Cinsiyet Türüne Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi.....	38
Tablo 4.8. Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi.....	39
Tablo 4.9. Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin <i>Yenilikçi Davranış</i> Düzeyi.....	39
Tablo 4.10. Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi.....	40
Tablo 4.11. Gelir Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi.....	40
Tablo 4.12. Gelir Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin <i>Yenilikçi Davranış</i> Düzeyi.....	41
Tablo 4.13. Gelir Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi.....	42
Tablo 4.14. Katılımcıların İdari Görev Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi	43
Tablo 4.15. İdari Görev Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin <i>Yenilikçi Davranış</i> Düzeyi.....	44
Tablo 4.16. İdari Görev Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi	45
Tablo 4.17. Yaşadığı Yere Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi.....	46
Tablo 4.18. Yaşadığı Yere Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin <i>Yenilikçi Davranış</i> Düzeyi.....	47
Tablo 4.19. Yaşadığı Yere Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi.....	48

Tablo 4.20. Meslekte Çalışma Süresine Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi	49
Tablo 4.21. Meslekte Çalışma Süresine Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Yenilikçi Davranış Düzeyi.....	50
Tablo 4.22. Meslekte Çalışma Süresine Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi	51
Tablo 4.23. Meslekte Çalışma Süresine Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi.....	52
Tablo 4.24. Meslekte Çalışma Süresine Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Yenilikçi Davranış Düzeyi.....	53
Tablo 4.25. Meslekte Çalışma Süresine Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi.....	54
Tablo 4.26. UPGA'ya Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi	55
Tablo 4.27. UPGA'ya Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Yenilikçi Davranış Düzeyi.....	55
Tablo 4.28. UPGA'ya Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi	56
Tablo 4.29. Anne Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi.....	57
Tablo 4.30. Anne Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Yenilikçi Davranış Düzeyi.....	58
Tablo 4.31. Anne Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi	59
Tablo 4.32. Baba Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi.....	60
Tablo 4.33. Baba Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Yenilikçi Davranış Düzeyi.....	61
Tablo 4.34. Baba Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi	62
Tablo 4.35. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik ile Yaş, Yenilikçi Davranış ve Sosyal Problem Çözme Düzeyi Arası İlişki	63
Tablo 4.36. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Yenilikçi Davranış ile Yaş ve Sosyal Problem Çözme Düzeyi Arası İlişki	64
Tablo 4.37. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Yaş ile Sosyal Problem Çözme Düzeyi Arası İlişki.....	65

1. GİRİŞ

Öğretmen, okul ve dersane ortamını canlandıran, öğretimi zevkli hale getiren, öğrencilerle sağlıklı ilişkiler kuran, en etkili yöntem ve teknikleri başarıyla kullanarak öğrencilerini öğrenmeye teşvik eden bir sanatkâr olmalıdır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1999 akt. Hakyemez, 2010). Öğretmen, öğrencilerinin farklılıklarını, ilgi alanlarını, yapabileceklerini, kapasitelerini en düzgün şekilde tahlil ederek, mümkün olan en yüksek düzeyde öğrenebilmelerini ve gelişimlerini sağlayabilmeleri amacı ile hareket etmelidir. Öğrenciler öğrenim sürecinde değerli olduklarını hissetmelidirler. Bir ülkede yetişen insanlar ülkenin üretkenliğini, gelişmişliğini, geleceğini, ekonomisini, toplumsal bilgi ve kültür seviyesini yansıtmaktadır. Bu insanların yetkin bir şekilde yetişmesini ise öğretmenlik mesleği sağlamaktadır. Bu sebeple öğretmenlik ülke ve vatandaşlar için çok değerli ve kutsal bir meslektir.

İnsan bedeni, insan varoluşunun somut bir göstergesidir. İnsan bedeni sayesinde iç ve dış dünyasını algılamaktadır. İnsan dış çevresi ile bedeni aracılığı ile iletişim kurar ve sosyalleşir (Temel ve ark., 2013). Beden eğitimi ise bireyin fiziksel, zihinsel, ruhsal, motorik ve toplumsal gelişimini sağlayan bedensel faaliyetlerin tümü şeklinde tanımlanmaktadır. Beden eğitimi faaliyetleri sırasında birey, fiziksel aktiviteler aracılığı ile beden eğitimi esasına dayalı hareketler sergilemektedir. Sağlıklı ve faydalı birey anlayışının geçerli olduğu toplumlarda bireylerin küçük yaşlardan itibaren sporun ve beden eğitiminin öneminin vurgulanarak, bu doğrultuda faaliyetlerde bulunulması önem teşkil etmektedir. Kültürlerinde sportif alışkanlıklar ve spor bilinci işlenen toplumlar istikrarlı bir şekilde olumlu yönde hareket etme eğilimi göstermektedirler. Bu toplumlarda yaşayan bireylerin refah seviyesi yüksek, sağlıklı ve spor kültürü anlayışına sahip, spor imkanlarına kolayca ulaşabilen bireyler olduğu görülmektedir. Çağdaş anlamda eğitilmiş, sorunları asgari seviyeye indirilmiş, karakterli, sağlıklı bir sosyal toplum, devletleri yönetenler için de büyük önem taşımaktadır. Bu anlamda, spor alanında kalitenin ve verimliliğin artırılmasını, sporun kitlelere yaygınlaştırılması bakımından, spor kurum, yönetim, yatırım, politika ve fonksiyonlarının doğru, tutarlı ve herkesin desteğini alan bir anlayışla değişen ve gelişen dünya ve ülke şartlarına göre işletilmesini, modern devletin asıl amacı olan vatandaşların hayat standartlarının da yükselmesine katkı sağlar (Doğar, 1997; Yetim, 2011; Bayraktar, 2022). Bu doğrultuda beden eğitimi dersleri küçük yaştaki bireylerin boş zaman değerlendirmeleri, sağlık ve sosyalleşme, sportif faaliyetlerden haz almaları

amaçları ile beraber, fiziksel kuvvetin, motor faaliyetlerinin geliştirilmesi amaçları dolayısıyla son derece önemlidirler. Beden eğitimi öğretmenleri ise eğitilecek bireylerin bu alışkanlıklarını kazandırmak, sağlıklı gelişimlerini sağlamak, sağlam kafa sağlam vücutta bulunur ilkesi ile hareket ederek topluma faydalı bireyler yetiştirme anlayışını sürdürebilmek açısından eğitim sisteminde etkili bir role sahiptirler. Bu süreçte hedeflenen eğitim kalitesine ulaşmada beden eğitimi öğretmenlerinin kişiliği, yenilikçi davranışı ve sosyal problem çözme becerileri önemli rol oynamaktadır.

Kişilik; bireyin sürekli etkileşim halinde olduğu dış çevresinde, diğer bireyler ile olan ilişkilerinde sergilediği tepki ve kendini gösterme tarzıdır. Bireyin sergilediği her davranış, diğer bireyler ile olan ilişkileri, duygu ve düşünceleri, ilgi alanları, yönelimleri bireyin kişiliğini oluşturur. Tüm bu faktörlerin bir araya gelmesi kişilik olarak adlandırılır (Doğan, 2005).

Kişinin yer aldığı organizasyon çatısı altında, alanıyla ilgili yeni ve verimli fikir, ürün veya süreçlerin geliştirilmesinde öncü ve istekli olması yenilikçi davranış olarak tanımlanabilir (Farr & Ford, 1990). Kişilerin yenilikçi olma ölçütleri, ortaya çıkan yeniliği kabul etme süresi ile ölçülmektedir. Bireylerin yenilikçi davranışa sahip olması, yeni deneyimlere açık, kendini sürekli geliştiren, kendine has ve özgüvenli olduklarının bir göstergesi olabilmektedir (Şanal, 2022; Budak, 1998). Yenilikçi davranış kapasitesi yüksek bireyler, lider vasıflı, çözüm odaklı, eleştiriye açık ve özgün kişilerdir (Sönmez ve Yıldırım, 2014). Yenilikçi davranış bir süreçtir. Birçok araştırmacı yenilikçi davranışın önemini vurgulamakta, aynı zamanda bu önemin her geçen gün artmakta olduğunu sık sık hatırlatmaktadır.

Her toplumun kendine özgü geleneği, göreneği, kültür yapısı ve değer yargıları vardır. Bunlar toplumdan topluma değişiklik gösteren ve toplumun temelini oluşturan özelliklerden bazılarıdır. Bireyler içinde bulundukları topluma göre gelişim gösterirler. Bu durum ise bireyin sosyalleşmesine bağlıdır. Bireylerin sosyal yaşama katılması, kabullenilmesi ve gelişim göstermesi uzun bir süreçten geçer. Bu süreçte insan birçok problem ile karşılaşır ve yeni tecrübeler edinir. Problemler insanlarla iletişimi gerektirdiğinde ise karşımıza sosyal problem çözme becerisi çıkar. Sosyal problem çözme becerisi, bireyin sahip olduğu sosyal becerileri kullanarak kişisel ve sosyal tüm problemlerinin çözümü için kullanılabilecek yöntemler arasından en uygun olanı seçebilme sürecini yansıtmaktadır. Bu yüzden bireylerin gelişiminde oldukça önemlidir (D’Zurilla & Nezu, 2010, Arslan, 2009).

Yapılan literatür traması neticesinde beden eğitimi öğretmenlerinin kişilik, yenilikçi davranış ve sosyal problem çözme düzeylerini bir arada ele alan herhangi bir araştırmaya rastlanışmamıştır. Dolayısı ile bu araştırmanın amacı, beden eğitimi öğretmenlerinin kişilik, yenilikçi davranış ve sosyal problem çözme düzeylerini bazı demografik bilgiler açısından incelemektir.

.



2. GENEL BİLGİLER

2.1. Öğretmenlik Mesleği ve Önemi

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ‘nun 43. maddesine göre, öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler (Milli Eğitim Temel Kanunu 1973: madde 43).

Öğretmen, okul ve dersane ortamını canlandıran, öğretimi zevkli hale getiren, öğrencilerle sağlıklı ilişkiler kuran, en etkili yöntem ve teknikleri başarıyla kullanarak öğrencilerini öğrenmeye teşvik eden bir sanatkârdır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1994 akt. Demir, 2013). Öğretmen, öğrencilerinin farklılıklarını, ilgi alanlarını, yapabileceklerini, kapasitelerini en düzgün şekilde tahlil ederek, mümkün olan en yüksek düzeyde öğrenebilmelerini ve gelişimlerini sağlayabilmeleri amacı ile hareket etmelidir. Öğrenciler öğrenim sürecinde değerli olduklarını hissetmelidirler. Bir ülkede yetişen insanlar ülkenin üretkenliğini, gelişmişliğini, geleceğini, ekonomisini, toplumsal bilgi ve kültür seviyesini yansıtmaktadır. Bu insanların yetkin bir şekilde yetişmesini ise öğretmenlik mesleği sağlamaktadır. Bu sebeple öğretmenlik ülke ve vatandaşlar için çok değerli ve kutsal bir meslektir.

2.2. Beden Eğitimi ve Öğretmenliği

İnsan bedeni, insan varoluşunun somut bir göstergesidir. İnsan bedeni sayesinde iç ve dış dünyasını algılamaktadır. İnsan dış çevresi ile bedeni aracılığı ile iletişim kurar ve sosyalleşir (Temel ve ark., 2013).

Beden eğitimi ise bireyin fiziksel, zihinsel, ruhsal, motorik ve toplumsal gelişimini sağlayan bedensel faaliyetlerin tümü şeklinde tanımlanmaktadır. Beden eğitimi faaliyetleri sırasında birey, fiziksel aktiviteler aracılığı ile beden eğitimi esasına dayalı hareketler sergilemektedir. Sağlıklı ve faydalı birey anlayışının geçerli olduğu toplumlarda bireylerin küçük yaşlardan itibaren sporun ve beden eğitiminin öneminin vurgulanarak, bu doğrultuda faaliyetlerde bulunulması önem teşkil etmektedir. Kültürlerinde sportif alışkanlıklar ve spor bilinci işlenen toplumlar istikrarlı bir şekilde olumlu yönde hareket etme eğilimi göstermektedirler. Bu toplumlarda yaşayan bireylerin refah seviyesi yüksek, sağlıklı ve spor kültürü

anlayışına sahip, spor imkanlarına kolayca ulaşabilen bireyler olduğu görülmektedir. Çağdaş anlamda eğitilmiş, sorunları asgari seviyeye indirilmiş, karakterli, sağlıklı bir sosyal toplum, devletleri yönetenler için de büyük önem taşımaktadır. Bu anlamda, spor alanında kalitenin ve verimliliğin artırılmasını, sporun kitlelere yaygınlaştırılması bakımından, spor kurum, yönetim, yatırım, politika ve fonksiyonlarının doğru, tutarlı ve herkesin desteğini alan bir anlayışla değişen ve gelişen dünya ve ülke şartlarına göre işletilmesini, modern devletin asıl amacı olan vatandaşların hayat standartlarının da yükselmesine katkı sağlar (Doğar, 1997; Yetim, 2011; Bayraktar, 2022).

Bu doğrultuda beden eğitimi dersleri küçük yaştaki bireylerin boş zaman değerlendirmeleri, sağlık ve sosyalleşme, sportif faaliyetlerden haz almaları amaçları ile beraber, fiziksel kuvvetin, motor faaliyetlerinin geliştirilmesi amaçları dolayısıyla son derece önemlidirler. Beden eğitimi öğretmenleri ise eğitilecek bireylerin bu alışkanlıklarını kazandırmak, sağlıklı gelişimlerini sağlamak, sağlam kafa sağlam vücutta bulunur ilkesi ile hareket ederek topluma faydalı bireyler yetiştirme anlayışını sürdürebilmek açısından eğitim sisteminde etkili bir role sahiptirler.

Ülkemizde beden eğitimi öğretmenleri, dört yıllık eğitim veren spor bilimleri fakültelerinin, beden eğitimi ve spor öğretmenliği, antrenörlük veya spor yöneticiliği bölümlerinden mezun olan öğrencilerinin formasyon eğitimlerini tamamlamaları sonrasında öğretmenlik unvanını elde ederler.

2.3. Kişilik

Bireylerin kendilerine has davranışları, sahip oldukları farklı özelliklerden kaynaklanmaktadır. Onları diğerlerinden ayıran faktörler olaylara yaklaşımları, düşünme tarzları ve sergiledikleri davranışlardır. Bu noktada ortaya çıkan kişilik kavramı, bireyi diğer bireylerden ayıran, kişiye özgü kimlikler olarak adlandırılacak özelliklerden meydana gelmektedir (Horzum, Ayas ve Padır, 2017; İrkin, 2021).

Kişilik çeşitli anlamlarda kullanılabilen bir kavramdır. Kişiliğe birçok farklı bilim dalından birçok farklı bilim insanı farklı tanımlamalar getirmişlerdir. Genel itibariyle bireyi, diğer bireylerden ayıran, karşılaştıkları olaylara karşı sergilemiş olduğu davranış ve düşünce tarzı şeklinde tanımlanabilecek kişiliğin temeli Antik Yunan'da "persona" kelimesine dayanmaktadır. (Horzum, 2017; Bayraktar 2022) Bu kelimenin Latince karşılığı olan maskenin, dönemin tiyatro oyuncularının yüzlerini

gizlemesi nedeniyle her birinin farklı bir kişiliği temsili anlamına gelir (Yanbastı, 1990).

Bir tanımda anlatıldığı üzere kişilik; farklı durumlara karşı geliştirilen ve bireyde zamanla kalıcı hale gelen düşünce, duygu ve davranışlardır. Kişilik, bireyleri sınıflandıran hem doğuştan gelen hem de zamanla gelişen özelliklerin toplamıdır. Kişilik insan davranışlarını tüm yönleriyle tanımlayan duygularımız, karakterimiz, değerlerimiz, inançlarımız ve sergilediğimiz tutumlarımızı açıklayan bir kavramdır (Senemoğlu, 2005; Westen, 1996; Morris, 1996).

Başka bir tanıma göre kişilik; bireyin sürekli etkileşim halinde olduğu dış çevresinde, diğer bireyler ile olan ilişkilerinde sergilediği tepki ve kendini gösterme tarzıdır. Bireyin sergilediği her davranış, diğer bireyler ile olan ilişkileri, duygu ve düşünceleri, ilgi alanları, yönelimleri bireyin kişiliğini oluşturur. Tüm bu faktörlerin bir araya gelmesi kişilik olarak adlandırılır (Doğan, 2005).

Bireyler dünyaya geldikleri andan itibaren yaşamları şekillenmeye başlar, tüm bu yolculuk boyunca sergiledikleri davranışlar toplumdaki yerlerini belirler. Bu bakımdan kişilik bireylerin toplumsal yaşamdaki konumlarının belirlenmesinde önemli bir araçtır (Kılıçlar, 2017). Kişiliğin nasıl oluştuğu ile ilgili tartışmalar ise devam etmektedir. Literatürde insancıl kuram savunucuları, insanın özgür irade ve seçim yapabilen bir varlık olmasından kaynaklı kişiliğinin bu şekilde oluştuğunu söylerken, davranış kuramcıları, insanın özgür bir varlık olmadığını, bu nedenler dış dünyanın şekillendirmesi ile kişiliklerin oluştuğunu savunurlar (Ferah, 2018).

Kişilik, bireyin kendisinde bulunan ve zamanla gelişen tutarlı davranış kalıpları ve karakterin geçirdiği süreçler olarak tanımlanabilir. Her zaman ve her durum için aynı davranış ve tavrın gözlemlenmesi kişiliğin tutarlı davranış kalıbına sahip olduğuna işarettir. Örneğin derslerde hırslı olan bir insan büyük ihtimalle herhangi bir yarışta da hırslı olacaktır. Kişilik içi süreçler ise nasıl davranmamız gerektiğini gösteren, ne hissedeceğimizi etkileyen ve karakterimizin oturmasını sağlayan zamanla içimizde geliştirdiğimiz tüm duygusal, güdüsel ve bilişsel süreçlerin toplamıdır (Burger, 2006).

Görüldüğü üzere alinyazında birçok kişilik tanımı bulunmaktadır. Genel olarak kişiliği bireye dair tüm özellikler olarak adlandırabiliriz. Tazegül (2012) kişiliği, insanın ana rahmine düşmesinden itibaren başlayan ve yaşam sona erene kadar devam

eden kesintisiz bir süreç olarak tanımlamıştır. Cüceloğlu (2002) ise kişilik için, insanın tüm çevresiyle kurduğu, onu diğer insanlardan ayrılmasını sağlayan, devamlı ve yapılaşmış bir ilişki olarak tanımlamaktadır.

2.1.1. Kişiliğin Özellikleri

Bireylerin sergilemiş olduklarını davranışlar, kişiliklerinin dışarı yansıması olarak ifade edilir. Bireylerin bu davranışları toplumdaki yerlerinin belli olmasını, kendilerini ifade edebilmelerini, toplumda nasıl tanındıklarını ve bunun sonucunda toplumsal kişiliklerin oluşmasına yol açar. Bireylerin isteyerek veya istemeyerek sergilediği tüm davranışlarında kişiliğin bir hayli etkisinin olduğu görülmektedir. Bu bağlamda kişilik özelliklerinin toplumsal konumun belirlenmesinde bir faktör olduğu ifade edilir (Kılıçlar, 2017).

Kişiliğin en önemli özelliklerinden biri bireyin yaşam süreci içinde elde ettiği tecrübeler neticesinde kişilik yapısının değişmemesi ve ilk olduğu andaki gibi kalmasıdır. Bu durum bireylerin kendi kişilik yapısına benzeyen bireyler ile yakın ilişkiler kurmasını desteklemektedir. Kişilik, bireyler arasındaki iletişimi sağlayan bir etkileşim aracıdır. Çoğu insan yaşantılarından elde ettiği deneyimlerle belli başlı olaylar karşısındaki davranışlarını zaman içerisinde değiştirme eğiliminde olsa dahi temel kişilikleri değişmemektedir (İrkin, 2021). Genel olarak kişilik özellikleri; fiziksel, ruhsal ve toplumsal özelliklerin bütünüdür. Kişilik özellikleri; doğuştan gelen aynı zamanda zamanla da kazanılabilen davranış özelliklerinin tümüdür. Kişilik, bireyin toplum yaşamında sergilediği tüm davranışlar olarak nitelendirilebilir ve aynı zamanda bireyin bu davranışlarına yön verir. Bu açıdan baktığımızda aynı bireyin farklı ortamlarda farklı davranışlarda bulunabileceği söylenebilir. Bireylerin özellikleri kendine hastır ve toplumda ayırt edilebilmelerini sağlar (Çiftçi, 2018).

2.1.2. Kişiliği Oluşturan Faktörler

Sürekli olarak bireyin kendisinden ve dış çevresinden gelen uyaranların etkisi altında olan kişilik; bireyin doğuştan getirdiği ve toplum içinde geliştirdiği özelliklerin toplamıdır. İnsanları birbirlerinden veya onları diğerlerinden farklı kılan en önemli faktör kişiliktir. Kişilik, kişinin kendisi ve çevresiyle, kendine özgü ve başkalarına benzemeyen şekilde geliştirdiği ilişkilerin yapısıdır. Kişilik, bireyin psikolojik, kalıtsal ve edinilmiş bütün yeteneklerini, güdülerini, duygularını, isteklerini, alışkanlıklarını, davranış özelliklerini içermektedir ve sürekli olarak içten ve dış çevreden gelen

uyarıcılarının etkisi altındadır (Özer, 2013). Kişilik yalnızca bireye ait özellikleri değil, bireyin içinde yaşadığı topluma ait bazı özellikleri de yansıtmaktadır. Bireyin, psikolojik ve fiziksel özelliklerini, kalıtsal olarak gelen veya sonradan edinilen tüm yeteneklerini, güdülerini, alışkanlarını, beklentilerini ve ihtiyaçlarını kişilik kavramı içine almaktadır. Bireyin düşünme ve davranış tarzını yansıtan kişilik, devamlı olarak uyarıcıların etkisi altındadır. Doğuştan gelen özellikler kadar bireyin çevresi de kişilik özelliklerinin gelişmesinde etkilidir.

2.1.2.1. Kalıtsal Faktörler

Bireye kalıtsal olarak işlenen fiziksel özellikler ve toplumun bu özelliklere verdiği tepki kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasında belirleyici olabilmektedir. Bu özelliklerden bazıları; zayıflık, şişmanlık, güzellik, çirkinlik, uzunluk, kısalık, ten rengi, saç rengi, göz rengi, duruş, yürüyüş, oturuş, bireyin jest ve mimikleri, konuşma tarzı, zekâ kapasitesi gibi özelliklerin yanında sıcakkanlılık-soğukkanlılık, yumuşak mizaçlı olma, sert mizaçlı olma, heyecanlılık gibi duygulara hitap eden özellikler olarak da sıralanabilir. Toplum içerisinde bu özelliklere göre bireylerin ilişki kurma istekleri veya ilgileri değişiklikler gösterebilmektedir. Diğer bireyler ile ilişkilerinde dikkate aldıkları bu özellikler zaman içerisinde kişiliğin oluşması ve oturması safhasında etkili olabilmektedir (Köknel, 1986). Bireye kalıtsal olarak işlenmiş bu özelliklerin bireyin yaşamında oldukça etkili olduğunu ortaya koyan araştırmalarda artarak devam etmektedir. Bu çalışmalara göre; bireylerin kişilik oluşumlarında atalarından gelen genler de bir hayli önem teşkil etmektedir. Buradan hareketle bireylerin gen haritaları çıkartılarak, sergilemiş oldukları tutumlar ve olaylara karşı davranışları bir dayanağa bağlanabilmektedir. Örneğin; fiziksel yapısı nedeniyle mutsuzluk duyan, yetersizlik hisseden veya tam tersi fiziksel olarak üstün olduğunu düşünerek fazla güvene sahip olan bireyler bu düşüncelerinden kaynaklanan kişilik özellikleri geliştirebilirler.

Belirtmek gerekir ki kalıtımla bireye atalarından aktarılan, kişiliğin ve davranışın kendisi değil, bu kavramların üzerinde geliştiği merkezi sinir sistemidir. Bu sistem, bireyin çevresiyle etkileşimi sonucu sergilediği davranışın niteliğini belirler. Sergilenen bu davranışlar tekrarlandıkça kişilik oluşur. Kişiliğin oluştuğu temel kalıtımla sağlanırken, kişilik bu sistem ve çevrenin etkileşimiyle ortaya çıkar (Köknel, 2005).

2.1.2.2. Çevresel Faktörler

Çevresel faktörlerden ilki olan aile kişilik üzerinde etkisi en yoğun olan faktörlerden biridir. Aile, bireyin ilk eğitim durağıdır ve ailede alınan eğitimin gücü kişilik üzerinde son derece etkili bir faktör halini alır. Bireyler daha sonrasında karakteristik şekle bürünecek olan özelliklerini, davranış şekillerini belirleyecek değer anlayışlarını aile içinde karşılaştıkları durum ve olayları gözlemleyerek edinirler (Bilgin, 2017; Bayraktar, 2022). Anne-baba ve çocuk arasındaki iletişim, ebeveynlerin ilgilerini, değer yargılarını ve inançlarını çocuğa aktarmasıyla gerçekleşir. Bu iletişim de çocuğun davranış tarzının oluşmasına neden olur ve gelecekteki davranışlarını da şekillendirir.

Ailenin sahip olduğu yapı kişilik özellikleri üzerinde bir hayli belirleyicidir. Örneğin demokratik anne baba tutumunun görüldüğü ailelerde çocuklar daha rahat iletişim kurarlar, kendilerini ifade etme kabiliyetine sahip olurlar ve yüksek özgüvenli sağlam bireyler olarak hayata atılırlar (Zel, 1999). Tam tersi bir ortamda yetişen ve ailesinden baskı ve sindirilme hislerini alan çocuk, ileride çekingen, özgüvensiz ve göz önünde bulunmaktan, sorumluluk almaktan kaçınan, hata yapmaktan korkan bir birey olarak yetişebilir.

Kalıtsal olarak aktarılan kişilik özellikleri dışında, bireyin dünyaya geldiği coğrafya, aile, sosyal yaşantı, alınan eğitim gibi diğer faktörler de kişilik gelişiminde önemli rol oynamaktadırlar. Aile ile başlayan süreç, maruz kalınan toplum yapısı, okul ve iş hayatları da sergilenen davranışlar aracılığı ile kişilikler üzerinde etkilidirler (Taşdemir, Keskin ve Aktekin, 2016; İrkin, 2021).

Bir diğer çevresel faktör, bireyin çevresindeki kişiler ve gruplardır. Bu kişi ve gruplar bireyin sosyalleşme sürecinde etkilidirler. Sosyalleşme sürecinde çevreden alınan birikimler bireyin tüm yaşamını etkileyen davranış biçimlerini oluşturabilmektedir. Coğrafi çevre ise bireyin dünyaya geldiği ortam olmak nedeni ile kişilik gelişimi üzerinde etki göstermektedir. Kişilik üzerinde dolaylı etkiye sahip olan coğrafi şartlar kişilik konusunda belirgin etkiye sahip olabilmektedirler. Örneğin soğuk iklimde yaşayan bireyler daha sert mizaca sahipken, sıcak iklim şartları bireyi daha yumuşak ve rahat bir mizaca sokabilmektedir (Koptagel, 1982).

Bireylerin içinde yaşadıkları çevreye has kişilik özelliklerini birebir yansıtacaklarına dair kesin bir kanıya varmak doğru olmayacaktır. Yine de çevresel

faktörler o bölgeye dair bir fikir oluşturma açısından bizlere yardımcı olmaktadır. Sonuçta bireylerin kendilerini o çevrenin tipik kişilik özellikleri dışında tamamen özgün karakter oluşturma eğilimi bulunsa dahi çevresel faktörlerin etkisiyle belli kişilik özelliklerinin yansımalarını göstermelerini muhtemel ve normal bir durum olabilir. Toplum tarafından süregelerek yerleşmiş ilkeler, bireyleri bu doğrultuda davranış kalıplarına göre hareket etmeye yöneltir. Bundan dolayıdır ki toplumlarda yer alan ortak kültür bireyler tarafından herhangi bir koşula bağlanmadan kabul edilmektedir (Erdoğan, 2018).

Kalıtsal ve çevresel faktörlerin dışında bireylerin mizaç, karakter ve benlikleri de kişilik özellikleri üzerinde önemli etkilere sahiptir. Kişilik; sosyal hayatta bireylerin yansıttığı mizaç, karakter ve benlik kavramlarından meydana gelir. Mizaç, anne ve baba gibi figürlerden gelen, yani gen yoluyla insandan insana aktarılan genellikle bireyleri diğer insanlardan ayıran ve bireylerin nasıl biri olduğunu yansıtan ve daha çok duygusal davranışları karşılayan bir kavramdır. Fiziksel özelliklerden ziyade mizaçta bireyin duygusal özellikleri daha baskındır. Bu duygusal davranışlar; sinirli olmak, sakin olmak, soğukkanlılık, sıcakkanlılık, sevecenlik, sessiz bir yapıya sahip olmak ve neşelilik gibi davranışlar olabilir. Bireyin yaşamı boyunca karşılaştığı psikolojik olarak sınıflandırılabilir çeşitli olaylar bağlantılı olarak bireyin mizacı üzerinde etki bırakabileceğinden dolayı bununla beraber kişilik özelliklerinin de değişebileceği çıkarımını yapmak mümkün olabilmektedir. Karakter ise bireyin kendisinin sahip olduğu ve vicdani yön ile zaman içerisinde geliştirdiği kişiliğidir. Karakter bireyin, değer yargılarından bir araya gelerek bir özellik halini almaktadır. Bireyin yaşadığı toplum şartları ve içerisinde büyüdüğü aile, gelenek ve görenek yapısı kişiliğin oluşmasına katkı sağlar. Karakter bireyin doğumundan sonra ortaya çıkan ve zaman içerisinde değişim gösterebilen özelliklerdir ve kişiliğin ahlaki ve sosyal yönünü temsil etmektedir. Aynı zamanda karakter, bireyin önem verdiği, kendinde sürdürmeye özen gösterdiği ve başkaları tarafından ayırt edilmesini beklediği, aynı zamanda diğer bireylerde de aradığı kişisel özellikleri temsil etmektedir. Kişiliğin oluşmasını sağlayan son aşama ise benliktir. Bireyin kendini geliştirme aşamasında tanıma ve duygusal özelliklerine göre kendini sınıflandırma şekline benlik denir. Bu anlamda da kişinin kişilik özellikleri, becerileri, değer ve inançları ortaya çıkar (Bayraktar, 2022; Kaya, 1997; Köknel, 1982).

2.1.3. Kişilik Kuramları

Kişilik üzerine yapılan birçok farklı araştırma mevcuttur. Bilim insanları kişilik üzerine kendi yorumlarını, düşüncelerini ve bulgularını katarak özgün kişilik kuramları ortaya koymuşlardır. Her kuram öncesinden gelen kuramdan birtakım özellikler barındırsa dahi birbirlerinden farklı noktalara değinen kuramlar olduğu görülmektedir.

Tüm kuramlar eleştirilebilir, sınanabilir ve üzerinde tartışılabilir niteliktedirler. Bunun sebebi kuramların kendilerini oluşturan araştırmacıların özgün bakış açılarıyla kendi görüşlerini ortaya atmalarından ileri gelmektedir. Aynı zamanda bu kuramlar tabi ki araştırmacılarının kişilik özelliklerinden de ipuçları yansıtıyor olabilirler. Araştırmacının geçmişinden izler barındırabildikleri gibi, mevcut sosyal yaşantısı ve insan ilişkileri, düşünce yapısı ve davranış şekillerini gösterebilmektedirler.

2.1.3.1 Psikanalitik Kuram

Bireyi var olduğu haliyle, tüm özellikleri ve düşünce yapısını bir bütün halinde inceleyen kuram psikoanalitik kuramdır. Bu kuramın öncüsü Sigmund Freud, insan benliğinin tüm detaylarıyla araştırılmasının bireyin kişiliği hakkında bilgiler vereceğini söylemektedir. Buradan hareketle kuram, birey kişiliğinin çok basamaklı bir yapıdan meydana geldiğini ve bu basamakların her birinin kişilik üzerinde önemli etkilere sahip olduğunu belirtir. Bu kurama göre kişilik, insanın eğilimleri ve sevgi güdülerinin toplandığı "id", zamanla oluşan, asıl düşüncelerin odağı ve id'in zıddı olan "süperego" ve bu iki zihinsel çekişmenin dengeleyicisi olan "ego"dan oluşur. İd içinde yaşanan çevre ile etkileşimde değildir. Bu nedenle kültürel birikimler id'i etkilememektedir. İd doğrudan insan içgüdüleri ve dürtülerini temsil etmektedir. İd, bireylerin en ilkel kalan, kalıtsal dürtü ve isteklerini içermektedir. İnsan davranışlarının psikolojik dayanağıdır. Freud'a göre insan olgunlaştıkça id üzerindeki kontrolü artmaktadır ve içgüdüsel davranışlarına kısıtlama getirebilmektedir. Eğer böyle olmasaydı insanlar hayvanlardan çok da farklı hareket etmeyen canlılar olurlardı. Egonun görevi ise id'i kontrol altında tutmaktır. Bireyin çevresiyle ilişkileri ego tarafından düzenlenmektedir. İd kişinin karşı koymakta zorlandığı dürtülerini ve amaçlarını ortaya çıkarırken ego bu dürtüleri bastırarak, idin amaçlarına ulaşılacak en uygun yolu buluna kadar bu istekleri kontrol altına alır. Ego bunu düşünme, mantık kurma, çözüm getirme gibi yöntemlerle gerçekleştirir ki bu özellikler ise kişiden kişiye

farklılık gösterirken her bireyde farklı düzeylerde etkili olabilmektedir (Cüceloğlu, 2011).

Süperego ise birey üstü bir kavram olarak, bireyin içinde yaşadığı çevresi ve kültürel değer yargılarının bir yansımasıdır. Bu bağlamda süperegonun kalıtsal olarak değil zaman içerisinde sonradan kazanıldığı söylenebilir. Süperego, bireyin çevresiyle etkileşimi sonucu ortaya çıkan arkadaş, iş, aile, okul gibi birçok ortamdan edindiği iyi özelliklerinden meydana gelir. İd ile çekişme halinde olan süperego, birey davranışları üzerinde çok öneme sahiptir. Örneğin, id sayesinde içgüdüsel olarak insanın sergileyebileceği bir davranış süperego araya girerek "bu doğru bir davranış değil" düşüncesinden hareketle engelleyebilmektedir. Bunun sebebi, idin mantığı ve doğru olanı değil, dürtüyü kullanması ve süperegonunsa içinde yaşanılan toplumun kural ve değer yargılarına göre hareket etmesinden kaynaklanmaktadır (Coon ve Mitterer 2008).

Freud'un bu kuramı tamamen bir kabul sağlamamış olsa dahi, alan açısından bir hayli önem teşkil etmektedir.

2.1.3.2. Bilişsel ve Davranışçı Kuramlar

Bilişsel kurama göre birey anlık olarak değil, sürekli tekrar ile öğrenme davranışı gösterirler. Bu öğrenme yaşam boyu devam eder ve bireylerin kişiliklerini etkiler. Bu kurama göre birey, çevresinde cereyan eden olayları sadece belli dönemlerde değil hayatının tüm dönemlerinde inceler, deneyimler. Bu deneyimlerden, belli başlı dersler çıkaran bireyler davranışlarını buna göre düzenleyerek yaşamlarını daha kolay hale getirirler. (Özmenteş ve Adızel, 2017; İrkin, 2021). Bilişsel kuram üzerine çalışmalar yapan bazı bilim insanları, bireylerin gözlenebilir ve ölçülebilir davranışlarının incelenmesi gerektiğini savunmuşlardır. Bu araştırmacılardan olan Miller ve Donald, kişiliğin öğrenme süreci ile de açıklanabileceğini ispatlama gayretinde bulunmuşlardır. Yaptıkları deneyler sonucunda Freud'un kişilik gelişim teorilerinin, öğrenme metodu sayesinde de gerçekleştirilebileceğini ortaya çıkarmışlardır (Cüceloğlu, 2002). Bu kuramın en önemli temsilcilerinden biri olan Bandura ise kişiliğin, düşünce, davranış ve çevre ile girilen etkileşim sonucu oluştuğunu savunmaktadır. İnsan davranışları küçük yaşlardan itibaren yapılan gözlemler sayesinde gerçekleşir. Kuramın dayandığı nokta, çocukların öğrenme sistemlerinin çevresindeki kişileri ve olayları sürekli olarak gözlemlemesi yöntemi ile gelişmesidir. Skinner ise, bireyin iç dünyasından ziyade dış çevre ile ilgilenmiş ve dış çevrenin insan davranışları üzerinde

etkili olduğunu savunmuştur. Ona göre, bireyin davranışlarının şekillenmesi koşullanma ile gerçekleşir. Özellikle ödül ve ceza sistemi olmak üzere, pekiştirme yöntemi ve diğer çevresel faktörler kişilik oluşmasında etkilidir. Bu bağlamda Skinner, bireylerin gelişim dönemlerinde kısıtlanmaması, herhangi bir ödül veya ceza sistemine alıştırılmaması gerektiğini ifade etmiştir (Weiten 2007).

2.1.3.3. Varoluşçu Kuramlar

Varoluşçu kuram, sağlıklı kişilik özellikleri geliştirmenin, doğuştan var olan birtakım özellikler üzerine inşa edilmesiyle mümkün olabileceği anlayışına hâkimdir. Sağlıklı bir potansiyel mevcut durumda ise dışarıdan gelebilecek etkiler bu potansiyeli tehdit edici nitelikte ise bazı kişisel rahatsızlıklar ortaya çıkar. Bu bireyin kimlik ve arzuları konusunda farkındalığını negatif bir yönde etkiler. Bunun sonucunda ise hayat standartlarını kısıtlayan bir ortam oluşabilmektedir. Bu kuramın öncülerinden biri olan Maslow, davranışların temelinde, insanların kendi ihtiyaçlarını, amaçlarını, başarıma isteklerini harekete geçiren motivasyon olduğunu söyler. Bireyin gösterdiği her davranışın arkasında birtakım ihtiyaçların giderilmesi vardır. Bu ihtiyaçların ise bir sıralaması ve hiyerarşisi mevcuttur. Maslow'un bu kuramı kendini gerçekleştirme kuramı olarak da adlandırılmaktadır. Maslow motivasyonu 7 farklı gruba bölmüş ve bunları hiyerarşik bir düzende sıralamıştır. Bireyler her hiyerarşi basamağındaki ihtiyacın karşılanması durumunda bir sonraki ihtiyaca yöneleceklerdir. Bu hiyerarşik düzenin en üst basamağı insanın kendini gerçekleştirme aşamasıdır. Hiyerarşik düzen en alt basamaktan başlayarak sırasıyla; fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik ihtiyacı, ait olma ihtiyacı, saygı ihtiyacı ve kendini gerçekleştirmedir. Bu kuram genellikle bireylerin nasıl olduklarını, nasıl davrandıklarını açıklarken, niçin böyle davrandıklarını açıklamamaktadır.

2.1.3.4. Faktör Kuramı ve Eysenck

Araştırmalarında normal ve nevrotik insanların kendi davranışlarıyla ilgili sorulara verdiği cevaplardan aldığı dönütleri karşılaştırarak korelasyon yapan Eysenck kişiliğin içe dönük-dışa dönük ve nevrotiklik-denge olmak üzere iki boyuta ayrıldığını ileri sürmüştür. Eysenck kişiliği, bireyin çevresine uyumunu belirleyen karakter, mizaç, benlik, zihin ve beden yapısının yerleşik ve sürekli bir yapı olarak tanımlamaktadır. Eysenck'e göre içe dönük bireyler, çevresiyle beraber olmak yerine yalnız kalmayı yeğlerler. Bu bireyler iç dünyalarına dönmüş vaziyettedirler ve sosyal ortamlarda çekingen bir görüntü sergilerler. Dışa dönük bireyler ise aksine

sosyalleşmekten hoşlanan, diğer bireylerle vakit geçiren aktif bireylerdir. Tipik bir dışadönük ise sosyal hayatı seven, çok sayıda arkadaş sahibi, konuşmaktan ve iletişim kurmaktan hoşlanan bireylerdir. Genellikle diğer insanlarla birlikte aktivitede bulunabileceği fırsatlar yaratmaya çalışır. Heyecan verici uğraşlardan hoşlanır ve risk alabilir. Hareketli ve saldırgan bir yapıya sahiptir. Duygularını kontrol etmekte zorlanabilir ((Eysenck & Eysenck, 1975:9). Atılganlık ve liderlik gibi özelliklere sahiptir (Cüceloğlu, 2002). Nevrotiklik-denge boyutu ise kişiliğin daha çok duygusal yönünü ele alır. Nevrotik boyuta sahip bireyler kaygı sahibi, hüznü, huzursuz ve genellikle hassaslardır. Denge boyutunda yer alan bireyler ise daha sakin, duygusal olarak kararlı, rahat ve güvenilirlerdir.

2.1.3.5. Beş Faktör Kişilik Modeli

Kişilikle ilgili sınıflandırmalar yapılırken genellikle insanların kendilerini veya çevrelerindeki diğer insanları tarif ederken kullandıkları sıfatlar dikkate alınmıştır. Bu sıfatlar faktör analizleriyle gruplandırılarak ortaya beş temel faktör çıkarılmıştır (Goldberg, 1990). Bu faktörler; “Dışadönüklük”, “Uyumluluk”, “Sorumluluk”, “Duygusal Dengesizlik” ve “Deneyime Açıklık”tır. Bu sıfatlar insan davranışlarındaki çeşitliliği büyük oranda açıklamaktadır (McCrae et al., 2003). Beş faktör kişilik modelinin diğer modellerden farkı, insanların arasındaki farkların herhangi bir etnik kökene, yaşayış şekline, dini semboller gibi unsurlara dayandırmadan bireylerin kendi seçimlerine göre ortaya çıktığını ortaya koyan alışlagelmemiş bir yöntem olmasıdır. Burada amaç, bireylerin sosyal yaşantılarını bertaraf ederek sadece psikolojik yaşantılarına odaklanarak kişiliklerini şekillendirmektir (Merdan, 2013).

Dışadönüklük

Dışadönük bireyler sıcakkanlı, konuşkan, olumlu düşünen, enerjik ve herkese karşı ilgili olan; içedönük bireyler ise aksine içe kapanık, sessiz, yalnızlığı benimseyen ve herkese karşı mesafeli olmayı tercih eden insanlardır. Dışadönük bireyler topluluk içerisinde bulunmayı seçerler; içedönükler ise tam tersine tutucudur ve yalnız çalışmayı isterler. Ayrıca dışadönük kişiler göz önünde olmayı seven, pozitif, sosyal, eğlenmeyi seven bir karaktere sahip insanlardır. Aynı zamanda insan içinde olmayı sevme, liderlik, yakın davranış ve isteklilik gibi özellikler de dışadönüklüğü yansıtır. İçedönükler ise sakin olmayı ve temkinli yaklaşmayı benimserler. Dışadönüklerin enerjik ve sevecenlik özelliklerinden yoksundurlar, sosyal dünyanın dışında kalmayı

tercih ederler (Deniz ve Erciş, 2008; Somer ve ark., 2002; Bono et al., 2002; Stevens et al., 2001; Costa et al., 1986).

Uyumluluk

Uyumluluk; hoşgörü, samimilik, iş birliğine gönüllü olma, güvenilirlik, paylaşımcılık, alçak gönüllülük gibi sıfatlar içermektedir. Uyumluluğun pozitif sınırları sıcakkanlılık, iyi huy, cömertlik, sempatiklik gibi sıfatlar alırken; negatif sınırlar arkadaş canlısı olmama, sıkıcı olma, cimrilik gibi sıfatlarla belirlenmektedir. Uyumlu insanlar herkesle anlaşabilen, uysal veya mutlu olmayı bilen insanlar gibi kabul edilebilmektedirler. Uyumluluk faktörü aynı zamanda müşfik, candan, sevecen ya da tam tersi acımasız, aleyhtar gibi zıt kutuplar da barındırmaktadır (Erdoğan, 2018). Bu kişilik özelliğine sahip bireyler, sakin ve gergin olmayan bireylerdir. İlişkileri ılımlı ve rahat yapıdadır. Çözüm odaklı yaklaşımlar sergileyen uyumlu kişiler, saldırgan ve sert yaklaşımlardan kaçınırlar (Tatar, 2014). Uyumlu bireylerin kişiliklerinin, olgunluk dönemlerinde değil de çocuk yaşlardan itibaren gelişmeye başlamış ve bu bireylerin yaşam ilerledikçe bu özelliği bir parçaları olarak benimsemeye başladıkları düşünülmektedir. Bu fikrin aksini savunanlar da mevcuttur. Buna göre; bu kişilik özelliği erken yaşlardan ziyade, ileriki dönemlerde edinilir ve yaşamın bir parçası haline getirilir. Her iki düşünceye göre de bu özelliğe sahip bireyler, çevreleri ile iyi ilişkiler içindedirler ve diğer bireylerle iyi anlaşır. Bu bireyler çevrelerinden saygı görürler ve güzel izlenimler bırakırlar (Bayat, 2019).

Sorumluluk

Disiplinli, başarı odaklı, akılcın, düzenli, sağlam karakterli ve düşünceli bireyler sorumluluk sahibi kişilik boyutuyla adlandırılabilen bireylerdir. Bu bireyler; azimli, sahip olduğu görevlere karşı duyarlı, çalışkanlardır. Sorumluluk düzeyi yüksek bireylerin iş performansı en güçlü bireyler olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple iş dünyasına daha fazla dahil edilmeleri gerektiği savunulur (Bozionelos, 2004). Bireylerin değişen ve beklenmedik durumlarda kontrol sahibi olmaları kişilik özellikleri arasında olması gereken unsulardan biri olarak düşünülmektedir. Bireyin sorumluluk sahibi olması en negatif anlarda -örneğin; stresli, sıkıntılı veya öfkeli- özellikle önem kazanmakta ve bu durum da bireyin psikolojik gücü ve kontrol mekanizmasının gelişimini göstermektedir. Sorumluluk düzeyi yüksek olan bireyler, karşılaşmak durumunda kaldıkları sorunları yüzeysel incelemek yerine tüm

ayrıntılarını gözden geçirerek çözüme gitme gayretinde bulunurlar. Bu bireyler düzene yüksek önem gösterirler.

Duygusal Dengesizlik

Nevrotiklik olarak da tanımlanan bu kavram endişe, düşmanca davranış, agresiflik, depresyon ve dürtüsellik gibi negatif davranışların tümünü işaret eder. Duygusal dengeyi sağlayan bir kişi sakin, kaygısız ve rahat tavırlar gösterir. Bu durumun tam aksini yani duygusal dengesizlik yaşayan bir birey anksiyete belirtileri gösterir. Nevrotik kişiler kaygı bozukluğu, suçluluk ve sinirlilik gibi olumsuz duyguları daha yoğun yaşarlar (Shiner, 2009).

Gelişime Açıklık

Bireyin yeni fikir ve tecrübelerle ne kadar açık olduğunu ortaya koyar. Yeni gelişmelere açıklık düzeyi yüksek olan kişiler meraklı, yaratıcı ve öğrenmeye açık bireylerdir. Bu bireyler; açıklık düzeyi düşük olanlara göre genel anlamda daha tecrübelilerdir çünkü değişim ve gelişmelere karşı korkuları yoktur. Diğer grup bireylerin bu bağlamda daha muhafazakâr tavır aldıkları söylenebilir. Değişim ve yenilikler bu grup bireyleri rahatsız eder. Kendi güven alanlarında kalmaktan memnuniyet duyarlar (Burger, 1993). Gelişime açık bireyler görüşlerini ve belli bir konu hakkındaki yeterliliklerini açıkça belirtebilirler. Genel özellikleri, hassas, entelektüel yapıda olmaları olan bu bireyler sanatsal olarak düşünme kabiliyetine sahiptirler. İlgi alanları geniştir ve geniş bakış açısıyla düşünebilirler. Değişim karşısında olumsuz etkilenmez aksine değişim yaşanan ortamda ön plana çıkmada sorun yaşamazlar.

2.2. Yenilik ve Yenilikçi Davranış

Yenilik kelimesi günümüzde inovasyon kelimesiyle beraber birbirlerinin ikamesi olarak kullanılabilmektedirler. Köken olarak Latinceye dayanan inovasyon kelimesi, yenileşme anlamlarında kullanılsa dahi tam olarak karşıladığı söylenemez. İnovasyon, yenilikçi düşünme ile ulaşılan fikir ve eylemlerin sayesinde kurumun başarısının sağlanmasını amaçlayan bir anlamı ifade etmektedir (Jaiswal ve Dhar, 2015; Şanal, 2022). TDK tanımına göre yenilik, yeni olma durumu ya da yeni olan bir şeyin özelliği ve eskimiş, yetersiz olan ya da zararlı sayılan şeyleri yeni, yeterli ya da yararlı şeylerle değiştirme, yenileştirme ya da yenileşmedir. Herhangi bir işi yeni bir yöntem ile gerçekleştirme eylemi olarak da tanımlanabilmektedir (Karivai, 2014;

Kösterelioğlu ve Demir, 2014; Özsarı, 2020). Yeni bilgilerin oluşturulması yenilik sürecine dâhildir (Subramaniam, 2012). Üretilen her fikir yenilik olarak tanımlanmamaktadır. Bir fikrin yenilikçi bir öze kavuşması için uygulanması da gereklidir. Üretilen fikir uygulandıktan sonra bir fayda sağlıyorsa yenilikçi bir unsur halini alır. Yenilik değişken şartlara göre uyum sağlama açısından önemli bir yere sahiptir. Günümüz dünyasında kurumlar ve organizasyonlar, ayakta kalabilmek, gelişebilmek ve diğerleri ile rekabet edebilmek için yenilikler yapmak ve yenilikçi davranışlar sergilemek zorundadırlar. Yenilik kavramı bu kurum ve organizasyonların devamlılığı ve başarıları için önemli bir faktördür (Daz, 2022). Rekabet edebilme gücünün asıl belirleyicilerinden biri geçmişten bugüne kadar yenilik anlayışının sahiplenilmesi olmuştur. Yenilikçi aksiyon alanlar ve uygulayanlar rekabet üstünlüğünü ellerinde tutmuşlardır.

Kişinin yer aldığı organizasyon çatısı altında, alanıyla ilgili yeni ve verimli fikir, ürün veya süreçlerin geliştirilmesinde öncü ve istekli olması yenilikçi davranış olarak tanımlanabilir (Farr & Ford, 1990). Yenilikçi davranış ile ilgili 80 yıla yakın zamandır araştırmalar yapılmaktadır. Yenilik, yenilikçilik ve yaratıcılık üzerine yapılmış çalışmalar incelendiğinde, günümüz çalışma yaşamında yenilik ve yenilikçilik konularının gerekli, zorunlu ve yeni bir alan olduğuna yönelik pek çok tartışma mevcuttur. Ancak bu konuların geçmişte de oldukça önemli bir alan olarak kabul gördüğü ve çalışıldığı dikkat çekmektedir. Van de Ven (1986); Scott ve Bruce (1994); Sharma ve Chrisman (1999); Janssen (2000) ve De Jong ve Den Hartog (2007) gibi birçok bilim insanı herhangi bir organizasyonun sürdürülebilir yenilikler yapabilmesinin çalışanlarının yenilik algıları ve yenilikçi olma eğilimleriyle, başka bir ifadeyle yenilikçi davranışları ile bağlantılı olduğu üzerinde durmuştur (Van de Ven, 1986; Janssen, 2000; Scott & Bruce, 1994; Sharma & Chrisman, 1999; De Jong & Den Hartog, 2007).

Janssen (2000) yeni düşünce ve davranışlar ile birlikte modern teknikleri geliştirmeyi çalışma standartları olarak tanımlamıştır. Bu standartlara göre yeni olanakların oluşması hem inovatif tavır olarak hem de kuruma yarar sağlayacak düşünce biçimi olarak benimsenmektedir. Aynı zamanda kurumların inovatif davranış biçimini tercih eden kişilere gereksinim duyduğunu da belirtmektedir. Devamlı olarak gelişim ve inovatif davranış tekniğini benimseyen kurumlar bu durumu süreklilik haline getirmeye çalışırlar (Bodur, 2018). Bazı bilim insanları inovatif davranış

biçimini geçici bir süreç olarak benimserken bazıları da bu davranış biçimini detaylı biçimde araştırıp kendi bünyelerinde uygulamaktadır. Bunun yanı sıra bazı bilim insanları ise inovatif davranış biçimini özgünlük kavramının yerine kullanmaktadır. İnovatif davranış biçiminin özgünlüğün bir getirisi olduğu kabullenilirse bu karışıklıkta çözülmüş olacaktır (Çalışkan ve ark., 2011, Lawson ve Samson, 2001; Jaiswal ve Dhar, 2015).

Yenilikçilik kavramının farklı tanımlarının yanında farklı sınıflandırmaları da mevcuttur. Roehrich (2004) araştırmasında yenilikçiliği özelliklerine göre gruplamış ve yenilikçiliğin üç tür olduğunu söylemektedir;

- Bilgi Veren Yenilikçilik: Yeni olan şeyler ile ilgili bilgilerin öğrenilmesi durumu olarak tanımlanmaktadır.
- Benimseyici Yenilikçilik: Yeni olan şeylerin kişiler tarafından kabul görmesi durumudur.
- Kullanım Yenilikçiliği: Yeni ürün veya hizmetlerin tüm kullanım alanlarının öğrenilmesi ve bu alanlarda farklı biçimlerde kullanılması durumu olarak tanımlanmaktadır.

Kişilerin yenilikçi olma ölçütleri, ortaya çıkan yeniliği kabul etme süresi ile ölçülmektedir. Rogers (2003)'a göre yenilikçi bireylerin özellikleri şu şekilde belirtilmiştir:

- En önemli özellik girişimciliktir.
- Belirsizlik başa çıkılabilecek bir durumdur.
- Yeniliği uygulama ve insanlara tanıtmada konusunda önder olurlar.
- Cesurlardır, risk alırlar.
- Başarısız oldukları girişimlerde pes etmez aksine zayıf yönlerini geliştirir ve yeniden denerler.

2.2.1. Yenilikçi Davranışın Önemi

Yeni teknolojileri takip eden, hedeflere yeni yöntemler kullanarak ulaşmaya çalışan, iş geliştirme yöntemleri uygulayan, yenilik hamleleri için kaynak sağlayan davranışlar yenilikçi davranış tanımına girmektedir (Töre, 2017). Kurum ve organizasyonların devamlılığı yenilikçi davranışlara bağlıdır. Yenilikçi davranış,

rekabet ve mevcut durumun sürdürülebilmesi ve gelişim için büyük öneme sahiptir. Şanal (2022)'in Duygulu ve Kublay (2008)'den aktardığına göre, dünya tümüyle yenilikçi bir döneme bürünmektedir. Bu yenilikçi dönem ile rekabet edebilmek için hem bireysel hem kurumsal olarak gelişim göstermek ve ilerlemek mecburi bir durum halini almıştır.

Birçok araştırmacı yenilikçi davranışın önemini vurgulamakta, aynı zamanda bu önemin her geçen gün artmakta olduğunu sık sık hatırlatmaktadır. Bireylerin yenilikçi davranışa sahip olması, yeni deneyimlere açık, kendini sürekli geliştiren, kendine has ve özgüvenli olduklarının bir göstergesi olabilmektedir (Şanal, 2022; Budak, 1998). Yenilikçi davranış kapasitesi yüksek bireyler, lider vasıflı, çözüm odaklı, eleştiriye açık ve özgün kişilerdir (Sönmez ve Yıldırım, 2014). Yenilikçi davranış bir süreçtir.

2.2.2. Yenilikçi Davranışı Etkileyen Faktörler

2.2.2.1. Bireysel Faktörler

Yenilikçi düşünce sahibi bireyler ortak bir amaç için bir arada çalışmaları nedeniyle kişiye özgü davranışlarının incelenmesi oldukça önemlidir. Yenilikçi davranış anlayışına sahip bireyler, yeni deneyimlere girişmekten çekinmeyen, gelişime açık, kendine has özelliklere sahip ve özgüvenli bireylerdir. Bu bireyler kararlı ve mantıklı karakter özelliği sergilerler (Budak, 1998). Her ne kadar yenilikçi davranış beraberinde pozitif bir ivme getirse dahi, başarısızlık ihtimalinin öz önünde bulundurulması gerekir. Başarısızlık her kurum ve organizasyon için mevcut bir ihtimaldir. Bu yapılar için o anda gerekli her işlemin gerektirdiği gibi yapılmasına rağmen elde olmayan sebeplerden dolayı başarısız bir sonuç ortaya çıkabilmektedir. Bu durumlarda elde edilen tecrübeden faydalanmak ve ilerideki işlemlerde başarısızlık ihtimalinden dolayı çekinmemek önemlidir. Yenilikçi davranış özelliklerine sahip bireyler lider özellikli, pratik düşünebilen, çözüme en kolay yoldan ulaşabilmeyi hedefleyen, risk almaktan çekinmeyen, özgün ve eleştiriye açık olmalılardır.

2.2.2.2. Kurumsal Faktörler

Yenileşme beraberinde birçok zorluk getirmektedir. Çoğu kurum ve organizasyon da bu zorlukları idare etmek ve benimsemek noktasında geride kalmışlardır. Kurumlar mevcut yapılarında, gerekli yönetim bilgisi, yetenek ve davranışları da bulundurmamalıdır. Bunun yolu ise bu özellikleri benimsemiş ve uygulayabilecek olan idarecilerden geçmektedir. Globalleşen dünyada sürekli değişim halinde olan yapı bunu gerektirmektedir. Kurum ve idareciler ise bu değişime ayak

uydurmakla yükümlülerdir. Kurum ve organizasyonların gelişimi, değişimi ve rekabeti ancak bu yenilikçi davranışın gerekliliklerine cevap verebilmek ile mümkün olur. Bir yapı içerisinde yer alan bireyler bulundukları ortamda sergiledikleri yenilikçi davranışın önemsendiğini, desteklendiğini ve devam etmesi için teşvik edildiğini fark ederlerse, mevcut faaliyetlerini artırarak devam ettirme yönünde bir isteklendirme sağlama eğilimine girerler (Chang, 2018). Bu yapıların, yenilik süreçleri içerisinde yer aldıkları dönemlerde en önemli beklentileri, yapı içerisinde yer alanların bu süreci benimsemesi ve yenilik ve değişim süreçlerine uyum sağlamalarıdır.

Bir kurum veya organizasyonun yenilikçi davranış biçimlerinde başarılı olmasının en önemli faktörlerinden biri kurum veya organizasyon içerisinde yer alan insanların desteklenmesidir. Başarının kaynağı yapı için emek sarf edenlerin amaçları sahiplenmesi ve bu amaçlar uğruna yapı ile uyumlu yenilikçi davranışlarda bulunmalarıdır. Kurumsal başarının en önemli noktası yenilikçi anlayışa sahip yapıların içinde de bu anlayışa uygun, anlayışı sahiplenen yenilikçi davranış ekipleri oluşturmaktır.

2.2.2.3. Yasal Faktörler

Kurum veya organizasyonların yenilikçi davranış hedeflerini uygulayabilmesi bulundukları ülkenin yasal düzenlemelerine uygun olmaları şartı ile mümkün hale gelebilmektedir. Uygulanacak olan yenilikçi davranış modeli, anayasa, kanun, yönetmelik vb. yasal hükümlerin izin verdiği alanlarda gerçekleştirilmeli, bunun dışına çıkabilecek davranışların tahlilinin uygun bir şekilde yapılarak kurumu veya organizasyonu zarara uğratacak uygulamalardan kaçınılmalıdır. Söz konusu davranışlar yapıların bulunduğu ülkedeki kuruluşların kural, şart ve düzenlemeleri ile birçok yasal faktöre uygun olmalıdır. Bu yasal faktörlerden bazıları yazılı kurallara ek olarak; devlet desteği ve düzenlemeleri, yatırımcı teşvikleri, sektörün durumu vb. gibi sıralanabilir.

2.2.3. Yenilikçi Davranış Boyutları

2.2.3.1. Fikir Üretme

Yenilikçi davranış sürecinin ilk durağıdır. Öncelikle fikir keşfedilmelidir. Fikir keşfi mevcut ürünleri, hizmetleri veya süreçleri iyileştirmenin yollarını aramayı ve bunlar hakkında alternatif yollarla düşünmeye çalışmayı içerir. Yapılan piyasa araştırmaları ya da ürün/hizmet alan bireylerden elde edilen geribildirimlerle desteklenen

incelemeler nihai adımda amaca hizmet edecek bir fikrin keşfini sağlar (De Jong & Den Hartog 2010).

İyi bir fikir kurumlar için oldukça hayati bir öneme sahiptir. Bu fikrin üretimi olası sorunların çözümlerine ve gelişime farklı bir bakış açısı kazandırır. Genellikle fikir üretimi tespit edilen bir problemin çözümü amacıyla ortaya çıkmaktadır. Buradan hareketle fikir üretiminin; iyileştirmeler, sorunların çözümü, yeni süreçler ve yeni alanlara atılım hareketleri ile ilgili olabileceği söylenebilir (Görmüş, 2019; Selimoğlu, 2021; Daz, 2022).

Kurum amaçlarına hizmet edecek fikir üretimi süreci fikrin keşfi ile başlar. Fikir üretimi süreci kurum içerisinde oluşan sorunun çözümüne yöneliktir. Sorunun çözümünü sağlayacak en uygun yolun seçilmesine kadar olan süreçte ortaya elde var olan bilgi ve deneyimler konur ve her yeni parça bir yapbozun parçaları gibi birleştirilerek nihai birlik sağlanarak sorunun çözümüne gidilir.

2.2.3.2. Fikir Geliştirme

Bir fikir ortaya çıktıktan sonra bunun kurum veya organizasyon yapısıyla uyumu gerekmektedir. Bir sorunun çözümü için ortaya konan bir fikrin geliştirme ve uygulama maliyetleri, faydaları ile kıyaslanarak bazı durumlarda uygulanma aşamasında direnç ile karşılaşılma sonucunu doğurabilmektedir. Bu nedenle oluşturulan fikir kurum veya organizasyon için en uygun koşullarda hayata geçirilecek şekilde düzenlemesi önem arz etmektedir. Fikir geliştirme süreci, sürece katılan doğru seçilmiş herkesin iş birliği, fikre olan inancı ve güveni ile beraber aynı zamanda doğru zamanlama ile başarılı sonuçlar verebilmektedir.

2.2.3.3. Fikir Gerçekleştirme

Yenilikçi davranış boyutlarının son aşaması fikrin gerçekleştirilmesidir. Fikrin gerçekleştirilmesi, yeniliklerin, geliştirmelerin veya sorun çözümlerinin artık kurumun bir parçası olduğunu, uygulanan işlemlerin başarısını ve doğru yöntem tespitinin sağlanabileceğini gösterir. Yeniliğin gerçekleşmesi için fikirler üretilmeli ve en iyileri seçilerek uygulanmalıdır (Monteiro ve ark 2016). Yeniliğe ihtiyaç duyulan alanlarda, örgütte bu konuda yeni fikirleri olanların düşünceleri değerlendirilir. Öncelikli ihtiyaçlara elde bulunan imkânlar göz önünde bulundurularak karar verilir (Top, 2011).

2.2.4. Spor Alanında Faaliyet Gösteren Kamu Kurumlarında Yenilikçi Davranış

"Kamu kurumu" adı verilen kurum yapısı, devlet kaynakları ile finanse edilen ve yasalar çerçevesinde yönetilen kurumları tanımlamaktadır.

Günümüz devlet yapıları hangi hükümet sistemini benimserse benimsesin, ülke yönetiminde geleneksel yöntemleri bir tarafa bırakmakta ve tıpkı özel sektörde olduğu gibi kendini değiştiren ve geliştiren bir sürece dâhil etmektedir (Karagöz, 2013).

Sporun kitlelere yayılması, sporun teşviki ve örgütsel bir kimlik kazanması birçok ülkede bir devlet politikası olarak yürütülmektedir. Tarihi süreç beraberinde devletlerin asli görevlerinden olan; eğitim, sağlık, güvenlik vb. alanlarda değişim ve gelişimleri de getirmektedir. Bu alanlardan biri de spor olarak gösterilebilir. Bu değişimler gerek belirlenen politikalar çerçevesinde gerek çağın dayattığı ve giderilmek zorunda olan ihtiyaçlara göre de şekillenebilmektedirler (Altungül, 2012).

Devlet politikası olarak ele alınan spor faaliyetlerinde, vatandaşların yararına olacak yenilikçi davranışlar her geçen gün gelişen ve değişen spor dünyasına ayak uydurabilmek açısından oldukça önem teşkil etmektedir. Çünkü, sportif gelişimi sağlayacak yöntemler, uygulanmaya konulan planlar, araç ve gereçler, her geçen gün bir adım ileri gitmektedir. Bu doğrultuda devletler, bireylerin spora teşviki ve bağlılıkları için yenilikçi davranış ve fikirleri gerek uygulamak gerek üretmekten çekinmemelidirler.

Sürekli ve akışkan bir değişim çağı içerisinde olduğumuz bugünlerde devlet, kurum ve bireylerle beraber alanın tüm enstrümanları ile bir bütün halinde sportif faaliyetlerde yenilik ve yenilikçi davranışlara ayak uydurulması ve bu davranışların desteklenmesi gerekmektedir.

2.3. Sosyal Problem Çözme

Bu kavram, bireyin sahip olduğu sosyal becerileri kullanarak içinde yaşadığı çevreye uyumunu sağlama, tamamlama sürecidir. Günlük yaşamda karşılaşılan, yaşamı güçleştiren, hedeflere ulaşmayı engelleyebilen etkenleri kapsayan problemler kümesi olarak tanımlanabilir (D’Zurilla & Nezu, 2010). Bireylerin hayatında olağan problemler oluşabileceği gibi bazı olağanüstü durumlar da söz konusudur. Bu durumlar hayat sürdüğü her alanda karşımıza çıkabilmektedir. Bunlar; bireyin kendisiyle ilgili olabileceği gibi, toplumsal anlamda da olabilirler. Göz önüne

alındığında sosyal hayatta karşılaşılabilecek problemler geniş bir yelpazeye sahiptir. Bireyler toplum içinde birbirleri ile sürekli iletişim halindedirler. Bu iletişim beraberinde toplumsal problemlerle birlikte mücadele etmeyi de getirmiştir. Buradan hareketle sosyal problem çözme kavramını, toplumsal veya bireysel olarak karşılaşılan problemleri anlama, baskı ve stresi kontrol ederek çözüme ulaşma, çözüm sonucu oluşan etkileri ve problem ile başa çıkma yöntemleri geliştirme süreci olarak ifade edebiliriz (D’Zurilla & Nezu, 2010; Yıldırım, 2010; Arslan, 2009).

Sosyal problem çözme bireylerin günlük yaşamlarında oldukça önemli yere sahip olan bir kavramdır. Sürekli iletişim halinde kalarak yaşamlarını sürdürmek zorunda olan bireyler, ortak problemleri yine bir arada çözüme kavuşturmalıdırlar. Sosyal problem çözüme kavramını kapsayan konular oldukça geniş bir yelpazede toplanmaktadır. Bu konular, iş hayatında, okulda, sokakta, hane içinde yani hayatın her anında bireylerin karşısına çıkabilmektedirler. Sosyal problem çözme kavramı bu noktada, problemi tanıma, çözüm yöntemini belirleme ve mümkün olan en uygun yöntemle problemin üstesinden gelme süreci olarak tanımlanabilir.

2.3.1. Problem

Günlük yaşamın vazgeçilmezi olan problem kavramı, bireylerin karşısına küçük-büyük, önemli-önemsiz, geniş veya dar çaplı, ruhsal veya fiziksel gibi çeşitli şekillerde çıkabilecek olan güçlükler ve aşılması gereken engellerden meydana gelmektedir. Her birey mutlaka hayatı boyunca problemlerle karşılaşacaktır. Sorunsuz bir hayat beklentisi pek olası olmadığı gibi bireyler bu durumlardan kaynaklı olan sorunların çözüm yollarını bularak ideal bir hayat sürebileceklerdir (Mutlu 2019; Güner, 2000). Latince “engel olan” anlamına gelen “Probello” kelimesinden türeyen problem kelimesi, Türkçe’de “sorun” kelimesi ile eşdeğer anlam taşımaktadır. Bireyler birbirlerinden farklı zamanlarda, farklı türden sorunlarla mücadele etmek zorundadırlar. Bu problemler kişiye özgü olabildiği gibi, toplumun fertlerini ilgilendiren geniş çaplı toplumsal problemler de olabilmektedir. Gerek bireysel gerek toplumsal problemlerin çözümü bireylerin problem karşısındaki stres seviyelerini kontrol gücüne, çözüm basamaklarında gösterecekleri cesarete ve problemin çözümü için sahip oldukları motivasyonlarına bağlıdır. Toplum “birbirinden farklı insanların bir arada yaşadığı ortam” gibi basit bir tanımla açıkladığımızda, toplum içinde yaşayan bireylerin problem çözümlerine ilişkin davranışlarının da birbirlerinden oldukça farklı olabileceği çıkarımını yapabiliriz. Aynı tarz problemleri bazıları kendi yöntemleriyle

çözümüne kavuştururken, bazıları ise kullandıkları yöntemle problemin çözümsüz kalmasına sebebiyet verebilirler. Bu bağlamda, problemin çözümünün bireylerin kişilik özelliklerine göre değişkenlik gösterdiği söylenebilmektedir. Bireylerin problemleri çözme şekilleri kalıtsal yeteneklerden, çevre koşullarından ve anne-baba tutumlarıyla beraber çocukluk deneyimleri ile farklılaşabilmektedir (Temizyürek, 2003). Problemi en genel anlamıyla Van De Walle; karmaşık ya da sonucu belirsiz bir soru olarak görmüş ve araştırma, tartışma ya da bir düşünme meselesi olarak tanımlamıştır (Van De Walle, 1989:20; Akt: Özsoy, 2005). Adair'e göre problem, bireyi engelleyen bir durumdur (Adair, 2007; Akt: Salim, 2018). Bingham'ın yapmış olduğu tanımda problem kavramı, bireyin gerçekleştirmek istediği amaca varmak için, elinde bulunan emeklerinin karşılaştığı güçlüklerdir (Bingham, 1998). Ramsey problemi; hazır, anlık çözüm tepkilerimizin olmadığı herhangi bir durum olarak açıklamıştır (Ramsey, 1989; Akt: Korkut, 2002). Bir başka problem tanımında ise John Dewey; kişilerin anlama yetisini karmaşık hale getiren, alt üst eden ve kişiye engel olan bütün şeylere problem demiştir (Gelbal,1991).

2.3.2 Problem Çözme

Her birey zaman içinde kendisine engel oluşturan birtakım güçlüklerle ve çözülmesi gereken sorunlarla karşılaşabilirler, stres halinde bulunabilirler. Bireyler karşılaştıkları bu durumları aşmak amacıyla sahip oldukları becerileri kullanarak çeşitli yöntemler denerler. 20. Yüzyılın başlarında Bühler, Külpe ve Selz tarafından ilk kez tanımlanan problem çözme kavramı, bireyin belli bir problem ile karşı karşıya geldiğinde kullandığı yöntem ve stratejiler anlamında kullanılmaktadır. Etkili bir problem çözme, probleme ait neden-sonuç ilişkisini doğru kurmakla gerçekleşmektedir (Sağdıç, 2019). Mevcut problemin çözümüne başlamadan önce, problemi oluşturan ya da altında yatan temel nedeni bulmak gerekmektedir. Her problem çözümünü içinde barındırmaktadır (Knneland, 2001). Problem çözme birey, çift veya bir grup tarafından günlük hayatta ortaya çıkan bir probleme çözüm üretebilme çabasını içeren bilişsel davranışsal bir süreçtir. Bilişsel-davranışsal süreç, problemin çözümü için birbirinden farklı ve sonuca ulaştıracak birden fazla olası çözüm sunar ve bu birden fazla çözüm arasından en faydalı çözümü seçme olasılığını artırır. Süreç, problemi daha baş edilebilir kılmayı, problem stresini azaltmayı ve bu ikisi de birden amaçlayabilmektedir (D'Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares, 2004).

D’Zurilla ve arkadaşlarının (2002), sosyal problem çözme teorisi, problem çözme ve çözümü uygulamayı birbirinden ayırarak ele alır. Bu iki sürecin farklı beceriler gerektirdiğini öne sürer. Problem çözme aşamasını belirli sorunlara yönelik çözüm bulma olarak tanımlarken; çözümü uygulama sürecini bulunan çözümü gerçek problemlerin üzerinde uygulama olarak tanımlar. Problem çözme ve çözümü uygulama becerileri ayrı ayrı ele alındığında, problem çözmenin etkili bir şekilde işleyebilmesi için bu iki ayrı beceriye aynı anda sahip olma gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

2.3.3. Sosyal Problem Çözmenin Önemi

Belli bir sorunun giderilmesi için uygulanan yönteme verilen ad çözümdür. Etkili bir çözüm probleme ve problemin oluşturduğu sıkıntıya etki ederek iyileştiren veya tamamen ortadan çözümdür. Çözümde bahsedebilmek için, problemin tarafı olan herkes tarafından kabul edilmiş ve tatmin edici olması gerekmektedir.

Her toplumun kendine özgü geleneği, göreneği, kültür yapısı ve değer yargıları vardır. Bunlar toplumdan topluma değişiklik gösteren ve toplumun temelini oluşturan özelliklerden bazılarıdır. Bireyler içinde bulundukları topluma göre gelişim gösterirler. Bu durum ise bireyin sosyalleşmesine bağlıdır. Bireylerin sosyal yaşama katılması, kabullenilmesi ve gelişim göstermesi uzun bir süreçten geçer. Bu süreçte insan birçok problem ile karşılaşır ve yeni tecrübeler edinir. Problemler insanlarla iletişimi gerektirdiğinde ise karşımıza sosyal problem çözme becerisi çıkar. Sosyal problem çözme becerisi; bireyin kişisel ve sosyal tüm problemlerini kapsamakta ve karşılaşılan bu problemin çözümü için bulunan yöntemler arasında en uygun olanının seçilmesi sürecini yansıtmaktadır. Bu yüzden bireylerin gelişiminde oldukça önemlidir (D’Zurilla & Nezu, 2010, Arslan, 2009)

2.3.4. Sosyal Problem Çözme Basamakları

Problem çözme yöntemlerinden ilki olan D’Zurilla ve Goldfried (1971) tarafından geliştirilen beş aşamalı model aynı zamanda en çok bilinen problem çözme yöntemlerindendir. Bu modele göre 5 aşama; genel yönelim, problemi tanımlama ve açıklama, alternatif çözümler üretme, karar verme ve uygulamadır. Modele göre problem çözme becerilerinin probleme yönelim ve problem çözme tarzı olmak üzere bağımsız iki alt boyutu vardır. Probleme yönelim, bireyin günlük problem algılamalarını ve farkındalıklarını barındırmaktadır. Algı ve farkındalıklar ise bireyin

problem karşısında sergilediği davranış tarzlarını içermektedir. Bireylerin algı ve tepkileri geçmiş öğrenmeleri ile ilintilidir.

Bir problemle başa çıkmanın en iyi yolu problemi tanımlamaktır (Stevens, 1998). Problem çözmeden bahsedilebilmesi için ortada somut bir problemin mevcut olması gerekir. Birey durumu yaşantısı için bir engel olarak kabul etmeli ve bununla başa çıkacak yöntemleri geliştirmek için motive durumda olmalıdır. Problemler değişkendir. Bazıları uzun uğraşlar sonucu çözüme kavuşturulabilecek düzeyde etkili ve karmaşık yapıda, ağır bir şekilde ortaya çıkan problemler iken bazıları aniden ortaya çıkan ve kolayca bertaraf edilebilecek düzeyde olabilmektedir. Bazı problemler ise bireyi şaşırtan ve duygusal anlamda zorlayan çözümü şaşırtıcı özellikleri sayesinde çözümü zorlaştıran yapıda olabilmektedirler.

Problemin tanımlanma aşaması tamamlandıktan sonra bu problemin en uygun biçimde çözümlenmesini sağlayacak yolların arayışına girişilmesi gerekir. Bir problemin yalnızca tek bir çözüm yolundan ziyade birçok farklı yöntem ile çözülebilmesi daha yaygın bir kabüldür. Bireyler sabit bir noktaya odaklanmaktan ziyade mevcut problemi birden fazla alternatifle nasıl çözebileceği araştırmalıdır. Bu noktada problemin açıklanması kritik bir öneme sahiptir. Bireyler neden ve neyi aradığını bilirse uygun yola karar vermesi de kolaylaşmaktadır (Bingham, 1998).

Problem için çözüm yolları önerildikten sonra, bunların geçerliliğinin kontrol edilmesi ve en uygun olanının seçilmesi gerekir. Bu durum kritik düşünme, nesnel düşünme, geç hüküm verme gibi becerileri gerektirir. Çözüm şekillerini değerlendirme, çözüm şekilleriyle ilgili detaylıca düşünülmesi, muhtemel sonuç ve etkilerinin tahmin edilmesini sağlar. En etkili çözüm şeklini seçebilmek için tüm olasılıkların etkin bir şekilde değerlendirmesi yapılmalıdır.

Sosyal problem çözme basamakları hakkında literatürde birçok fikir mevcuttur. Bingham (2004), bu basamakları 8 aşamaya yaymıştır. Buna göre; ilk basamak problemi tanımlamaktır. İkinci basamak problemi açıklamak ve benzer problemleri kavramaktır. Üçüncü basamakta problem ile ilgili bilgiler ve veriler toplanır, daha sonra dördüncü basamakta ise veriler mevcut problemle ilişkilendirilir, beşinci basamakta problemin çözümünü sağlayabilecek yollar belirlenir, altıncı basamakta, muhtemel çözüm yollarından en uygun olan seçilir, yedinci basamakta ise belirlenen uygun çözüm yolu uygulanmaya konulur, son olarak sekizinci basamakta ise uygulanan çözüm yolu ile problemin çözülme düzeyi belirlenir, değerlendirilir.

Crick ve Dodge (1994) ise problem çözmeyi 6 basamakla sınırlamışlardır. Buna göre; sosyal alandaki ipuçları takip edilir, ikinci basamakta, bu ipuçları yorumlanır, üçüncü basamakta, problem sahibi sosyal alanın amaçları ortaya konur, dördüncü basamakta, mevcut problemi çözüme kavuşturabilecek stratejiler belirlenir, beşinci basamakta, bu stratejiler uygulamaya konur ve stratejilerle belirlenen hareketler gerçekleştirilir, altıncı ve son basamakta ise uygulanan stratejilerin yansıması tepkiler belirlenmeye çalışılır.

Bingham (65) göre, problem çözme sürecinde davranışlar, bireyden bireye ve problem durumundan problem durumuna değişiklik göstermesine rağmen problem çözme sürecindeki basamaklamayı sekiz farklı aşamada incelemiştir. Bu basamaklamada birinci basamakta; problem durumunun tanımlanması ve problemin çözümüne yönelik ihtiyaç miktarı, ikinci basamakta; problem durumunun açıklanması ve buna benzer problemlerin durumlarını kavranması, üçüncü basamakta; problem ile ilgili verilerin ve bilgilerin araştırılarak toplanması, dördüncü basamakta; uygun verilerin probleme göre şekillendirilme, beşinci basamakta; probleme çözüm sağlayabilecek muhtemel yollarının belirlenmesi, altıncı basamakta; çözüm yollarının değerlendirilerek en uygun olan çözüm yolunun saptanması, yedinci basamakta; uygun görülen çözüm yolunun uygulamaya konulması, sekizinci ve son basamakta ise; kullanılan çözüm yolunun problemi çözme düzeyinin değerlendirilmesidir.

Diğer bir araştırmacı Mountrose (2000)'a göre de sosyal problem çözme basamaklar altı evreden meydana gelmektedir. En son basamak, diğer basamaklardaki evrelerin uygulama süreçlerini ifade etmektedir. Bu basamaklardan ilki; problemin tanımlama, ikinci basamakta; duyguları ifade etme süreci, üçüncü basamakta; olumsuz inançların tespiti, dördüncü basamakta; olumsuz inancın olumlu inanca dönüştürme evresi, beşinci basamakta; geleceğin hayal edilerek bilişsel canlandırmanın yapılması, altıncı basamakta ise tüm bu basamakların uygulamaya geçirilmesi ve değerlendirilmesidir.

2.3.5. Sosyal Problem Çözme Becerisi

Sosyal ilişkiler içerisinde bulunma ihtiyacı duyan bireyler, günlük yaşamda bazı çatışmalarla karşı karşıya kalabilmektedirler. Sosyal problem çözme, bu çatışmalarla başa çıkmak için gerekli birtakım becerilere ihtiyaç duyar. Berk (2013)'e göre sosyal problem çözme, sosyal çatışmaları azaltmak ve çözüme ulaştırmak amacıyla diğer bireyler tarafından kabul edilebilir ve benlik duygusuna zarar vermeyen stratejiler

retmek ve uygulamaktır. Sosyal problem zme becerisi, stresli durumlarla baa çıkabilme, pratik ve anlık rasyonel kararlar alabilme özelliklerini gerektirir. Bununla beraber sosyal problem zme kabiliyetine sahip bireyler, stres anlarında agresif davranışlardan kaçınabilecek zkontrole sahiptirler. Sosyal problem zmenin temel noktası ortaya çıkan problemleri çevredeki diğerk bireylerinde yararına olacak şekilde, barııl bir yöntemle çözüme gidilmesidir.

Bireyin, probleminin çözümü için etkili olabilecek problem zme yöntemlerini kavraması edinilmiş tecrübeleri ile doğru orantılıdır. Etkili bir problem zme safhası, problemi tanımak, uygun olabilecek çözüm yöntemlerini belirlemek ve en doğru seçeneği belirleyerek uygulamak ile gerçekleşir. Bazı araştırmacılar a göre problem zme becerilerinin sekiz aşaması vardır. Bunlar; kendinin ve sahip olduğu duyguların farkına varmak, problemi tanımlamak, hedefleri belirlemek ve seçim yapmak, alternatif çözümler oluşturmak, olası sonuçları gözden geçirmek, en iyi/ uygun çözümü seçmek, hareket planı oluşturmak ve olası sorunlar için son kontrolleri yapmak, süreçte olan bitenin farkında olmak ve gelecekte karılaılabilecek problemleri çözmek için bu bilgilerden faydalanmak şeklinde sıralanabilir (Elias ve Weissberg, 2000). Her durumda yaşayarak öğrenilmiş tecrübelerden yola çıkarak bir çözüm yöntemi belirleyebilmek mümkün olmamaktadır. Çünkü bireyler bazı zamanlarda daha önce hiç karılamadıkları problemler ile karşı karşıya kalabilmektedirler. Bu durumlarda profesyoneller tarafından hazırlanmış problem çözüm yöntemlerine de başvurulabilir.

Sosyal ortamda bertaraf edilen her problem toplumsal stresi hafifletir ve sosyal iyilik halini genişletir. Baa ıkma, gerginliği azaltarak dengeyi sağlama amacı olan bir savunma mekanizmasıdır. Başka bir ifadeyle baa çıkma, problem zme yerine gerginliği azalmaya odaklanır (Basut, 2006). Bu tanımlardan hareketle her problem çözmenin baa çıkma sürecini içerdiği ancak her baa çıkma durumunda problem çözmenin söz konusu olmadığı ifade edilebilir (D’Zurilla ve Chang, 1995).

2.3.6. Sosyal Problem zme Süreci ile Fiziksel Aktive Arasındaki İlişki Durumu

Fiziksel aktivite, organizmanın iskelet kaslarını aktif olarak kullanarak kasılma işlemini tamamlaması sonucu üretilen, minimal seviyenin üzerinde enerji harcamaya dayalı beden temelli hareketlerin tümü olarak tanımlanabilir. Örneğin; yürümek, komak, bisiklet sürmek, dans, futbol, basketbol, yüzme vb. sporlar yapmak fiziksel

aktivite sınıfına girmektedirler. Teknolojinin gelişimi yaşam tarzlarını etkilemiş ve insanlar doğalarından uzaklaşarak daha az hareket eder hale gelmişlerdir. Bu durumun ise insanın sağlıklı yaşam ortamı üzerinde negatif etkileri gözlenmiştir. Büyük şehirlerde yaşamaya başlayan toplulukların hareket ortamları sınırlanmış, teknolojinin insanın önüne serdiği kolaylıklar toplumdaki fiziksel aktivite oranını bir hayli aşağı çekmiştir. Oysa ki düzenli bir şekilde yapılan fiziksel aktivite bireyin beden ve ruh sağlığı açısından oldukça önemlidir. Fiziksel olarak aktif olan bireylerde bilişsel rahatlama sağlanarak, psikolojik rahatsızlıklardan da korunmuş olunur. Bu objektiften bakıldığında sosyal problem çözme becerileri üzerinde de fiziksel aktivitenin olumlu etki bırakabileceği düşünülebilir.

Sosyal problem çözme ve fiziksel aktivite kavramlarının toplumsal ve sosyal hayatta birbirleri ile ilişki içerisinde oldukları bilinmektedir. Birey fiziksel aktiviteler sonucu hareket eder, çalışır. Bu aktiviteler sırasında başka bireylerle de etkileşime girer, sosyal ilişkilerde bulunur ve bunun sonucunda ise çeşitli sosyal problemler ortaya çıkar.

Sosyal hayat içerisinde ortaya çıkan problemleri kolaylıkla çözebilen ve bu problemlere takılı kalmadan hayatını sürdürebilen bireyler yaşam sürecinde de daha pozitif ve mutlu tavırlar gösterirler. Sosyal hayat içerisindeki problemlerini kolayca çözebilen ve psikolojik baskılara yenilmeyen bireylerde fiziksel aktiviteye ayrılan zamanın arttığı bilinmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında iki kavram arasındaki ilişki açık bir şekilde görülmektedir (Tekin, 2020; Öğülmüş 2016; Arslan, 2009; Amman ve ark., 2000).

2.3.7. Öğretmenlik ve Sosyal Problem Çözme İlişkisi

Öğretmenlerin gerek günlük yaşamda gerekse okul ortamında karşılaştıkları problemlerin nedenini anlama ve problem çözme becerisinin yüksek olması; düşünen, sorgulayan, eleştirel yaklaşan, üreten, meslek hayatına başladıklarında karşılaştıkları sorunlarla başa çıkabilen ve doğru kararlar verebilen öğrenciler yetiştirmesinde oldukça önemlidir. Problemin tanımlanması, çözüme uygun stratejilerin belirlenmesinde, karar verme sürecini yönetmede öğretmenin mesleğini isteyerek seçmesi, çocukları sevmesi ve mesleğini severek yapması önemli derece etkilidir (Ahmetoğlu, Ercan ve Akşin, 2016).

Çocukluk döneminde alınan eğitim bireysel davranışları etkilemekte ve bireyler toplum içindeki kişilik yansımalarını ilk olarak ailelerinde kazanmaktadırlar. Ailede alınan ilk eğitimden sonraki durak ise okulda öğretmenler tarafından bireylere nakledilen eğitimidir. Bu aşamada bireyler ailelerinden edindikleri davranışlarına ek olarak toplum içinde bir arada halde iken uymaları gereken kuralları yanında okulda öğrenirler. Bu bağlamda teorik eğitimin yanına ortak alanlarda uyulması gereken davranış kurallarını bireye kazandıracak en yetkin kişiler öğretmenlerdir.

Spesifik olarak sosyal problem çözme aşamasında ise yine mevcut bir problemin çözüme kavuşturulması ve problem çözme yeteneklerinin bireylere aktarılması bu kabiliyetlere sahip öğretmenlerden geçer. Problem çözme becerisi yüksek olan öğretmenler eğitim öğretim faaliyetleri sırasında sergilemiş oldukları davranışlar ile bu yeteneklerini deneyim yolu ile öğrencilere aktarırlar. Dolayısıyla sosyal problem çözme becerisine sahip öğretmenlerin öğrencilerinin de bu beceriyi paralel olarak edinebilecekleri söylenebilir (Tiryaki, 2022).

Sosyal problem çözme ve öğretmenlik ilişkisini inceleyen bazı çalışmalar mevcuttur. Örneğin; Saracaloğlu, Yenice ve Karasakaloğlu, (2009) yılında yaptığı araştırmada öğretmenlerin yeterli problem çözme becerilerine sahip olduğunu ortaya koyarken, bazı çalışmalar ise yetersiz problem çözme yeteneklerine sahip olduklarını ortaya koymuştur (Üstündağ ve Beşoluk, 2012; Yıldız, Zırhlıoğlu, Yalçınkaya ve Güven, 2011). Gerekli ve yeterli eğitimin alınması ile birlikte problem çözme becerilerinin geliştirilebileceğini ortaya koyan çalışmalarda alinyazında yer almaktadır (Boser, 1993; Luft, 1999; Yıldız, 2003). Bu nedenle öğretmenlerin, problem çözme becerilerinin incelenmesi; okul programlarına işlevsel düzenlemeler getirilmesi, sosyal problem çözme becerisini destekleyecek nitelikte derslerin eklenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, mevcut durumu tespit etmeyi amaçladığı için tarama modeli türlerinden biri olan ilişkisel tarama modeli ile tasarlanmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan şey, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Tarama modelinin bir türü olan ilişkisel tarama modeli ise, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2014).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye'deki beden eğitimi ve spor öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Samsun İlinde devlet ve özel okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenleri içerisinden ve tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilen 405 beden eğitimi ve spor öğretmeni oluşturmaktadır. Örneklem hacmi için literatürde çeşitli pratik kurallar vardır. Bunlardan biri 'ölçek çalışmalarında örneklem hacmi her ölçek maddesinin minimum 5 katı olmalıdır' (Tavşancıl, 2014) önerisi dikkate alınmıştır. Bu nedenle araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde ölçeklerde bulunan kişilik ölçeği (10), yenilikçi davranış ölçeği (23) sosyal problem çözme(25) toplam 58 maddeden oluşması ve ölçek sayısının en az beş katı kadar katılımcı olması gerektiği için minimum 300 katılımcıya ihtiyaç vardır. Araştırmada karşılaşılabilecek olası problemleri ortadan kaldırmak için 405 kişiye ulaşılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada, araştırmacı tarafından geliştirilen 'Kişisel Bilgi Formu', Türk Kültürü'ne uyarlanması Atak (2013) tarafından yapılan "On-Maddeli Kişilik Ölçeği", D'Zurilla, Nezu ve Maydeu-Olivares (2004) tarafından geliştirilen, çevirisi ve uyarlaması Çekici (2009) tarafından oluşturulan "Sosyal Problem Çözme Envanteri Kısa Formu" ile Pala ve Turan (2020) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Yenilikçi Davranış Ölçeği" kullanılmıştır.

3.3.1. On Maddeli Kişilik Ölçeği

Türk kültürüne uyarlanması Atak (2013) tarafından yapılmış olan On-Maddeli Kişilik Ölçeği, 7'li likert tipi bir ölçek olup, 10 madde ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır.

Bunlar; dışadönüklük, duygusal dengelilik, deneyimlere açıklık, sorumluluk ve yumuşakbaşlılık alt boyutlarıdır. Ölçeğin cronbach alpha katsayısı deneyime açıklık alt ölçeği için 0,83, yumuşak başlılık alt ölçeği için 0,81, duygusal dengelilik alt ölçeği için 0,83, sorumluluk alt ölçeği için 0,84 ve son olarak dışa dönüklük alt ölçeği için 0,86 olarak bulunmuştur (Atak, 2013).

3.3.2. Yenilikçi Davranış Ölçeği

Türkçeye uyarlaması Pala ve Turan (2020) tarafından yapılmış olan Yenilikçi Davranış Ölçeği 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçek; fikir üretimi, fikir arama, fikir iletişimi, uygulamaya başlama faaliyetleri, diğerlerini dâhil etme, engellerin üstesinden gelme, yenilikçi çıktı olmak üzere toplam 7 alt boyuta sahiptir. Hesaplanan cronbach alpha katsayılarının ölçeğin geneli için 0,935; alt faktörleri için de sırasıyla 0,81; 0,76; 0,84; 0,79; 0,79; 0,89; 0,71 olarak güvenilir aralıklarda çıktığı ve ölçeğin kullanılabilir olduğu görülmüştür (Pala ve Turan, 2020).

3.3.3. Sosyal Problem Çözme Envanteri

Türkçeye uyarlaması Çekici (2009) tarafından yapılmış olan Sosyal Problem Çözme Envanteri Kısa Formu 5’li likert tipinde 25 madde ve 4 alt boyutlu bir ölçektir. Ölçeğe ait alt boyutları; dikkatsiz dürtüsel tarz ile boyun eğici yaklaşım, kaçınan tarz ile çaresiz yaklaşım, probleme olumlu yönelim-rasyonel problem çözme, probleme olumsuz yönelim ile çaresiz yaklaşım oluşturmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan ise 100’ dür. Yüksek puan sosyal problem çözme becerisinin “iyi düzeyde olduğunu” gösterirken düşük puanlar ise sosyal problem çözme becerisinin düşük düzeyde olduğunu gösterir. Ölçeğe ait güvenilirlik çalışmaları kapsamında alt ölçeklerin iç tutarlılık cronbach Alfa katsayıları hesaplanmıştır. Her bir alt ölçeğe ilişkin elde edilen iç tutarlılık katsayı değerleri RPCPOY için= 0.81, POSY için= 0.76, KT için= 0.74 ve DDT için= 0.61’ dir. (Çekici, 2009).

1. Probleme Olumlu Yönelim: Sosyal problem çözme bilişsel olarak kurgulamayı ifade eden yapılandırmacı bir yaklaşım olarak tanımlanabilir. Bu alt ölçekte sorunlara ilişkin üstesinden gelinebileceğine/ başa çıkılabileceğine ilişkin olumlu bakış açısı, öz-yeterlik, pozitif sonuç beklentisi gibi özellikler ölçülmektedir. Bu alt ölçekte toplam 5 madde bulunmaktadır. **Rasyonel Problem Çözme:** Problem çözme tarzlarından yapıcı olanıdır. Etkili problem çözme becerilerinin uygulanmasında gerçekçi, sistematik ve üzerinde düşünülüp tartışılmış uygulamalarda bulunmak gibi özellikleri içermektedir. Bunlar problemlerin tanımlanması ve formüle edilmesi, alternatiflerin oluşturulması, karar verme, çözümün uygulanması ve

doğrulanmasıdır. Bu alt ölçekte toplam 5 madde bulunmaktadır (4,5,12,13,15,16,19,21,22,23). Maviler POY

2. Probleme Olumsuz Yönelim: Bu alt ölçekte sosyal problem durumlarında işlevsel olmayan (yapıcı olmayan) bilişsel-duygusal şemalar sorunları tehdit edici unsur olarak algılama, düşük öz-yeterlik, negatif sonuç beklentisi, düşük engellenme eşiği gibi özellikler yer almaktadır. Bu alt ölçekte toplam 5 madde bulunmaktadır (1,3,7,8,11).

3. Dürtüsel/Dikkatsiz Tarz: Yapıcı olmayan problem çözme tarzlarından biridir. Problem çözme sürecinde sınırlandırılmış, dürtüsel, dikkatsiz, acele ve tamamlanmamış (yarım kalmış) davranışlardan oluşur. Bu alt ölçekte toplam 5 madde bulunmaktadır (2,14,20,24,25).

4. Kaçınan Tarz: Yapıcı olmayan problem çözme tarzlarından bir başkasıdır. Erteleme, pasif davranma ya da tepkide bulunmama, problem çözmede sorumluluğu başkalarına atma kaçınan tarzda görülen davranış örnekleridir. Bu alt ölçekte toplam 5 madde bulunmaktadır (6,9,10,17,18).

3.3.4. İstatistiksel Analiz

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ölçek maddelerine verdiği cevapların iç tutarlılığını kontrol etmek amacı ile güvenirlik katsayıları (cronbach alpha) hesaplanmıştır (Tablo 3.1).

Tablo 3.1. Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplara ait iç tutarlılık katsayıları

Ölçek ve Alt Boyutlar	İç Tutarlılık Katsayısı	Değerlendirme
<i>On Maddeli Kişilik Ölçeği</i>		
<i>Dışadönüklük</i>	0,509	Orta Düzeyde Güvenilir
<i>Yumuşak başlılık</i>	0,388	Düşük Düzeyde Güvenilir
<i>Sorumluluk</i>	0,544	Orta Düzeyde Güvenilir
<i>Duygusal Dengelilik</i>	0,544	Orta Düzeyde Güvenilir
<i>Deneyime Açıklık</i>	0,396	Düşük Düzeyde Güvenilir
<i>Yenilikçi Davranış Ölçeği</i>	0,930	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Fikir Üretimi</i>	0,795	Orta Düzeyde Güvenilir
<i>Fikir Arama</i>	0,837	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Fikir İletişimi</i>	0,822	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Uygulamaya Başlama Faaliyetleri</i>	0,801	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Diğerlerini Dâhil Etme</i>	0,637	Orta Düzeyde Güvenilir
<i>Engellerin Üstesinden Gelme</i>	0,868	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Yenilikçi Çıktılar</i>	0,699	Orta Düzeyde Güvenilir
<i>Sosyal Problem Çözme Envanteri</i>	0,863	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Probleme Olumlu Yönelim-Rasyonel Problem Çözme (POYRPÇ)</i>	0,842	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Probleme Olumsuz Yönelim (POSY)</i>	0,823	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Kaçınan Tarz (KT)</i>	0,824	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz (DDT)</i>	0,665	Orta Düzeyde Güvenilir

Araştırmada On-Maddeli Kişilik Ölçeği'nin alt boyut maddelerine verilen cevapların iç tutarlılığı düşük ve orta düzeyde güvenilir bulunmuştur. On-Maddeli Kişilik Ölçeği'nin bir çok farklı dilde yazılmış (İngilizce, Almanca, Fransızca, İsveççe vb) versiyonları bulunmaktadır. On-Maddeli Kişilik Ölçeğin bu versiyonlarında, Gosling ve arkadaşlarına yöneltilen temel eleştiri, ölçeğin toplam varyansın düşük bir yüzdesini açıklaması ve düşük iç tutarlılık katsayılarının ortaya çıkması yönündedir (Atak, 2013). Bu bağlamda Soto ve arkadaşları (2011), her bir alt ölçekte iki madde olduğunu ve bu kadar az maddelerle açıklanan varyansın ve iç tutarlılık katsayılarının düşük olacağını belirtmektedir. Bu bulgu literatür bulgusu ile örtüşmektedir. Araştırmada Yenilikçi Davranış Ölçeği ve Sosyal Problem Çözme Envanteri maddelerine verilen cevapların iç tutarlılığı yüksek düzeyde güvenilir bulunmuştur.

Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde normallik varsayımı çarpıklık ve basıklık katsayıları, Kolmogorov-Smirnov veya Shapiro-Wilk testi ile incelenmiştir ($P>0,05$). Çalışmada, ölçek alt boyut toplam puanlarının cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu ve UPGA sorularına göre farklılık gösterip göstermediği Student t test; gelir düzeyi, idari görev durumu, yaşadığı yer, çalışma süreleri ile anne ve baba eğitim durumuna göre farklılık gösterip göstermediği ise Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey çoklu karşılaştırma testi ile belirlenmiştir. Ayrıca ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları arası ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile belirlenmiştir. Tüm istatistiksel hesaplamalarda SPSS 22.0 V. istatistik paket programı kullanılmıştır. Araştırma bulguları, $n(\%)$, ortalama, standart sapma olarak verilmiş olup, bulgular $p<0,05$ düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir.

4. BULGULAR

Beden eğitimi ve spor öğretmenliği yapan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylerin demografik özelliklerine göre dağılımları Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Cinsiyet	n	%	Medeni Durum	n	%
Erkek	323	79,8	Bekar	65	16,0
Kadın	82	20,2	Evli	340	84,0
Toplam	405	100,0	Toplam	405	100,0
Gelir Düzeyi	n	%	İdari Görev	n	%
Düşük (Gelir<Gider)	49	12,1	Yok	347	85,7
Orta (Gelir=Gider)	343	84,7	Müdür Yardımcısı	44	10,9
Yüksek (Gelir>Gider)	13	3,2	Müdür	14	3,5
Toplam	405	100,0	Toplam	405	100,0
Eğitim Durumu	n	%	Yaşadığı Yer	n	%
Lisans	329	81,2	Köy	14	3,5
Lisansüstü	76	18,8	İlçe	84	20,7
Toplam	405	100,0	İl	181	44,7
			Büyükşehir	126	31,1
UPGA	n	%	Toplam	405	100,0
Hayır	264	65,2			
Evet	141	34,8			
Toplam	405	100,0			
Meslekte Çalışma Süresi	n	%	Bulunduğu Kurumda Çalışma Süresi	n	%
5 yıldan az	47	11,6	5 yıldan az	157	38,8
5-10 yıl	70	17,3	5-10 yıl	164	40,5
11-15 yıl	68	16,8	11-15 yıl	48	11,9
16-20 yıl	102	25,2	16-20 yıl	18	4,4
21 ve üzeri yıl	118	29,1	21 ve üzeri yıl	18	4,4
Toplam	405	100,0	Toplam	405	100,0
Anne Eğitim Durumu	n	%	Baba Eğitim Durumu	n	%
İlkokul	97	24,0	İlkokul	28	6,9
Ortaokul	203	50,1	Ortaokul	170	42,0
Lise	89	22,0	Lise	150	37,0
Üniversite	16	4,0	Üniversite	57	14,1
Toplam	405	100,0	Toplam	405	100,0

Araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylerin % 79,8’i erkek, % 84,0’ü evli, % 84,7’si orta gelirli, % 85,7’si idari görevi yok, % 81,2 si lisans mezunu, % 44,7’si il merkezinde yaşayan, % 29,1’inin çalışma süresi 21 yıl ve üzeri, % 50,1’nin anne eğitim durumu ilkokul mezunu ve % 42,0’sin baba eğitim durumu ilkokul mezunudur (Tablo 4.1).

Tablo 4.2. Cinsiyet Türüne Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Dışadönüklük</i>	Erkek	323	11,78	2,05	0,069
	Kadın	82	12,23	1,82	
<i>Yumuşak başlılık</i>	Erkek	323	11,07	2,09	0,088
	Kadın	82	11,51	2,04	
<i>Sorumluluk</i>	Erkek	323	12,66	1,60	0,027
	Kadın	82	13,07	1,15	
<i>Duygusal Dengelilik</i>	Erkek	323	10,88	2,40	0,205
	Kadın	82	10,51	2,21	
<i>Deneyime Açıklık</i>	Erkek	323	10,39	2,63	0,901
	Kadın	82	10,43	2,42	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyetine göre kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları (sorumluluk alt boyutu hariç) arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.2). Araştırmada kadın beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin erkek meslektaşlarına göre daha fazla sorumluluk sahibi olduğu belirlenmiştir ($P=0,027$).

Tablo 4.3. Cinsiyet Türüne Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Yenilikçi Davranış Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Yenilikçi Davranış Ölçeği</i>	Erkek	323	102,26	10,64	0,148
	Kadın	82	100,33	11,24	
<i>Fikir Üretimi</i>	Erkek	323	13,84	1,56	0,368
	Kadın	82	13,66	1,84	
<i>Fikir Arama</i>	Erkek	323	14,04	1,49	0,667
	Kadın	82	13,96	1,54	
<i>Fikir İletişimi</i>	Erkek	323	17,60	2,41	0,106
	Kadın	82	17,11	2,52	
<i>Uygulamaya Başlama Faaliyetleri</i>	Erkek	323	13,08	1,97	0,222
	Kadın	82	12,78	2,11	
<i>Diğerlerini Dâhil Etme</i>	Erkek	323	13,01	1,93	0,053
	Kadın	82	12,54	2,18	
<i>Engellerin Üstesinden Gelme</i>	Erkek	323	17,79	2,49	0,827
	Kadın	82	17,85	2,46	
<i>Yenilikçi Çıktılar</i>	Erkek	323	12,90	1,91	0,051
	Kadın	82	12,43	2,07	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyetine göre yenilikçi davranış toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.3).

Tablo 4.4. Cinsiyet Türüne Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Sosyal Problem Çözme Envanteri</i>	Erkek	323	69,44	14,30	0,226
	Kadın	82	71,55	13,24	
<i>Probleme Olumlu Yönelim-Rasyonel Problem Çözme (POYRPÇ)</i>	Erkek	323	32,67	5,75	0,699
	Kadın	82	32,40	5,43	
<i>Probleme Olumsuz Yönelim (POSY)</i>	Erkek	323	12,63	4,83	0,918
	Kadın	82	12,57	4,75	
<i>Kaçınan Tarz (KT)</i>	Erkek	323	12,35	5,19	0,001
	Kadın	82	14,57	4,97	
<i>Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz (DDT)</i>	Erkek	323	11,78	4,51	0,106
	Kadın	82	12,00	3,98	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyetine göre Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları (kaçınan tarz alt boyutu hariç) arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.4). Araştırmada kadın beden eğitimi ve spor öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre karşılaştıkları problemleri zaman açısından ötelemeden çözme yoluna gittikleri belirlenmiştir ($P=0,001$).

Tablo 4.5. Medeni Duruma Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Medeni Durum	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Dışadönüklük</i>	Bekar	65	11,52	2,53	0,127
	Evli	340	11,94	1,89	
<i>Yumuşak başlılık</i>	Bekar	65	11,51	1,90	0,144
	Evli	340	11,09	2,12	
<i>Sorumluluk</i>	Bekar	65	12,68	1,53	0,714
	Evli	340	12,75	1,53	
<i>Duygusal Dengelilik</i>	Bekar	65	11,00	2,30	0,474
	Evli	340	10,77	2,37	
<i>Deneyime Açıklık</i>	Bekar	65	10,69	2,24	0,313
	Evli	340	10,34	2,65	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin medeni durumuna göre kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.5).

Tablo 4.6. Katılımcıların Medeni Duruma Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Yenilikçi Davranış Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Medeni Durum	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Yenilikçi Davranış Ölçeği</i>	Bekar	65	101,85	11,05	0,985
	Evli	340	101,87	10,74	
<i>Fikir Üretimi</i>	Bekar	65	13,88	1,33	0,686
	Evli	340	13,79	1,67	
<i>Fikir Arama</i>	Bekar	65	14,17	1,44	0,405
	Evli	340	14,00	1,51	
<i>Fikir İletişimi</i>	Bekar	65	17,65	2,29	0,596
	Evli	340	17,47	2,47	
<i>Uygulamaya Başlama Faaliyetleri</i>	Bekar	65	12,92	2,09	0,664
	Evli	340	13,04	1,99	
<i>Diğerlerini Dâhil Etme</i>	Bekar	65	12,88	2,16	0,863
	Evli	340	12,92	1,96	
<i>Engellerin Üstesinden Gelme</i>	Bekar	65	17,71	2,63	0,744
	Evli	340	17,82	2,45	
<i>Yenilikçi Çıktılar</i>	Bekar	65	12,65	2,09	0,482
	Evli	340	12,83	1,93	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin medeni durumuna göre yenilikçi davranış toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.6).

Tablo 4.7. Cinsiyet Türüne Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Medeni Durum	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Sosyal Problem Çözme Envanteri</i>	Bekar	65	70,11	14,02	0,879
	Evli	340	69,82	14,13	
<i>Probleme Olumlu Yönelim-Rasyonel Problem Çözme (POYRPÇ)</i>	Bekar	65	32,98	4,92	0,573
	Evli	340	32,55	5,82	
<i>Probleme Olumsuz Yönelim (POSY)</i>	Bekar	65	12,15	4,72	0,392
	Evli	340	12,71	4,83	
<i>Kaçınan Tarz (KT)</i>	Bekar	65	12,89	5,62	0,873
	Evli	340	12,78	5,15	
<i>Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz (DDT)</i>	Bekar	65	12,08	4,82	0,615
	Evli	340	11,78	4,33	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin medeni durumuna göre Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.7).

Tablo 4.8. Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Eğitim Durum	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Dışadönüklük</i>	Lisans	329	11,82	2,03	0,261
	Lisansüstü	76	12,11	1,92	
<i>Yumuşak başlılık</i>	Lisans	329	11,07	2,06	0,060
	Lisansüstü	76	11,57	2,17	
<i>Sorumluluk</i>	Lisans	329	12,71	1,55	0,420
	Lisansüstü	76	12,87	1,46	
<i>Duygusal Dengelilik</i>	Lisans	329	10,83	2,27	0,732
	Lisansüstü	76	10,72	2,75	
<i>Deneyime Açıklık</i>	Lisans	329	10,48	2,57	0,169
	Lisansüstü	76	10,03	2,68	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin eğitim durumuna göre kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları (arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.8).

Tablo 4.9. Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Yenilikçi Davranış Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Yenilikçi Davranış Ölçeği</i>	Lisans	329	101,69	10,91	0,495
	Lisansüstü	76	102,63	10,22	
<i>Fikir Üretimi</i>	Lisans	329	13,79	1,58	0,813
	Lisansüstü	76	13,84	1,79	
<i>Fikir Arama</i>	Lisans	329	14,00	1,54	0,399
	Lisansüstü	76	14,16	1,32	
<i>Fikir İletişimi</i>	Lisans	329	17,49	2,46	0,913
	Lisansüstü	76	17,53	2,34	
<i>Uygulamaya Başlama Faaliyetleri</i>	Lisans	329	12,98	2,01	0,332
	Lisansüstü	76	13,22	1,97	
<i>Diğerlerini Dâhil Etme</i>	Lisans	329	12,87	1,96	0,295
	Lisansüstü	76	13,13	2,13	
<i>Engellerin Üstesinden Gelme</i>	Lisans	329	17,76	2,49	0,532
	Lisansüstü	76	17,96	2,44	
<i>Yenilikçi Çıktılar</i>	Lisans	329	12,81	1,97	0,949
	Lisansüstü	76	12,79	1,91	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin eğitim durumuna göre yenilikçi davranış toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.9).

Tablo 4.10. Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Sosyal Problem Çözme Envanteri</i>	Lisans	329	69,93	14,00	0,838
	Lisansüstü	76	69,57	14,63	
<i>Probleme Olumlu Yönelim-Rasyonel Problem Çözme (POYRPÇ)</i>	Lisans	329	32,55	5,82	0,634
	Lisansüstü	76	32,91	5,06	
<i>Probleme Olumsuz Yönelim (POSY)</i>	Lisans	329	12,74	4,68	0,311
	Lisansüstü	76	12,12	5,34	
<i>Kaçınan Tarz (KT)</i>	Lisans	329	12,87	5,18	0,582
	Lisansüstü	76	12,50	5,40	
<i>Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz (DDT)</i>	Lisans	329	11,78	4,41	0,638
	Lisansüstü	76	12,04	4,42	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin eğitim durumuna göre Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.10).

Tablo 4.11. Gelir Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Gelir Durumu	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Dışadönüklük</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	11,59	2,31	0,254
	Orta (Gelir=Gider)	343	11,88	1,97	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	12,62	1,66	
<i>Yumuşak başlılık</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	11,06	1,80	0,503
	Orta (Gelir=Gider)	343	11,20	2,09	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	10,54	2,88	
<i>Sorumluluk</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	12,53	1,73	0,582
	Orta (Gelir=Gider)	343	12,77	1,51	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	12,85	1,14	
<i>Duygusal Dengelilik</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	10,29	2,58	0,152
	Orta (Gelir=Gider)	343	10,85	2,35	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	11,54	1,56	
<i>Deneyime Açıklık</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	10,20	2,48	0,246
	Orta (Gelir=Gider)	343	10,38	2,63	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	11,54	1,56	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin gelir durumuna göre kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları (arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.11).

Tablo 4.12. Gelir Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin *Yenilikçi Davranış Düzeyi*

Ölçek ve Alt Boyutlar	Gelir Durumu	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Yenilikçi Davranış Ölçeği</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	98,78	11,06	0,083
	Orta (Gelir=Gider)	343	102,23	10,78	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	104,08	8,04	
<i>Fikir Üretimi</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	13,55	1,99	0,108
	Orta (Gelir=Gider)	343	13,81	1,58	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	14,62	0,77	
<i>Fikir Arama</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	14,06	1,38	0,773
	Orta (Gelir=Gider)	343	14,01	1,52	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	14,31	1,44	
<i>Fikir İletişimi</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	17,37	2,73	0,913
	Orta (Gelir=Gider)	343	17,51	2,38	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	17,62	2,96	
<i>Uygulamaya Başlama Faaliyetleri</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	12,22 b	2,18	0,005
	Orta (Gelir=Gider)	343	13,10 ab	1,96	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	13,85 a	1,63	
<i>Diğerlerini Dâhil Etme</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	12,27 b	2,30	0,050
	Orta (Gelir=Gider)	343	13,01 a	1,92	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	12,92 a	2,22	
<i>Engellerin Üstesinden Gelme</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	16,67 b	3,03	0,002
	Orta (Gelir=Gider)	343	17,94 ab	2,38	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	18,38 a	1,85	
<i>Yenilikçi Çıktılar</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	12,63	2,11	0,575
	Orta (Gelir=Gider)	343	12,84	1,94	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	12,38	1,80	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin gelir durumuna göre yenilikçi davranış toplam ve alt boyut toplam puanları (uygulamaya başlama faaliyetleri, diğerlerini dâhil etme ve engellerin üstesinden gelme alt boyutu hariç) arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.12). Araştırmada gelir düzeyinin yüksek olduğunu beyan eden beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin uygulamaya başlama faaliyetleri ($P=0,005$), diğerlerini dâhil etme ($P=0,050$) ve

engellerin üstesinden gelme ($P=0,002$) alt boyut toplam puanları düşük gelirli olduğunu beyan eden öğretmenlere göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 4.13. Gelir Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Sosyal Problem Çözme Envanteri</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	65,16 b	12,91	0,010
	Orta (Gelir=Gider)	343	70,26 ab	14,06	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	77,08 a	15,47	
<i>Probleme Olumlu Yönelim-Rasyonel Problem Çözme (POYRPÇ)</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	31,41	5,74	0,215
	Orta (Gelir=Gider)	343	32,74	5,62	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	33,92	6,80	
<i>Probleme Olumsuz Yönelim (POSY)</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	11,12 b	5,11	0,010
	Orta (Gelir=Gider)	343	12,73 ab	4,74	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	15,38 a	3,84	
<i>Kaçınan Tarz (KT)</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	11,43 b	5,71	0,012
	Orta (Gelir=Gider)	343	12,87 b	5,13	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	16,15 a	4,12	
<i>Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz (DDT)</i>	Düşük (Gelir<Gider)	49	11,20	4,17	0,559
	Orta (Gelir=Gider)	343	11,92	4,44	
	Yüksek (Gelir>Gider)	13	11,62	4,41	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin gelir durumuna göre Sosyal Problem Çözme toplam ve probleme olumsuz yönelim ile kaçınan tarz alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenirken, probleme olumlu yönelim-rasyonel problem çözme ve dikkatsiz / dürtüsel tarz alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir (Tablo 4.13). Araştırmada gelir düzeyinin yüksek olduğunu beyan eden beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin sosyal problemleri çözme düzeyinin düşük gelirli olduğunu beyan eden beden eğitimi ve spor öğretmenlerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($P=0,010$).

Tablo 4.14. Katılımcıların İdari Görev Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	İdari Görev	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Dışadönüklük</i>	Yok	347	11,76 b	2,07	0,015
	Müdür Yardımcısı	44	12,50 ab	1,41	
	Müdür	14	12,79 a	1,58	
<i>Yumuşak başlılık</i>	Yok	347	11,03 b	2,10	0,006
	Müdür Yardımcısı	44	11,98 a	1,84	
	Müdür	14	11,93 a	1,86	
<i>Sorumluluk</i>	Yok	347	12,67	1,54	0,071
	Müdür Yardımcısı	44	13,09	1,49	
	Müdür	14	13,36	1,28	
<i>Duygusal Dengelilik</i>	Yok	347	10,68 b	2,34	0,024
	Müdür Yardımcısı	44	11,61 a	2,37	
	Müdür	14	11,50 a	2,47	
<i>Deneyime Açıklık</i>	Yok	347	10,44	2,51	0,660
	Müdür Yardımcısı	44	10,07	3,36	
	Müdür	14	10,29	1,94	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin gelir durumuna göre kişilik özellikleri içerisindeki dışadönüklük ($P=0,015$), yumuşak başlılık ($P=0,006$) ve duygusal dengelilik ($P=0,024$) alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenirken, sorumluluk ve deneyime açıklık alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.14). Araştırmada idari görevi olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin idari görevi olmayanlara göre daha dışadönük, daha yumuşak başlı ve daha duygusal bir kişiliğe sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.15. İdari Görev Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin *Yenilikçi Davranış Düzeyi*

Ölçek ve Alt Boyutlar	İdari Görev	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Yenilikçi Davranış Ölçeği</i>	Yok	347	101,16 b	11,05	0,003
	Müdür Yardımcısı	44	105,36 ab	8,22	
	Müdür	14	108,43 a	6,03	
<i>Fikir Üretimi</i>	Yok	347	13,77	1,58	0,403
	Müdür Yardımcısı	44	13,86	2,00	
	Müdür	14	14,36	1,08	
<i>Fikir Arama</i>	Yok	347	13,96	1,55	0,103
	Müdür Yardımcısı	44	14,43	1,07	
	Müdür	14	14,36	1,15	
<i>Fikir İletişimi</i>	Yok	347	17,34 b	2,49	0,006
	Müdür Yardımcısı	44	18,34 a	1,92	
	Müdür	14	18,71 a	1,68	
<i>Uygulamaya Başlama Faaliyetleri</i>	Yok	347	12,90 b	2,04	0,005
	Müdür Yardımcısı	44	13,55 ab	1,68	
	Müdür	14	14,36 a	1,15	
<i>Diğerlerini Dâhil Etme</i>	Yok	347	12,84	2,04	0,175
	Müdür Yardımcısı	44	13,32	1,68	
	Müdür	14	13,50	1,40	
<i>Engellerin Üstesinden Gelme</i>	Yok	347	17,69	2,56	0,069
	Müdür Yardımcısı	44	18,34	1,93	
	Müdür	14	18,86	1,56	
<i>Yenilikçi Çıktılar</i>	Yok	347	12,65 b	1,99	<0,001
	Müdür Yardımcısı	44	13,52 ab	1,53	
	Müdür	14	14,29 a	0,91	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin idari görev durumuna göre yenilikçi davranış toplam puanları ($P=0,003$) ve fikir iletişimi ($P=0,006$), uygulamaya başlama faaliyetleri ($P=0,005$) ve yenilikçi çıktılar ($P<0,001$) alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenirken, fikir üretimi, fikir arama, diğerlerini dâhil etme ve engellerin üstesinden gelme alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.15). Araştırmada idari görevi olan beden

eğitimi ve spor ğretmenlerinin idari görevi olmayanlara göre daha yenilikçi davranış sergiledikleri belirlenmiştir.

Tablo 4.16. İdari Görev Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor ğretmenlerinin Sosyal Problem özme Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	İdari Görev	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Sosyal Problem özme Envanteri</i>	Yok	347	69,66	13,87	0,734
	Müdür Yardımcısı	44	71,43	14,96	
	Müdür	14	70,07	17,45	
<i>Probleme Olumlu Yönelim-Rasyonel Problem özme (POYRPÇ)</i>	Yok	347	32,36	5,84	0,057
	Müdür Yardımcısı	44	34,50	4,27	
	Müdür	14	33,21	4,61	
<i>Probleme Olumsuz Yönelim (POSY)</i>	Yok	347	12,55	4,66	0,631
	Müdür Yardımcısı	44	13,27	5,64	
	Müdür	14	12,36	5,88	
<i>Kaçınan Tarz (KT)</i>	Yok	347	12,88	5,06	0,696
	Müdür Yardımcısı	44	12,36	5,92	
	Müdür	14	12,00	6,85	
<i>Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz (DDT)</i>	Yok	347	11,86	4,29	0,610
	Müdür Yardımcısı	44	11,30	4,86	
	Müdür	14	12,50	5,81	

Araştırmada beden eğitimi ve spor ğretmenlerinin idari görev durumuna göre Sosyal Problem özme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.16).

Tablo 4.17. Yaşadığı Yere Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Yaşadığı Yer	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Dışadönüklük</i>	Köy	14	12,29	1,33	0,529
	İlçe	84	11,71	2,03	
	İl	181	11,99	1,92	
	Büyükşehir	126	11,75	2,17	
<i>Yumuşak başlılık</i>	Köy	14	11,79	2,04	0,630
	İlçe	84	11,25	1,86	
	İl	181	11,14	2,13	
	Büyükşehir	126	11,06	2,17	
<i>Sorumluluk</i>	Köy	14	12,21	1,72	0,305
	İlçe	84	12,57	1,61	
	İl	181	12,85	1,40	
	Büyükşehir	126	12,75	1,62	
<i>Duygusal Dengelilik</i>	Köy	14	10,36	2,27	0,452
	İlçe	84	10,54	2,47	
	İl	181	10,98	2,23	
	Büyükşehir	126	10,79	2,48	
<i>Deneyime Açıklık</i>	Köy	14	10,50	2,14	0,730
	İlçe	84	10,51	2,39	
	İl	181	10,23	2,68	
	Büyükşehir	126	10,54	2,65	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaşadığı yere göre kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.17).

Tablo 4.18. Yaşadığı Yere Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin *Yenilikçi Davranış* Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Yaşadığı Yer	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Yenilikçi Davranış Ölçeği</i>	Köy	14	100,71	10,39	0,707
	İlçe	84	101,73	10,49	
	İl	181	101,40	11,08	
	Büyükşehir	126	102,77	10,65	
<i>Fikir Üretimi</i>	Köy	14	13,57	1,70	0,238
	İlçe	84	13,83	1,53	
	İl	181	13,65	1,72	
	Büyükşehir	126	14,02	1,50	
<i>Fikir Arama</i>	Köy	14	14,00	1,66	0,943
	İlçe	84	14,11	1,44	
	İl	181	14,03	1,46	
	Büyükşehir	126	13,98	1,59	
<i>Fikir İletişimi</i>	Köy	14	17,36	2,02	0,930
	İlçe	84	17,58	2,58	
	İl	181	17,42	2,35	
	Büyükşehir	126	17,57	2,53	
<i>Uygulamaya Başlama Faaliyetleri</i>	Köy	405	17,50	2,44	0,313
	İlçe	14	12,64	1,91	
	İl	84	12,85	2,13	
	Büyükşehir	181	12,95	1,98	
<i>Diğerlerini Dâhil Etme</i>	Köy	126	13,29	1,96	0,974
	İlçe	14	12,93	1,69	
	İl	84	12,89	1,84	
	Büyükşehir	181	12,88	2,01	
<i>Engellerin Üstesinden Gelme</i>	Köy	126	12,98	2,11	0,601
	İlçe	14	17,36	2,50	
	İl	84	17,70	2,46	
	Büyükşehir	181	17,72	2,55	
<i>Yenilikçi Çıktılar</i>	Köy	14	12,86	1,79	0,927
	İlçe	84	12,76	1,91	
	İl	181	12,75	1,96	
	Büyükşehir	126	12,90	2,01	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaşadıkları yere göre yenilikçi davranış toplam puanları ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.18).

Tablo 4.19. Yaşadığı Yere Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Yaşadığı Yer	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Sosyal Problem Çözme Envanteri</i>	Köy	14	70,29	15,98	0,169
	İlçe	84	67,65	13,42	
	İl	181	71,50	13,99	
	Büyükşehir	126	68,94	14,37	
<i>Probleme Olumlu Yönelim-Rasyonel Problem Çözme (POYRPC)</i>	Köy	14	32,93	4,81	0,605
	İlçe	84	31,89	5,70	
	İl	181	32,90	5,41	
	Büyükşehir	126	32,67	6,13	
<i>Probleme Olumsuz Yönelim (POSY)</i>	Köy	14	13,29	5,28	0,169
	İlçe	84	12,27	4,62	
	İl	181	13,16	4,60	
	Büyükşehir	126	12,01	5,12	
<i>Kaçınan Tarz (KT)</i>	Köy	14	13,64	5,71	0,377
	İlçe	84	12,08	5,33	
	İl	181	13,19	4,85	
	Büyükşehir	126	12,62	5,58	
<i>Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz (DDT)</i>	Köy	14	10,43	5,15	0,251
	İlçe	84	11,40	4,12	
	İl	181	12,25	4,52	
	Büyükşehir	126	11,64	4,32	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaşadıkları yere göre Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.19).

Tablo 4.20. Meslekte Çalışma Süresine Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Çalışma Süresi	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Dışadönüklük</i>	5 yıldan az	47	11,74	2,47	0,113
	5-10 yıl	70	11,96	2,00	
	11-15 yıl	68	11,96	1,95	
	16-20 yıl	102	11,46	1,98	
	21 ve üzeri yıl	118	12,18	1,83	
<i>Yumuşak başlılık</i>	5 yıldan az	47	11,40	1,80	0,322
	5-10 yıl	70	11,29	2,16	
	11-15 yıl	68	11,43	1,82	
	16-20 yıl	102	10,82	2,08	
	21 ve üzeri yıl	118	11,13	2,28	
<i>Sorumluluk</i>	5 yıldan az	47	12,51	1,72	0,157
	5-10 yıl	70	12,74	1,43	
	11-15 yıl	68	12,66	1,37	
	16-20 yıl	102	12,57	1,75	
	21 ve üzeri yıl	118	13,03	1,37	
<i>Duygusal Dengelilik</i>	5 yıldan az	47	10,96	2,48	0,671
	5-10 yıl	70	10,59	2,16	
	11-15 yıl	68	11,00	2,39	
	16-20 yıl	102	10,61	2,18	
	21 ve üzeri yıl	118	10,94	2,57	
<i>Deneyime Açıklık</i>	5 yıldan az	47	10,02	2,75	0,517
	5-10 yıl	70	10,09	2,43	
	11-15 yıl	68	10,51	2,43	
	16-20 yıl	102	10,67	2,69	
	21 ve üzeri yıl	118	10,42	2,62	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin meslekte çalışma süresine göre kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.20).

Tablo 4.21. Meslekte Çalışma Süresine Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin *Yenilikçi Davranış Düzeyi*

Ölçek ve Alt Boyutlar	Çalışma Süresi	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Yenilikçi Davranış Ölçeği</i>	5 yıldan az	47	102,47	11,65	0,457
	5-10 yıl	70	99,67	11,34	
	11-15 yıl	68	102,28	10,78	
	16-20 yıl	102	102,04	10,96	
	21 ve üzeri yıl	118	102,55	9,91	
<i>Fikir Üretimi</i>	5 yıldan az	47	13,96	1,33	0,480
	5-10 yıl	70	13,53	1,82	
	11-15 yıl	68	13,84	1,51	
	16-20 yıl	102	13,74	1,69	
	21 ve üzeri yıl	118	13,94	1,59	
<i>Fikir Arama</i>	5 yıldan az	47	13,91	1,57	0,708
	5-10 yıl	70	13,94	1,53	
	11-15 yıl	68	14,07	1,47	
	16-20 yıl	102	13,93	1,62	
	21 ve üzeri yıl	118	14,18	1,36	
<i>Fikir İletişimi</i>	5 yıldan az	47	18,09	2,12	0,339
	5-10 yıl	70	17,19	2,50	
	11-15 yıl	68	17,38	2,63	
	16-20 yıl	102	17,38	2,45	
	21 ve üzeri yıl	118	17,62	2,38	
<i>Uygulamaya Başlama Faaliyetleri</i>	5 yıldan az	47	13,06	2,25	0,489
	5-10 yıl	70	12,63	2,15	
	11-15 yıl	68	13,03	2,00	
	16-20 yıl	102	13,14	1,84	
	21 ve üzeri yıl	118	13,14	1,96	
<i>Diğerlerini Dâhil Etme</i>	5 yıldan az	47	12,77	2,23	0,914
	5-10 yıl	70	12,79	1,82	
	11-15 yıl	68	12,90	2,06	
	16-20 yıl	102	13,03	1,93	
	21 ve üzeri yıl	118	12,97	2,03	
<i>Engellerin Üstesinden Gelme</i>	5 yıldan az	47	17,94	2,47	0,414
	5-10 yıl	70	17,30	2,78	
	11-15 yıl	68	18,03	2,50	
	16-20 yıl	102	17,95	2,18	
	21 ve üzeri yıl	118	17,78	2,53	
<i>Yenilikçi Çıktılar</i>	5 yıldan az	47	12,74	2,17	0,181
	5-10 yıl	70	12,30	2,07	
	11-15 yıl	68	13,03	1,80	
	16-20 yıl	102	12,87	1,93	
	21 ve üzeri yıl	118	12,93	1,87	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin meslekte çalışma süresine göre yenilikçi davranış toplam puanları ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.21).

Tablo 4.22. Meslekte Çalışma Süresine Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Çalışma Süresi	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Sosyal Problem Çözme Envanteri</i>	5 yıldan az	47	68,04	15,54	0,864
	5-10 yıl	70	70,81	13,92	
	11-15 yıl	68	70,03	13,85	
	16-20 yıl	102	70,33	13,87	
	21 ve üzeri yıl	118	69,53	14,11	
<i>Probleme Olumlu Yönelim-Rasyonel Problem Çözme (POYRPÇ)</i>	5 yıldan az	47	33,00	5,28	0,637
	5-10 yıl	70	32,46	5,42	
	11-15 yıl	68	33,07	5,89	
	16-20 yıl	102	32,98	5,78	
	21 ve üzeri yıl	118	31,99	5,80	
<i>Probleme Olumsuz Yönelim (POSY)</i>	5 yıldan az	47	12,57	5,30	0,998
	5-10 yıl	70	12,71	4,72	
	11-15 yıl	68	12,56	4,89	
	16-20 yıl	102	12,64	4,56	
	21 ve üzeri yıl	118	12,61	4,89	
<i>Kaçınan Tarz (KT)</i>	5 yıldan az	47	10,94	5,98	0,056
	5-10 yıl	70	13,91	5,09	
	11-15 yıl	68	12,84	5,50	
	16-20 yıl	102	12,82	4,95	
	21 ve üzeri yıl	118	12,83	4,91	
<i>Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz (DDT)</i>	5 yıldan az	47	11,53	4,67	0,918
	5-10 yıl	70	11,73	4,03	
	11-15 yıl	68	11,56	4,72	
	16-20 yıl	102	11,89	4,67	
	21 ve üzeri yıl	118	12,09	4,13	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin meslekte çalışma süresine göre Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.22).

Tablo 4.23. Meslekte Çalışma Süresine Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Çalışma Süresi	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Dışadönüklük</i>	5 yıldan az	157	11,76	2,08	0,505
	5-10 yıl	164	11,86	1,93	
	11-15 yıl	48	11,88	2,05	
	16-20 yıl	18	12,28	2,11	
	21 ve üzeri yıl	18	12,56	1,89	
<i>Yumuşak başlılık</i>	5 yıldan az	157	11,16	2,12	0,901
	5-10 yıl	164	11,16	2,14	
	11-15 yıl	48	11,02	1,66	
	16-20 yıl	18	11,11	2,27	
	21 ve üzeri yıl	18	11,61	2,28	
<i>Sorumluluk</i>	5 yıldan az	157	12,74	1,45	0,152
	5-10 yıl	164	12,80	1,40	
	11-15 yıl	48	12,31	2,10	
	16-20 yıl	18	12,78	1,70	
	21 ve üzeri yıl	18	13,33	1,28	
<i>Duygusal Dengelilik</i>	5 yıldan az	157	10,67	2,29	0,154
	5-10 yıl	164	10,76	2,51	
	11-15 yıl	48	10,90	2,20	
	16-20 yıl	18	10,89	2,52	
	21 ve üzeri yıl	18	12,17	1,38	
<i>Deneyime Açıklık</i>	5 yıldan az	157	10,29	2,61	0,828
	5-10 yıl	164	10,52	2,46	
	11-15 yıl	48	10,56	2,59	
	16-20 yıl	18	10,06	3,11	
	21 ve üzeri yıl	18	10,06	3,21	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mevcut kurumdaki çalışma süresine göre kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.23).

Tablo 4.24. Meslekte Çalışma Süresine Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin *Yenilikçi Davranış Düzeyi*

Ölçek ve Alt Boyutlar	Çalışma Süresi	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Yenilikçi Davranış Ölçeği</i>	5 yıldan az	157	102,39	11,01	0,530
	5-10 yıl	164	101,24	10,50	
	11-15 yıl	48	100,67	12,23	
	16-20 yıl	18	103,28	9,02	
	21 ve üzeri yıl	18	104,83	8,62	
<i>Fikir Üretimi</i>	5 yıldan az	157	13,99	1,36	0,277
	5-10 yıl	164	13,64	1,75	
	11-15 yıl	48	13,60	2,07	
	16-20 yıl	18	13,89	1,41	
	21 ve üzeri yıl	18	14,11	1,18	
<i>Fikir Arama</i>	5 yıldan az	157	14,15	1,39	0,426
	5-10 yıl	164	14,01	1,51	
	11-15 yıl	48	13,79	1,71	
	16-20 yıl	18	13,61	1,69	
	21 ve üzeri yıl	18	14,17	1,47	
<i>Fikir İletişimi</i>	5 yıldan az	157	17,64	2,59	0,240
	5-10 yıl	164	17,30	2,38	
	11-15 yıl	48	17,25	2,45	
	16-20 yıl	18	17,67	1,97	
	21 ve üzeri yıl	18	18,56	1,69	
<i>Uygulamaya Başlama Faaliyetleri</i>	5 yıldan az	157	12,97	2,15	0,738
	5-10 yıl	164	13,02	1,90	
	11-15 yıl	48	12,88	2,01	
	16-20 yıl	18	13,50	1,65	
	21 ve üzeri yıl	18	13,39	1,97	
<i>Diğerlerini Dâhil Etme</i>	5 yıldan az	157	12,92	2,20	0,843
	5-10 yıl	164	12,90	1,78	
	11-15 yıl	48	12,71	2,05	
	16-20 yıl	18	13,28	1,64	
	21 ve üzeri yıl	18	13,17	2,15	
<i>Engellerin Üstesinden Gelme</i>	5 yıldan az	157	17,95	2,42	0,762
	5-10 yıl	164	17,70	2,50	
	11-15 yıl	48	17,50	2,78	
	16-20 yıl	18	18,00	2,38	
	21 ve üzeri yıl	18	18,06	2,18	
<i>Yenilikçi Çıktılar</i>	5 yıldan az	157	12,77	1,99	0,411
	5-10 yıl	164	12,67	1,99	
	11-15 yıl	48	12,94	1,90	
	16-20 yıl	18	13,33	1,78	
	21 ve üzeri yıl	18	13,39	1,46	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mevcut kurumdaki çalışma süresine göre yenilikçi davranış toplam puanları ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.24).

Tablo 4.25. Meslekte Çalışma Süresine Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Çalışma Süresi	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Sosyal Problem Çözme Envanteri</i>	5 yıldan az	157	69,68	14,16	0,089
	5-10 yıl	164	70,04	13,55	
	11-15 yıl	48	67,17	14,65	
	16-20 yıl	18	68,94	16,24	
	21 ve üzeri yıl	18	77,94	13,27	
<i>Probleme Olumlu Yönelim-Rasyonel Problem Çözme (POYRPÇ)</i>	5 yıldan az	157	32,62	5,63	0,552
	5-10 yıl	164	32,70	5,41	
	11-15 yıl	48	31,88	6,32	
	16-20 yıl	18	32,00	7,22	
	21 ve üzeri yıl	18	34,50	5,16	
<i>Probleme Olumsuz Yönelim (POSY)</i>	5 yıldan az	157	12,41	4,82	0,071
	5-10 yıl	164	12,59	4,66	
	11-15 yıl	48	12,00	5,12	
	16-20 yıl	18	13,44	5,29	
	21 ve üzeri yıl	18	15,61	3,97	
<i>Kaçınan Tarz (KT)</i>	5 yıldan az	157	12,68	5,43	0,693
	5-10 yıl	164	12,84	5,15	
	11-15 yıl	48	12,44	5,36	
	16-20 yıl	18	12,72	4,39	
	21 ve üzeri yıl	18	14,50	4,46	
<i>Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz (DDT)</i>	5 yıldan az	157	11,97	4,37	0,222
	5-10 yıl	164	11,91	4,38	
	11-15 yıl	48	10,85	4,89	
	16-20 yıl	18	10,78	4,47	
	21 ve üzeri yıl	18	13,33	3,03	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mevcut kurumdaki çalışma süresine göre Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.25).

Tablo 4.26. UPGA'ya Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	UPGA	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Dışadönüklük</i>	Hayır	264	11,64	2,06	0,001
	Evet	141	12,30	1,85	
<i>Yumuşak başlılık</i>	Hayır	264	11,11	2,16	0,505
	Evet	141	11,26	1,94	
<i>Sorumluluk</i>	Hayır	264	12,66	1,65	0,161
	Evet	141	12,89	1,27	
<i>Duygusal Dengelilik</i>	Hayır	264	10,75	2,24	0,476
	Evet	141	10,92	2,59	
<i>Deneyime Açıklık</i>	Hayır	264	10,33	2,50	0,462
	Evet	141	10,52	2,75	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ulusal projelerde görev alma durumuna (UPGA) göre kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları (dışadönüklük alt boyutu hariç) arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.26). Araştırmada ulusal projelerde görev alan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin görev almayan meslektaşlarına göre daha fazla dışadönük bir kimliğe sahip olduğu belirlenmiştir ($P=0,001$).

Tablo 4.27. UPGA'ya Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Yenilikçi Davranış Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	UPGA	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Yenilikçi Davranış Ölçeği</i>	Hayır	264	100,94	11,00	0,018
	Evet	141	103,60	10,17	
<i>Fikir Üretimi</i>	Hayır	264	13,66	1,80	0,012
	Evet	141	14,08	1,18	
<i>Fikir Arama</i>	Hayır	264	13,97	1,52	0,261
	Evet	141	14,14	1,46	
<i>Fikir İletişimi</i>	Hayır	264	17,34	2,50	0,075
	Evet	141	17,79	2,29	
<i>Uygulamaya Başlama Faaliyetleri</i>	Hayır	264	12,80	2,07	0,002
	Evet	141	13,45	1,80	
<i>Diğerlerini Dâhil Etme</i>	Hayır	264	12,79	1,90	0,085
	Evet	141	13,15	2,13	
<i>Engellerin Üstesinden Gelme</i>	Hayır	264	17,70	2,48	0,253
	Evet	141	17,99	2,47	
<i>Yenilikçi Çıktılar</i>	Hayır	264	12,70	1,98	0,137
	Evet	141	13,00	1,89	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ulusal projelerde görev alma durumuna (UPGA) göre yenilikçi davranış toplam ve fikir üretimi ile uygulamaya başlama faaliyetleri alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir (Tablo 4.27). Araştırmada ulusal projelerde görev alan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin görev almayan veren meslektaşlarına göre daha fazla yenilikçi davranış sergiledikleri, daha fazla fikir ürettikleri ve uygulamaya başlama faaliyetlerine daha fazla önem verdikleri belirlenmiştir. Diğer taraftan Araştırmada ulusal projelerde görev alma sorusuna evet ve hayır cevabını veren beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin fikir arama, fikir iletişimi, diğerlerini dâhil etme, engellerin üstesinden gelme ve yenilikçi çıktılar alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P>0,05$).

Tablo 4.28. UPGA'ya Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	UPGA	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Sosyal Problem Çözme Envanteri</i>	Hayır	264	68,89	13,86	0,047
	Evet	141	71,69	14,41	
<i>Probleme Olumlu Yönelim-Rasyonel Problem Çözme (POYRPC)</i>	Hayır	264	32,59	5,60	0,904
	Evet	141	32,67	5,85	
<i>Probleme Olumsuz Yönelim (POSY)</i>	Hayır	264	12,27	4,69	0,041
	Evet	141	13,29	4,96	
<i>Kaçınan Tarz (KT)</i>	Hayır	264	12,51	5,24	0,131
	Evet	141	13,33	5,15	
<i>Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz (DDT)</i>	Hayır	264	11,52	4,39	0,046
	Evet	141	12,40	4,38	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ulusal projelerde görev alma durumuna (UPGA) göre Sosyal Problem Çözme toplam ve Probleme Olumsuz Yönelim ile Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir (Tablo 4.28). Araştırmada ulusal projelerde görev alan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin görev almayan meslektaşlarına göre sosyal problemleri çözme düzeyi daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($P=0,047$).

Tablo 4.29. Anne Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Anne Eğitim Durumu	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Dışadönüklük</i>	İlkokul	97	11,70	2,04	0,790
	Ortaokul	203	11,90	1,99	
	Lise	89	11,99	2,05	
	Üniversite	16	11,94	1,91	
<i>Yumuşak başlılık</i>	İlkokul	97	10,96	2,24	0,130
	Ortaokul	203	11,06	1,97	
	Lise	89	11,62	2,08	
	Üniversite	16	11,06	2,41	
<i>Sorumluluk</i>	İlkokul	97	12,79	1,51	0,480
	Ortaokul	203	12,64	1,59	
	Lise	89	12,93	1,40	
	Üniversite	16	12,63	1,63	
<i>Duygusal Dengelilik</i>	İlkokul	97	10,91 ab	2,40	0,029
	Ortaokul	203	10,56 b	2,43	
	Lise	89	11,38 a	2,10	
	Üniversite	16	10,13 b	2,16	
<i>Deneyime Açıklık</i>	İlkokul	97	10,61	2,73	0,484
	Ortaokul	203	10,33	2,58	
	Lise	89	10,45	2,44	
	Üniversite	16	9,56	2,80	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin anne eğitim durumuna göre kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları (duygusal dengelilik hariç) arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.29). Araştırmada annesi ortaokul mezunu olan bireylerin duygusal dengelilik alt boyut toplam puanı en yüksek bulunurken, annesi üniversite mezunu olan bireylerin duygusal dengelilik alt boyut toplam puanı en düşük bulunmuştur ($P=0,029$).

Tablo 4.30. Anne Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin *Yenilikçi Davranış Düzeyi*

Ölçek ve Alt Boyutlar	Anne Eğitim Durumu	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Yenilikçi Davranış Ölçeği</i>	İlkokul	97	102,85	10,92	0,455
	Ortaokul	203	101,97	10,26	
	Lise	89	100,39	11,90	
	Üniversite	16	102,88	9,97	
<i>Fikir Üretimi</i>	İlkokul	97	14,12	1,28	0,096
	Ortaokul	203	13,63	1,77	
	Lise	89	13,81	1,63	
	Üniversite	16	14,00	1,21	
<i>Fikir Arama</i>	İlkokul	97	14,03	1,60	0,196
	Ortaokul	203	14,16	1,35	
	Lise	89	13,75	1,66	
	Üniversite	16	13,88	1,59	
<i>Fikir İletişimi</i>	İlkokul	97	17,65	2,43	0,376
	Ortaokul	203	17,56	2,44	
	Lise	89	17,12	2,49	
	Üniversite	16	17,94	2,14	
<i>Uygulamaya Başlama Faaliyetleri</i>	İlkokul	97	13,22	2,05	0,693
	Ortaokul	203	12,97	2,01	
	Lise	89	12,91	1,96	
	Üniversite	16	13,19	1,94	
<i>Diğerlerini Dâhil Etme</i>	İlkokul	97	12,97	1,90	0,274
	Ortaokul	203	13,02	2,00	
	Lise	89	12,56	2,07	
	Üniversite	16	13,25	1,81	
<i>Engellerin Üstesinden Gelme</i>	İlkokul	97	17,94	2,52	0,702
	Ortaokul	203	17,83	2,26	
	Lise	89	17,54	2,92	
	Üniversite	16	18,00	2,34	
<i>Yenilikçi Çıktılar</i>	İlkokul	97	12,92	1,91	0,867
	Ortaokul	203	12,81	1,90	
	Lise	89	12,70	2,11	
	Üniversite	16	12,63	2,06	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin anne eğitim durumuna göre yenilikçi davranış toplam puanları ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.30).

Tablo 4.31. Anne Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Anne Eğitim Durumu	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Sosyal Problem Çözme Envanteri</i>	İlkokul	97	69,48	13,98	0,588
	Ortaokul	203	69,57	13,66	
	Lise	89	71,46	14,44	
	Üniversite	16	67,06	18,43	
<i>Probleme Olumlu Yönelim-Rasyonel Problem Çözme (POYRPÇ)</i>	İlkokul	97	32,68	5,89	0,742
	Ortaokul	203	32,68	5,43	
	Lise	89	32,70	5,75	
	Üniversite	16	31,06	7,26	
<i>Probleme Olumsuz Yönelim (POSY)</i>	İlkokul	97	12,70	4,80	0,085
	Ortaokul	203	12,16	4,82	
	Lise	89	13,70	4,56	
	Üniversite	16	12,00	5,49	
<i>Kaçınan Tarz (KT)</i>	İlkokul	97	12,67	5,31	0,944
	Ortaokul	203	12,78	5,07	
	Lise	89	13,06	5,26	
	Üniversite	16	12,38	6,60	
<i>Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz (DDT)</i>	İlkokul	97	11,43	4,57	0,775
	Ortaokul	203	11,95	4,22	
	Lise	89	12,01	4,62	
	Üniversite	16	11,63	4,69	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin anne eğitim durumuna göre Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.31).

Tablo 4.32. Baba Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Baba Eğitim Durumu	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Dışadönüklük</i>	İlkokul	28	11,61	2,44	0,133
	Ortaokul	170	11,76	1,96	
	Lise	150	11,83	1,99	
	Üniversite	57	12,44	1,93	
<i>Yumuşak başlılık</i>	İlkokul	28	11,68	1,94	0,252
	Ortaokul	170	10,95	2,10	
	Lise	150	11,22	2,07	
	Üniversite	57	11,37	2,16	
<i>Sorumluluk</i>	İlkokul	28	12,39 b	1,95	0,008
	Ortaokul	170	12,84 ab	1,33	
	Lise	150	12,51 b	1,73	
	Üniversite	57	13,25 a	1,14	
<i>Duygusal Dengelilik</i>	İlkokul	28	10,86	2,48	0,195
	Ortaokul	170	10,77	2,39	
	Lise	150	10,61	2,38	
	Üniversite	57	11,40	2,13	
<i>Deneyime Açıklık</i>	İlkokul	28	10,68	2,57	0,948
	Ortaokul	170	10,36	2,51	
	Lise	150	10,39	2,62	
	Üniversite	57	10,37	2,81	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin baba eğitim durumuna göre kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları (sorumluluk hariç) arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.32). Araştırmada babası üniversite mezunu olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin baba eğitim durumu lise veya altı okul mezunu olan meslektaşlarına göre daha fazla dışadönük, daha fazla sorumluluk sahibi ve daha fazla duygusal dengelilik içerisinde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.33. Baba Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin *Yenilikçi Davranış Düzeyi*

Ölçek ve Alt Boyutlar	Baba Eğitim Durumu	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Yenilikçi Davranış Ölçeği</i>	İlkokul	28	102,82	12,50	0,670
	Ortaokul	170	102,19	10,45	
	Lise	150	101,03	11,05	
	Üniversite	57	102,63	10,25	
<i>Fikir Üretimi</i>	İlkokul	28	13,96	1,53	0,258
	Ortaokul	170	13,79	1,59	
	Lise	150	13,65	1,78	
	Üniversite	57	14,14	1,22	
<i>Fikir Arama</i>	İlkokul	28	13,82	1,91	0,631
	Ortaokul	170	14,07	1,46	
	Lise	150	13,95	1,51	
	Üniversite	57	14,19	1,38	
<i>Fikir İletişimi</i>	İlkokul	28	17,86	2,22	0,578
	Ortaokul	170	17,54	2,45	
	Lise	150	17,31	2,47	
	Üniversite	57	17,70	2,44	
<i>Uygulamaya Başlama Faaliyetleri</i>	İlkokul	28	13,11	2,18	0,848
	Ortaokul	170	12,97	2,10	
	Lise	150	12,99	1,85	
	Üniversite	57	13,23	2,05	
<i>Diğerlerini Dâhil Etme</i>	İlkokul	28	12,89	2,27	0,463
	Ortaokul	170	13,08	1,98	
	Lise	150	12,84	1,87	
	Üniversite	57	12,63	2,18	
<i>Engellerin Üstesinden Gelme</i>	İlkokul	28	18,04	2,52	0,928
	Ortaokul	170	17,84	2,45	
	Lise	150	17,72	2,50	
	Üniversite	57	17,77	2,57	
<i>Yenilikçi Çıktılar</i>	İlkokul	28	13,14	2,14	0,298
	Ortaokul	170	12,89	1,85	
	Lise	150	12,57	2,01	
	Üniversite	57	12,96	2,01	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin baba eğitim durumuna göre yenilikçi davranış toplam puanları ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.33).

Tablo 4.34. Baba Eğitim Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Baba Eğitim Durumu	n	Ortalama	SS	P-değeri
<i>Sosyal Problem Çözme Envanteri</i>	İlkokul	28	65,64	16,30	0,158
	Ortaokul	170	69,98	13,12	
	Lise	150	69,40	14,47	
	Üniversite	57	72,82	14,53	
<i>Probleme Olumlu Yönelim-Rasyonel Problem Çözme (POYRPC)</i>	İlkokul	28	32,61	6,21	0,749
	Ortaokul	170	32,64	5,94	
	Lise	150	32,34	5,38	
	Üniversite	57	33,32	5,45	
<i>Probleme Olumsuz Yönelim (POSY)</i>	İlkokul	28	12,00	5,01	0,112
	Ortaokul	170	12,24	4,70	
	Lise	150	12,66	4,95	
	Üniversite	57	13,96	4,49	
<i>Kaçınan Tarz (KT)</i>	İlkokul	28	11,36	5,72	0,446
	Ortaokul	170	12,79	5,07	
	Lise	150	12,89	5,41	
	Üniversite	57	13,28	4,90	
<i>Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz (DDT)</i>	İlkokul	28	9,68 b	5,16	0,017
	Ortaokul	170	12,31 a	4,14	
	Lise	150	11,51 ab	4,33	
	Üniversite	57	12,26 a	4,71	

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin baba eğitim durumuna göre Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları (Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz hariç) arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.34). Araştırmada babası üniversite mezunu olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin babası ilkokul mezunu olanlara göre sosyal problemlere daha dikkatli yaklaşım sergilediği belirlenmiştir.

Tablo 4.35. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik ile Yaş, Yenilikçi Davranış ve Sosyal Problem Çözme Düzeyi Arası İlişki

		<i>Dışadönüklük</i>	<i>Yumuşak başlılık</i>	<i>Sorumluluk</i>	<i>Duygusal Dengelilik</i>	<i>Deneyime Açıklık</i>
Yaş	r-değeri	0,058	-0,008	-0,014	-0,073	0,020
	p-değeri	0,242	0,879	0,784	0,144	0,688
YD	r-değeri	0.333	0.240	0.343	0.297	0.226
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
FÜ	r-değeri	0.255	0.244	0.365	0.345	0.229
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
FA	r-değeri	0.188	0.173	0.291	0.160	0.190
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	0,001	<0,001
Fİ	r-değeri	0.251	0.197	0.226	0.159	0.156
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	0,001	0,002
UBF	r-değeri	0.340	0.199	0.305	0.279	0.185
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
DDE	r-değeri	0.114	0,076	0.155	0.132	0,090
	p-değeri	0,021	0,127	0,002	0,008	0,070
EÜG	r-değeri	0.361	0.208	0.312	0.255	0.223
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
YÇ	r-değeri	0.245	0.199	0.216	0.285	0.151
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	0,002
SPÇE	r-değeri	0.340	0.132	0.473	0.367	0.239
	p-değeri	<0,001	0,008	<0,001	<0,001	<0,001
POYRPÇ	r-değeri	0.249	0.210	0.251	0.235	0.191
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
POSY	r-değeri	0.311	0.117	0.414	0.390	0.182
	p-değeri	<0,001	0,018	<0,001	<0,001	<0,001
KT	r-değeri	0.277	0,017	0.378	0.254	0.191
	p-değeri	<0,001	0,732	<0,001	<0,001	<0,001
DDT	r-değeri	0.099	0,005	0.291	0.145	0,093
	p-değeri	0,046	0,925	<0,001	0,003	0,061

YD: Yenilikçi Davranış; FÜ: Fikir Üretimi; FA: Fikir Arama; Fİ: Fikir İletişimi; UBF: Uygulamaya Başlama Faaliyetleri; DDE: Diğerlerini Dâhil Etme; EÜG: Engellerin Üstesinden Gelme; YÇ: Yenilikçi Çıktılar; SPÇE: Sosyal Problem Çözme Envanteri; POYRPÇ: Probleme Olumlu Yönelim-Rasyonel Problem Çözme; POSY: Probleme Olumsuz Yönelim; KT: Kaçınan Tarz; DDT: Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaşı ile kişilik toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($P>0,05$). Ancak, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişilik toplam puanları ile Yenilikçi Davranış toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak zayıf ancak pozitif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($P<0,05$). Ayrıca, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişilik toplam puanları ile sosyal problem çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak pozitif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($P<0,05$; Tablo 4.35). Özellikle sorumluluk sahibi olan kişilerin sosyal problemleri çözme toplam puanının daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($r=0,473$; $P<0,001$).

Tablo 4.36. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Yenilikçi Davranış ile Yaş ve Sosyal Problem Çözme Düzeyi Arası İlişki

		YD	FÜ	FA	Fİ	UBF	DDE	EÜG	YÇ
Yaş	r-değeri	0,033	0,037	0,039	-0,033	-0,038	0,066	0,050	0,074
	p-değeri	0,502	0,460	0,435	0,506	0,450	0,188	0,317	0,136
SPÇE	r-değeri	0,242	0,290	0,205	0,108	0,235	0,045	0,304	0,131
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	0,030	<0,001	0,370	<0,001	0,008
POYRPÇ	r-değeri	0,496	0,357	0,342	0,378	0,432	0,256	0,491	0,379
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
POSY	r-değeri	0,168	0,234	0,079	0,058	0,157	0,023	0,230	0,121
	p-değeri	0,001	<0,001	0,114	0,247	0,002	0,640	<0,001	0,015
KT	r-değeri	0,017	0,131	0,062	-0,067	0,054	-0,074	0,081	-0,064
	p-değeri	0,738	0,008	0,214	0,181	0,281	0,135	0,102	0,199
DDT	r-değeri	-0,067	0,058	0,056	-0,126	-0,040	-0,125	-0,006	-0,125
	p-değeri	0,181	0,248	0,262	0,011	0,423	0,012	0,905	0,011

YD: Yenilikçi Davranış; FÜ: Fikir Üretimi; FA: Fikir Arama; Fİ: Fikir İletişimi; UBF: Uygulamaya Başlama Faaliyetleri; DDE: Diğerlerini Dâhil Etme; EÜG: Engellerin Üstesinden Gelme; YÇ: Yenilikçi Çıktılar; SPÇE: Sosyal Problem Çözme Envanteri; POYRPÇ: Probleme Olumlu Yönelim-Rasyonel Problem Çözme; POSY: Probleme Olumsuz Yönelim; KT: Kaçınan Tarz; DDT: Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaşı ile Yenilikçi Davranış toplam ve alt puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($P>0,05$). Ancak, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin Sosyal Problem Çözme toplam puanı ile Yenilikçi Davranış toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak zayıf ancak pozitif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($P>0,05$; Tablo 4.36).

Tablo 4.37. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Yaş ile Sosyal Problem Çözme Düzeyi Arası İlişki

		<i>SPÇE</i>	<i>POYRPÇ</i>	<i>POSY</i>	<i>KT</i>	<i>DDT</i>
Yaş	r-değeri	0,065	0,007	0,061	0,071	0,048
	p-değeri	0,194	0,892	0,222	0,153	0,337

SPÇE: Sosyal Problem Çözme Envanteri; POYRPÇ: Probleme Olumlu Yönelim-Rasyonel Problem Çözme; POSY: Probleme Olumsuz Yönelim; KT: Kaçınan Tarz; DDT: Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaşı ile Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.37).

5. TARTIŞMA

Araştırmaya gönüllü olarak katılan toplam 405 beden eğitimi ve spor öğretmeninin ölçek maddelerine verdiği cevapların iç tutarlılığı yenilikçi davranış ve sosyal problem çözme ölçekleri için yüksek, on maddeli kişilik ölçeği için ise düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan kişilik ölçeğine göre, kadın beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin erkek meslektaşlarına göre daha fazla sorumluluk sahibi olduğu belirlenmiştir ($P=0,027$; Tablo 4.2). Bilgin (2022) “Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Özelliklerinin Liderlik Davranışlarına Olan Etkisinin İncelenmesi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında cinsiyete göre on maddeli kişilik ölçeği alt boyut puanları (Deneyime Açıklık, Yumuşak Başlılık, Duygusal Dengelik, Sorumluluk ve Dışa Dönüklük) arasında anlamlı bir farklılık olmadığını ifade etmiştir. Uysal (2015) yapmış olduğu çalışmasında, kadın ve erkek öğretmenlerin kişilik özellikleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamadığını ifade etmiştir. Demir (2013) yapmış olduğu çalışmasında, kadın ve erkek Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin kişilik özellikleri arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular araştırma bulgusu ile örtüşmemektedir. Fişne (2017) “Kişilik Özelliklerinin Sporda Gönüllülük Motivasyonu Üzerine Etkisi: Uluslararası Spor Organizasyonlarında Görev Alan Gönüllülere Yönelik Bir Araştırma” isimli doktora tez çalışmasında kadın beden eğitimi öğretmenlerinin daha fazla sorumluluk sahibi olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde Uğurlu (2012) tarafından yapılan çalışmada kadın öğretmenlerin kişilik özelliklerinin erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğunu bildirmiştir. Bu bulgular araştırma bulguları ile örtüşmektedir. Kadınların erkeklere göre daha fazla sorumluluk sahibi olması şu şekilde açıklanabilir: Toplum içerisinde kabul gören görüş kadınların (aile içi) ve erkeklerin (aile geçimi ve iş ortamı) sorumluluklarının farklı olduğudur. Günümüzde kadınların aile ortamı haricinde iş ortamında da bulunma oranının hızla arttığı aşikardır. Ancak bu süreç, kadınların iş ortamında tutunma ve kabullenmeleri açısından kariyer planı yapması, sosyal ilişkiler kurması ve çalışma koşullarına adaptasyonundaki yaşadığı stres kendilerindeki sorumluluk hissini arttırmaktadır.

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyetine göre yenilikçi davranış toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.3). Daz (2022) “Kış Sporları Tesislerinde Çalışan

Yönetici ve Personellerin Mesleki Benlik Saygısı Düzeyleri ile Yenilikçi Davranış Algı Düzeylerinin İncelenmesi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında cinsiyete göre yenilikçi davranış ve alt boyutlarında (fikir üretme, araştırma, destekleme, uygulama) anlamlı bir farklılık bulamadığını bildirmiştir. Kaçan (2020) eğitim sektöründe görev yapan idari çalışanlar ile öğretmenlerin yenilikçi davranışlarının cinsiyete göre değişmediğini bildirmiştir. Kulanşı (2019) yapmış olduğu çalışmada kış spor tesislerinde çalışan yönetici, personel, antrenör ve sporcuların cinsiyetlerine göre yenilikçi davranış tutumlarında anlamlı farklılık elde edilemediğini beyan etmiştir. Yalvuç (2019) yapmış olduğu çalışmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yenilikçi davranış alt boyutlarında cinsiyete göre farklılaşmadığını ifade etmiştir. Leong ve Rasli (2014) Malezya örnekleminde yürüttüğü çalışmada kadın ve erkek çalışanların yenilikçi davranış düzeyleri arasında farklılık olmadığını bildirmiştir. Elde edilen bu sonuçlar mevcut çalışma ile paralellik göstermektedir. Özşarı (2020) Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanları üzerinde yürüttüğü çalışmada yenilikçi davranışlarının erkek çalışanların lehine farklılaştığını ifade etmiştir. Bu bulgular mevcut araştırma bulguları ile örtüşmemektedir.

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyetine göre Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları (kaçınan tarz alt boyutu hariç) arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($P>0,05$; Tablo 4.4). Araştırmada kadın beden eğitimi ve spor öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre karşılaştıkları problemleri zaman açısından ötelemeden çözme yoluna gittikleri belirlemiştir ($P=0,001$). Etkili sosyal problem çözme genellikle zorlama ve işbirlikçi bir yaklaşım gerektirir. Araştırma bulgusu, kadınların erkeklere göre daha fazla ısrarcı ve mutlak çözüm odaklı hareket ettikleri için, erkek beden eğitimi öğretmenlerine göre öğrencilerin sorunları ile daha yakından ilgilendikleri ve sorunlarını anında çözme hissi taşıdıklarını göstermektedir. Mutlu (2019) “Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerindeki Lisans ve Yüksek Lisans Öğrencilerinin Problem Çözme ve Karar Verme Stillerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında cinsiyete göre Sosyal Problem Çözme Envanteri’nin tüm alt boyutlarında (Probleme Olumlu Yönelim, Probleme Olumsuz Yönelim, Rasyonel Problem Çözme, Dikkatsiz/ Dürtüsel Tarz ve Kaçınan Tarz alt ölçekleri) anlamlı bir farklılık bulamadığını bildirmiştir. Elde edilen bu sonuç mevcut araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir. Diğer taraftan, Tekin (2020) “Sosyal Problem Çözme

Becerisi ve Zaman Yönetiminin Fiziksel Aktivite Seviyesine Etkisi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında cinsiyete göre, sosyal problem çözme becerileri içerisinde probleme olumlu yönelim boyutunda erkek öğrencilerin becerilerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğunu, probleme olumsuz yönelim boyutunda kız öğrencilerin becerilerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu, dikkatsiz/dürtüsel problem çözme boyutunda erkek öğrencilerin becerilerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu, kaçınan tarz problem çözme boyutunda erkek öğrencilerin becerilerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğunu beyan etmiştir. Bu bulgu araştırma bulgusu ile örtüşmemektedir.

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin medeni durumuna göre kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($P>0,05$; Tablo 4.5). Bilgin (2022) beden eğitimi öğretmenleri üzerinde yürüttüğü çalışmasında medeni duruma göre on maddeli kişilik ölçeği alt boyut puanları (Deneyime Açıklık, Yumuşak Başlılık, Duygusal Dengelik, Sorumluluk ve Dışa Dönüklük) arasında anlamlı bir farklılık olmadığını ifade etmiştir. Yüksel (2020) “Okul öncesi öğretmenlerinin kişilik özellikleri ve yaşam memnuniyetlerinin incelenmesi” isimli yüksek lisans tezinde kadın ve erkek öğretmenlerin kişilik özellikleri arasında anlamlı farklılık tespit edilemediğini beyan etmiştir. Bu bulgu araştırma bulguları ile örtüşmektedir. Diğer taraftan; Gökpınar (2018) “Eğitim yöneticilerinin ve sınıf öğretmenlerinin kişilik özellikleri ile iş stres düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi” isimli yürüttüğü yüksek lisans tez çalışmasında bekar öğretmenlerin kişilik özelliklerinin anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu; Göl (2015) “İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin kişilik özellikleri ve iş doyumları arasındaki ilişki” isimli yüksek lisans tez çalışmasında ise evli öğretmenlerin kişilik özellikleri puanının bekar öğretmenlere göre daha yüksek olduğunu bildirmiştir. Benzer şekilde bir başka araştırma sonucuna göre, bekar öğretmenlerin evli öğretmenlere kişilik özelliklerine ait puanların daha yüksek olduğu vurgulanmıştır (Biçersoy, 2013). Elde edilen bu sonuçlar mevcut araştırma bulguları ile farklılık göstermektedir.

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin medeni durumuna göre yenilikçi davranış toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($P>0,05$; Tablo 4.6). Kaçan (2020) eğitim sektöründe görev yapan idari çalışanlar ile öğretmenlerin yenilikçi davranışlarının medeni durumuna göre

değişmediğini bildirmiştir. Kulanşi (2019) yapmış olduğu çalışmada kış spor tesislerinde çalışan yönetici, personel, antrenör ve sporcuların medeni duruma göre yenilikçi davranış tutumlarında anlamlı farklılık elde edilemediğini beyan etmiştir. Bu bulgular mevcut çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Daz (2022) “Kış Sporları Tesislerinde Çalışan Yönetici ve Personellerin Mesleki Benlik Saygısı Düzeyleri ile Yenilikçi Davranış Algı Düzeylerinin İncelenmesi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında evli çalışanların yenilikçi davranış algıları bekar çalışanlardan yüksek bulunmuştur. Bu bulgu mevcut çalışma sonuçları ile farklılık göstermektedir.

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin medeni durumuna göre Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.7). Benzer şekilde Karataş ve Duyan (2020) emniyet personeli üzerinde yapmış oldukları çalışmada evli ve bekar polis çalışanların sosyal problem çözme becerisi arasında anlamlı bir farklılık olmadığını ifade etmişlerdir. Bu bulgu araştırma bulguları ile örtüşmektedir.

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin eğitim durumuna göre kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları (arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.8). Bilgin (2022) yürütmüş olduğu tez çalışmasında lisans ve lisansüstü mezunu beden eğitimi öğretmenlerinin on maddeli kişilik ölçeği alt boyut puanları (Deneyime Açıklık, Yumuşak Başlılık, Duygusal Dengelik, Sorumluluk ve Dışa Dönüklük) arasında anlamlı farklılık tespit edilemediğini beyan etmiştir. Benzer şekilde, Gökpinar (2018) ve Göl (2015) yapmış oldukları tez çalışmalarında öğretmenlerin kişilik özellikleri öğrenim durumları açısından anlamlı bir farklılık göstermediğini ifade etmişlerdir. Elde edilen bu sonuçlar mevcut araştırma bulguları ile farklılık göstermektedir.

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin eğitim durumuna göre yenilikçi davranış toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.9). Daz (2022) yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasında yenilikçi davranış toplam ve alt boyut toplam puanları arasında (fikir üretme alt boyutu hariç) anlamlı bir farklılık bulamadığını ifade etmiştir. Kaçan (2020) eğitim sektöründe görev yapan idari çalışanlar ile öğretmenlerin yenilikçi davranışlarının eğitim durumuna göre değişmediğini bildirmiştir. Özsarı (2020) Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanları üzerinde yürüttüğü çalışmada yenilikçi davranışlarının eğitim durumuna göre değişmediğini bildirmiştir. Benzer şekilde Leong

ve Rasli (2014) Malezya örnekleminde yürüttüğü çalışmada eğitim durumuna göre çalışanların yenilikçi davranış düzeyleri arasında farklılık olmadığını bildirmiştir. Bu bulgular mevcut çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin eğitim durumuna göre Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($P>0,05$; Tablo 4.10). Mutlu (2019) yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasında eğitim durumuna göre Sosyal Problem Çözme Envanteri'nin, Probleme Olumsuz Yönelim, Rasyonel Problem Çözme, Dikkatsiz/ Dürtüsel Tarz ve Kaçınan Tarz alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark olduğunu, Probleme Olumlu Yönelim alt ölçeği arasında ise anlamlı bir farka rastlanılmadığını beyan etmiştir. Araştırmacı, yüksek lisans eğitimine devam eden katılımcıların Probleme Olumsuz Yönelim ve Rasyonel Problem Çözme alt ölçek toplam puanlarının lisans eğitimine devam eden katılımcılara göre yüksek olduğu; Dikkatsiz/Dürtüsel Tarz ve Kaçınan Tarz alt ölçek toplam puanlarının ise daha düşük olduğunu ifade etmiştir. Bu bulgular mevcut çalışma sonuçları ile farklılık göstermektedir.

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin gelir durumuna göre kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($P>0,05$; Tablo 4.11). Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin gelir durumuna göre yenilikçi davranış toplam ve alt boyut toplam puanları (uygulamaya başlama faaliyetleri, diğerlerini dâhil etme ve engellerin üstesinden gelme alt boyutu hariç) arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($P>0,05$; Tablo 4.12). Araştırmada gelir düzeyinin yüksek olduğunu beyan eden beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin uygulamaya başlama faaliyetleri ($P=0,005$), diğerlerini dâhil etme ($P=0,050$) ve engellerin üstesinden gelme ($P=0,002$) alt boyut toplam puanları düşük gelirli olduğunu beyan eden öğretmenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin gelir durumuna göre Sosyal Problem Çözme toplam ve probleme olumsuz yönelim ile kaçınan tarz alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenirken, probleme olumlu yönelim-rasyonel problem çözme ve dikkatsiz / dürtüsel tarz alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir (Tablo 4.13). Araştırmada gelir düzeyinin yüksek olduğunu beyan eden beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin sosyal problemleri çözme düzeyinin düşür gelirli olduğunu beyan eden beden eğitimi ve spor öğretmenlerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($P=0,010$). Yapılan literatür taraması

neticesinde, beden eğitimi öğretmenlerinin gelir durumuna göre durumuna göre kişilik özellikleri, yenilikçi davranış ve sosyal problem çözme üzerine herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin idari görevi olma durumuna göre kişilik özellikleri içerisindeki dışadönüklük ($P=0,015$), yumuşak başlılık ($P=0,006$) ve duygusal dengelik ($P=0,024$) alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenirken, sorumluluk ve deneyime açıklık alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.14). Araştırmada idari görevi olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin idari görevi olmayanlara göre daha dışadönük, daha yumuşak başlı ve daha duygusal bir kişiliğe sahip olduğu belirlenmiştir. Bilgin (2022) yürütmüş olduğu tez çalışmasında idari görevi olma durumuna (öğretmen-yönetici-zümre başkanı) beden eğitimi öğretmenlerinin deneyime açıklık boyutu hariç on maddeli kişilik ölçeği alt boyut puanları (Yumuşak Başlılık, Duygusal Dengelik, Sorumluluk ve Dışa Dönüklük) arasında anlamlı farklılık tespit edilemediğini beyan etmiştir. Araştırmada, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin deneyime açıklık alt boyutuna ilişkin görüşleri zümre başkanlarının görüşlerine göre daha yüksek düzeyde olduğu beyan edilmiştir. Özcü (2019), yapmış olduğu çalışmasında eğitimcilerin öğretmen ya da yönetici (müdür, müdür yardımcısı) olması kişilik tipleri üzerinde anlamlı farklılık oluşturmadığını ifade etmiştir. Bu bulgular araştırma bulguları ile örtüşmemektedir.

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin idari görev durumuna göre yenilikçi davranış toplam puanları ($P=0,003$) ve fikir iletişimi ($P=0,006$), uygulamaya başlama faaliyetleri ($P=0,005$) ve yenilikçi çıktılar ($P<0,001$) alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenirken, fikir üretimi, fikir arama, diğerlerini dâhil etme ve engellerin üstesinden gelme alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.15). Araştırmada idari görevi olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin idari görevi olmayanlara göre daha yenilikçi davranış sergiledikleri belirlenmiştir. Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin idari görev durumuna göre Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.16). Yapılan literatür taraması neticesinde, beden eğitimi öğretmenlerinin idari görevi olma durumuna göre durumuna göre yenilikçi davranış ve sosyal problem çözme üzerine herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaşadığı yere göre kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.17). Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaşadıkları yere göre yenilikçi davranış toplam puanları ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.18). Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaşadıkları yere göre Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.19). Yapılan literatür taraması neticesinde, beden eğitimi öğretmenlerinin anne yaşadığı yer durumuna göre durumuna göre kişilik özellikleri, yenilikçi davranış ve sosyal problem çözme üzerine herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin meslekte çalışma süresine göre kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.20). Bilgin (2022) yürütmüş olduğu tez çalışmasında beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte çalışma süresine göre Duygusal Dengelilik hariç on maddeli kişilik ölçeği alt boyut puanları (Deneyime Açıklık, Yumuşak Başlılık, Sorumluluk ve Dışa Dönüklük) arasında anlamlı farklılık tespit edilemediğini beyan etmiştir. Araştırmada, 1-5 yıl arası hizmet süresi olan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin duygusal dengelik alt boyutuna ilişkin görüşleri 6-10 yıl arası hizmet süresi olan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerine göre daha yüksek düzeyde olduğu beyan edilmiştir. Araştırmada, öğretmenlerin hizmet süresi değişkeni açısından on maddeli kişilik ölçeği (duygusal dengelilik alt boyut hariç) araştırma bulguları ile mevcut araştırma bulguları ile örtüşmektedir. Diğer taraftan, öğretmenlerin meslekte görev sürelerine göre kişilik özellikleri arasında farklılaşma olduğunu beyan eden literatür bulguları da mevcuttur (Demir, 2013; Göl, 2015; Gökçınar, 2018). Bu bulgular ile mevcut araştırma bulguları farklılık göstermektedir.

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin meslekte çalışma süresine göre yenilikçi davranış toplam puanları ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.21). Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin meslekte çalışma süresine göre Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.22). Yapılan literatür taraması neticesinde, beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte çalışma süresi durumuna göre durumuna göre yenilikçi davranış ve sosyal problem çözme üzerine herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mevcut kurumdaki çalışma süresine göre kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.23). Bilgin (2022) yürütmüş olduğu tez çalışmasında beden eğitimi öğretmenlerinin mevcut kurumdaki çalışma süresine göre on maddeli kişilik ölçeği alt boyut puanları (Deneyime Açıklık, Duygusal Dengelilik, Yumuşak Başlılık, Sorumluluk ve Dışa Dönüklük) arasında anlamlı farklılık tespit edilemediğini beyan etmiştir. Araştırmada, öğretmenlerin mevcut kurumdaki hizmet süresi değişkeni açısından on maddeli kişilik ölçeği araştırma bulguları ile mevcut araştırma bulguları ile örtüşmektedir.

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mevcut kurumdaki çalışma süresine göre yenilikçi davranış toplam puanları ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.24). Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mevcut kurumdaki çalışma süresine göre Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.25). Yapılan literatür taraması neticesinde, beden eğitimi öğretmenlerinin mevcut kurumda çalışma süresine göre yenilikçi davranış ve sosyal problem çözme üzerine herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Araştırmada ulusal projelerde görev alan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin görev almayan meslektaşlarına göre daha fazla dışadönük bir kimliğe sahip olduğu belirlenmiştir ($P=0,001$). Araştırmada ulusal projelerde görev alan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin görev almayan veren meslektaşlarına göre daha fazla yenilikçi davranış sergiledikleri, daha fazla fikir ürettikleri ve uygulamaya başlama faaliyetlerine daha fazla önem verdikleri belirlenmiştir. Diğer taraftan Araştırmada ulusal projelerde görev alma sorusuna evet ve hayır cevabını veren beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin fikir arama, fikir iletişimi, diğerlerini dâhil etme, engellerin üstesinden gelme ve yenilikçi çıktılar alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P>0,05$). Araştırmada ulusal projelerde görev alan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin görev almayan meslektaşlarına göre sosyal problemleri çözme düzeyi daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($P=0,047$). Yapılan literatür taraması neticesinde, beden eğitimi öğretmenlerinin ulusal projelerde görev alma durumuna göre durumuna göre kişilik özellikleri, yenilikçi davranış ve sosyal problem çözme üzerine herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin anne eğitim durumuna göre kişilik özellikleri alt boyut toplam puanları (duygusal dengelilik hariç) arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.29). Araştırmada annesi ortaokul mezunu olan bireylerin duygusal dengelilik alt boyut toplam puanı en yüksek bulunurken, annesi üniversite mezunu olan bireylerin duygusal dengelilik alt boyut toplam puanı en düşük bulunmuştur ($P=0,029$). Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin anne eğitim durumuna göre yenilikçi davranış toplam puanları ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.30). Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin anne eğitim durumuna göre Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.31). Yapılan literatür taraması neticesinde, beden eğitimi öğretmenlerinin anne eğitim durumuna göre durumuna göre kişilik özellikleri, yenilikçi davranış ve sosyal problem çözme üzerine herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Araştırmada babası üniversite mezunu olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin baba eğitim durumu lise veya altı okul mezunu olan meslektaşlarına göre daha fazla sorumluluk sahibi olduğu belirlenmiştir. Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin baba eğitim durumuna göre yenilikçi davranış toplam puanları ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.33). Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin baba eğitim durumuna göre Sosyal Problem Çözme toplam ve alt boyut toplam puanları (Dikkatsiz / Dürtüsel Tarz hariç) arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.37). Araştırmada babası üniversite mezunu olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin babası ilkokul mezunu olanlara göre sosyal problemlere daha dikkatli yaklaşım sergilediği belirlenmiştir. Yapılan literatür taraması neticesinde, beden eğitimi öğretmenlerinin baba eğitim durumuna göre durumuna göre kişilik özellikleri, yenilikçi davranış ve sosyal problem çözme üzerine herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaşı ile kişilik toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($P>0,05$). Bilgin (2022) yürütmüş olduğu tez çalışmasında beden eğitimi öğretmenlerinin yaş gruplarına göre Duygusal Dengelilik hariç on maddeli kişilik ölçeği alt boyut puanları (Deneyime Açıklık, Yumuşak Başlılık, Sorumluluk ve Dışa Dönüklük) arasında anlamlı farklılık tespit edilemediğini beyan etmiştir. Bu bulgu

mevcut araştırma bulgusu ile benzerlik göstermektedir. Ancak, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişilik toplam puanları ile Yenilikçi Davranış toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak zayıf ancak pozitif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($P<0,05$). Benzer şekilde Fırın ve Sevim (2022) Wellness işletmelerinde çalışan bireylerin üzerinde yürütmüş oldukları çalışmalarında wellness işletmelerinde çalışan bireylerin kişilik özellikleri ile yenilikçi davranış düzeyleri arasında zayıf ve orta düzeyde pozitif anlamlı bir ilişki olduğunu ifade etmiştir. Bu bulgu mevcut araştırma bulgusu ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kişilik toplam puanları ile sosyal problem çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak pozitif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($P<0,05$; Tablo 4.35). Özellikle sorumluluk sahibi olan kişilerin sosyal problemleri çözme toplam puanının daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($r=0,473$; $P<0,001$). Yapılan literatür taraması neticesinde, beden eğitimi öğretmenlerinin kişilik özellikleri ile sosyal problem çözme becerisi üzerine herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaşı ile yenilikçi davranış toplam ve alt puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($P>0,05$). Ancak, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin sosyal problem çözme toplam puanı ile yenilikçi davranış toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak zayıf ancak pozitif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($P<0,05$; Tablo 4.36). Yapılan literatür taraması neticesinde, beden eğitimi öğretmenlerinin yenilikçi davranış ile sosyal problem çözme becerisi üzerine herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaşı ile sosyal problem çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki (0,007-0,071 arası) tespit edilememiştir ($P>0,05$; Tablo 4.37). Yapılan literatür taraması neticesinde, beden eğitimi öğretmenlerinin yenilikçi davranış ile sosyal problem çözme becerisi üzerine herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyet, idari görevi olması, ulusal projelerde görev alma, anne eğitim durumu ve baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık belirlenirken, eğitim durumu, yaşadığı yer, meslekte çalışma süresi, mevcut kurumdaki çalışma süresi medeni durumlarına göre kişilik özellikleri, yenilikçi davranış ve sosyal problem çözme toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir.

Kadın beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin erkek meslektaşlarına göre daha fazla sorumluluk sahibi ve karşılaştıkları problemleri zaman açısından ötelemeden çözme yoluna gittikleri, idari görevi olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin idari görevi olmayanlara göre daha dışadönük, daha yumuşak başlı ve daha duygusal bir kişiliğe sahip olduğu ve daha yenilikçi davranış sergiledikleri, ulusal projelerde görev alan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin görev almayan meslektaşlarına göre daha fazla dışadönük bir kimliğe sahip olduğu, annesi ortaokul mezunu olan bireylerin duygusal dengelik puanının annesi üniversite mezunu olan bireylere göre daha yüksek olduğu, baba eğitim durumu lise veya altı okul mezunu olan meslektaşlarına göre daha fazla sorumluluk sahibi olduğu görülmüştür.

Bu bulgular ışığında aşağıdaki öneriler yapılabilir:

- ✓ Bu çalışmada elde edilen sonuçlar daha geniş katılımcı gruplarıyla daha kapsamlı araştırmalar yapılabilir.
- ✓ İdari görevi olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin dışadönük, yumuşak başlı ve duygusal kişilik özelliklerine sahip olduğu sonucu, bu özellikleri göstermeyen öğretmenlerle karşılaştırıldığında dikkat çekicidir. Bu durum, eğitim programlarında bu kişilik özelliklerine sahip öğretmenlerin daha iyi anlaşılması ve bu özelliklere yönelik destekleyici eğitimlerin verilmesi gerektiğini göstermektedir.
- ✓ Ulusal projelerde görev alan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin daha dışadönük kimliklere sahip olduğu sonucu, yenilikçi yaklaşımların teşvik edilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu öğretmenlerin deneyimlerini ve başarılarını diğer meslektaşlarıyla paylaşmaları ve yenilikçi uygulamalara katkıda bulunmaları teşvik edilmelidir.

- ✓ Annenin eğitim düzeyi ile duygusal dengelilik puanları arasındaki ilişki, ebeveyn eğitiminin çocukların duygusal gelişimine etkisini vurgulamaktadır. Bu nedenle, ailelere çocukların duygusal ihtiyaçlarına uygun bir şekilde yaklaşımları için eğitim ve destek sağlanması önemlidir.
- ✓ Baba eğitim durumunun sorumluluk sahipliğiyle ilişkili olduğu sonucu, eğitim programlarında ve öğretmenler arasında sorumluluk bilincinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Öğretmenlerin sorumluluk sahibi olmaları ve görevlerini zamanında ve etkili bir şekilde yerine getirmeleri için destek ve kaynaklar sağlanmalıdır.



KAYNAKÇA

- Adair, J. (2007). *Develop Your Leadership Skills*. Kogan Page, London and Philadelphia.
- Ahmetoğlu, E., Ercan, Z. G., ve Akşin, E. (2016). A study of interpersonal problem solving skills of preschool teacher candidates. *International J.Soc.Sci. & Education*, 6(3), 246-253.
- Altungül, O. (2012). Türkiye'deki spor federasyonlarının inovasyon yönetiminde performans analizi. *Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ*.
- Amman MT, İkizler HC ve Karagözoğlu C. (2000) *Sporda Sosyal Bilimler*, 1. Baskı, İstanbul, Alfa Yayıncılık
- Arslan Y. (2009) *Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Destek İle Sosyal Problem Çözme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya: Selçuk Üniversitesi
- Atak, H. (2013). On-Maddeli Kişilik Ölçeği'nin Türk Kültürü'ne Uyarlanması. *Archives of Neuropsychiatry/Noropsikiatri Arsivi*, 50(4).
- Basut, E. (2006). Stres, Başa Çıkma Ve Ergenlik. *Çocuk Ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 13(1), 31-36.
- Bayat, G. (2019). Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ve Konaklama İşletmeleri Çalışanları Kişilik Özelliklerinin İş Doyumu Düzeyleri Üzerindeki Etkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11 (3), s. 1575-1588.
- Bayraktar M. T. (2022). Altyapılarda Futbol Eğitimi Görmekte Olan Sporcuların Ahlaki Karar Alma Tutumlarında Ebeveyn Faktörünün İncelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun*.
- Berk, L.E. (2013). *Bebekler Ve Çocuklar, Doğum Öncesinden Orta Çocukluğa*. (Çev. N. Işıkoğlu Erdoğan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Biçersoyi, O. (2013). *Trakya Bölgesi, Tekirdağ İle Merkez İlçesi İlköğretim Ve Ortaöğretim Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Liderlik Durum Tespiti*. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.
- Bilgin, A. (2022). *Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenlerinin Kişilik Özelliklerinin Liderlik Davranışlarına Olan Etkisinin İncelenmesi*. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla*.
- Bilgin, M. (2017). Ergenlerin Beş Faktör Kişilik Özelliği İle Bilişsel Esneklik İlişkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 16(62).
- Bingham, A.(1998). *Çocuklarda Problem Çözme Yeteneklerinin Geliştirilmesi*. Oğuzhan, A.F. (Çev). M.E. Basımevi, İstanbul.
- Bingham, A. (2004). *Çocuklarda Problem Çözme Yeteneklerinin Geliştirilmesi*, (Çev. A.Ferhan Oğuzhan) 6. Basım, Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- Bodur, G. (2018). Hemşirelik Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik (İnovasyon) Düzeyleri ile Girişimcilik Eğilimleri Arasındaki İlişki, *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(2), 135-149

- Bono JE, Boles TL, Judge TA and Lauver K.J. (2002). The Role of Personality in Task and Relationship Conflict, *Journal of Personality*, 70(3): 1314.
- Boser, R. A., (1993). The Development of Problem Solving Capabilities in Pre-Service Technology Teacher Education. *Journal of Technology Education*, 4(2), 1-9.
- Bozionelos N. (2004). The Big Five of Personality and Work Involvement, *Journal of Managerial Psychology*; 19(1): 69-81
- Budak, G. (1998). “Yenilikçi Yönetim Yaratıcı Birey” Sistem Yayıncılık, ISBN:975-322-087 1, s.18-38-50, İstanbul.
- Burger JM. (1993). *Personality* (3rd edition), Brooks/Cole Publication Company, Grove, California, pp 168.
- Burger, JM. (2006). *Kişilik. Çeviren; İnan Deniz Erguvan Sarıoğlu. İstanbul: Kaknüs yayınları.*
- Büyükkaragöz, S. ve Çivi, C. (1999). *Genel öğretim metotları. Konya: Atlas Kitabevi.*
- Chang, YC. (2018). Analyzing the moderating effect of knowledge innovation of tourism and hospitality department teachers on student creative self-efficacy and innovation behaviors by using hierarchical linear modeling. *Professional Education-Training*, 5, 1-17. doi.org/10.1080/2331186X.2018.1535755
- Coon, D. and Mitterer, J.O. (2008). “Personality” *Introduction to Psychology: Gateways to Mind and Behavior. Wadsworth:Cengage Learning: 388-425.*
- Costa PT, Busch CM, Zonderman AB and McCrae, R. R. (1986). Correlations of Mmpi Factor Scales With Measures of the Five Factor Model of Personality, *Journal Of Personality Assessment*, 50(4): 641.
- Crick NR. and Dodge KA. (1994). A review and reformulation of social information processing mechanisms in children’s social adjustment. *Psychological Bulletin*, 115: 74-101.
- Cüceloğlu, D. (2002). *İnsan ve Davranışı, 10. Baskı, Remzi Kitapevi, İstanbul.*
- Cüceloğlu, D. (2011). *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları (22. Bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.*
- Çalışkan, A., Akkoç, İ. ve Turunç, Ö. (2011). Örgütsel Performansın Artırılmasında Motivasyonel Davranışların Rolü: Yenilikçilik ve Girişimciliğin Aracılık Rolü. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3), 360-400.
- Çekici, F. (2009). Problem çözme terapisine dayalı beceri geliştirme grubunun üniversite öğrencilerinin sosyal problem çözme becerileri, öfkeyle ilişkili davranış ve düşünceler ile sürekli kaygı düzeylerine etkisi. *Yayınlanmamış doktora tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*
- Çekici, F. ve Sonay Güçray, S. (2012). Problem çözme terapisine dayalı beceri geliştirme grubunun üniversite öğrencilerinin sosyal problem çözme becerileri öfkeyle ilişkili davranış ve düşünceler ile sürekli kaygı düzeylerine etkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 103-128.
- Çiftçi, M. Ç., (2018) *Spora Katılım Motivasyonlarının Kişilik Özellikleriyle İlişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi. Bolu.*

- Daz B. (2022). Kış Sporları Tesislerinde Çalışan Yönetici Ve Personellerin Mesleki Benlik Saygısı Düzeyleri İle Yenilikçi Davranış Algı Düzeylerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi. Erzurum.
- Demir, E. (2013), Ortaokullarda Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Kişilik Yeterliklerinin Algılanışının Değerlendirilmesi, İstanbul, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi.
- Deniz A. ve Erciş A. (2008) Kişilik Özellikleri ile Algılanan Risk Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 22(2): 305
- De Jong, J.P.J., and Den Hartog, D.N. (2010). Measuring Innovative Work Behavior. Creativity and Innovation Management. 19 (1), 23-36.
- De Jong, J.P.J. and Den Hartog, D.N. (2007). How Leaders Influence Employees Innovative Behaviour. European Journal Innovation Management. 10(1): 41-64.
- D’Zurilla, T. J., & Chang, E. C. (1995), The relations between social problem solving and coping. Cognitive Therapy and Research, 19, 547-562.
- D’Zurilla, T. J., & Goldfried, M. R. (1971). Problem solving and behavior modification. Journal of Abnormal Psychology, 78, 107-126.
- D’Zurilla, T.J., Nezu, A. M., & Maydeu-Olivares, A. (2004), Social Problem Solving: Theory and Assessment. Chang, E.C., D’ Zurilla, T.J., Sanna, L.J. (Editors), Social Problem Solving: Theory, Research and Training, American Psychological Association, Washington, DC.
- D’Zurilla T.J. and Nezu A.M. (2010) Problem solving therapy. Dobson K.S (eds). Handbook of Cognitive Behavioral Therapies, Washington, 197-224
- Doğan, O. (2005). Spor psikolojisi. Adana: Nobel kitabevi
- Doğar, Y. (1997). Sport Management in Turkey. Öz Akdeniz Ofset, Malatya.
- Duygulu, S. ve Kublay, G. (2008). Yönetici Hemşirelerin ve Birlikte Çalıştıkları Hemşirelerin Liderliğe İlişkin Değerlendirmeleri ve Yönetici Hemşirelerin Sahip Oldukları Liderlik Özellikleri, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi, 15(1), 1-15.
- Elias, M., J. and Weissberg, R. P. (2000). Primary Prevention: Educational Approaches to Enhance Social and Emotional Learning. Journal Of School Health, 70 (5): 186- 190.
- Erdoğan Y. (2018) Rekreatif Aktivitelerin Şizofren Hastaları Üzerine Etkisinin Araştırılması. Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 111 sayfa, Çorum, (Prof. Dr. Faruk Yamaner).
- Eysenck H.J., Eysenck S.B. (1975) Manual of the Eysenck Personality Questionnaire (adult and junior). Hodder & Stoughton, London
- Farr J.L. and Ford C.M. (1990). Individual innovation. Managing innovation editors. Sage.
- Ferah, M. (2018). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kişilik Özellikleri İle Tercih Ettikleri Öğretim Yöntemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Fırın, S., Sevim, Ş. (2022). Kişilik özelliklerinin Yenilikçi Davranış Etkisi Üzerine Bir Araştırma. İşletme Araştırmaları Dergisi, 14(2), 1189-1200.
- Fişne, M. (2017). Kişilik Özelliklerinin Sporda Gönüllülük Motivasyonu Üzerine Etkisi: Uluslararası Spor Organizasyonlarında Görev Alan Gönüllülere Yönelik Bir Araştırma. Yayınlanmış Doktora Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü Sivas.
- Gelbal, S. (1991). Problem Çözme. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi; 6: 24-28.

- Goldberg L.R. (1990). An Alternative Description Of Personality: The Big-Five Factor Structure, *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(6): 1216.
- Gökpınar, İ. (2018). Eğitim Yöneticilerinin Ve Sınıf Öğretmenlerinin Kişilik Özellikleri İle İş Stres Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Göl, L. (2015). İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin kişilik özellikleri ile iş doyumları arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Görmüş, İ. (2019), Türk Sigorta Şirketlerinde Çalışanların Proaktif Kişilik Özelliklerinin Bağlamsal, Görev Performanslarına ve Yenilikçi Davranışa Etkisinin Araştırılması. Tez No. (222614). Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi. İstanbul. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Güner, P. (2000). Sorunlarla Etkili Baş Etme Yolu: Problem Çözme. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, C. 3, S.1, s.66.
- Hakyemez, Ö. (2010). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Yaşantılarında Karşılaştıkları Problemler (Kayseri ili Örneği). Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara. 69s. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Horzum, M. B. (2007). Beş faktör kişilik ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması. *Sakarya University Journal of Education*, 7 (2), s. 398- 408.
- Horzum, M. B. , Ayas, T. and Padır, M. A. (2017). Adaptation of Big Five Personality Traits Scale to Turkish Culture. *Sakarya University Journal of Education*, 7 (2) , 398-408. DOI: 10.19126/suje.298430
- İrkin, H. (2021). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kişilik Özellikleri İle Rekreatif Tercihlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi. İstanbul
- Jaiswal, NK. and Dhar, RL. (2015). Dönüşümcü Liderlik, İnovasyon İklimi, Yaratıcı Öz Yeterlilik ve Çalışan Yaratıcılığı: Çok Seviyeli Bir Çalışma. *Uluslararası Otelcilik Yönetimi Dergisi*, 51, 30-41.
- Janssen, O. (2000). Job Demands, Perceptions of Effort-Reward Fairness and Innovative Work Behaviour. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 73(3), 287-302.
- Kaçan, A. (2020). Örgüt Kültürü ve Yenilikçi Davranış İlişkisinde Örgütsel Adalet Algısının Aracı Rolü: Bir alan çalışması Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Karagöz, U. (2013). Kamu Sektöründe Yeni Bir İnovasyon Girişimi. *Türk İdare Dergisi*, 476, 133-50.
- Karasar, N. (2014). Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar ilkeler teknikler. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karataş, M., Duyan, V. (2020). Emniyet Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatı'nda Çalışan Polis Teşkilatı Mensuplarında Öz Denetim ve Sosyal Sorun Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 302-315.
- Karivai A, (2014). İnsan Kaynakları Uygulamalarının Yenilik Üzerine Etkisinin Araştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Kaya, M. (1997). Ailede anne-baba tutumlarının çocuğun kişilik ve benlik gelişimindeki rolü. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9(9), 193-204.

- Kılıçlar, A. Ş. (2017). Kişilik tiplerinin tat tercihlerine etkisi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5 (3), s. 93-117.
- Kneeland, S. (2001). Problem Çözme. Çev. Nurdan Kalaycı. Gazi Kitabevi, Ankara
- Koptagel, G. (1982). Tıpsal Psikoloji. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi.
- Korkut, F. (2002). Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22: 177-184.
- Köknel, Ö. (1982). Kaygıdan mutluluğa: kişilik. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Köknel Ö. (1986). Kişilik, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, ss 83.
- Köknel Ö. (2005). Kaygıdan Mutluluğa Kişilik (17. Basım), Altın Kitaplar Yayınları, İstanbul, ss 46.
- Kösterelioğlu MA, Demir F, (2014) .Öğretmenlerin Bireysel Yenilikçilik Düzeyinin Öğretmen Liderliğine Etkisi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 26, 247-56.
- Kulaş, E. (2019). Kış Spor Tesislerinde Örgütsel Yenilikçilik. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi- Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Lawson, B. and Samson, D. (2001). Developing Innovation Capability In Organisations: A Dynamic Capabilities Approach. Department of Management, The University of Melbourne, Victoria, 3.
- Leong, C. T. and Rasli, A. (2014). The relationship between innovative work behavior on work role performance: An empirical study. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 129, 592–600.
- Luft, J. A., (1999). Teacher's Salient Beliefs about a Problem-Solving Demonstration Classroom In-Service Program. *Journal of Research in Science Teaching*, 36(2), 141-158.
- Mccrae RR. and Costa PT. (2003). Personality in Adulthood: A Five-Factor Theory Perspective, Guilford Press, Guilford, pp 175.
- Merdan, E. (2013). Beş faktör kişilik kuramı ile iş değerleri ilişkisinin incelenmesi: bankacılık sektöründe bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, (7), s. 140-159.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu. Ankara: Resmi Gazete, Tarih: 24.6.1973 Sayı: 14574.
- Monteiro, C. V., da Silva, F. Q., & Capretz, L. F. (2016). The innovative behaviour of software engineers: Findings from a pilot case study. In *Proceedings of the 10th ACM/IEEE International Symposium on Empirical Software Engineering and Measurement*.
- Morris CG. (1996). Understanding Psychology, Prentice Hall Publication, New Jersey, pp 23.
- Mountrose P. (2000). 6 İle 18 Yaş Çocuklarıyla Sorunları Çözmede 5 Aşama. 1. Baskı. İstanbul, Kariyer Yayıncılık, 83-119.
- Mutlu, F. (2019). Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerindeki Lisans ve Yüksek Lisans Öğrencilerinin Problem Çözme ve Karar Verme Stilllerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü. Niğde.
- Öğülmüş S. (2016). Kişilerarası Sorun Çözme Becerileri ve Eğitimi, 3. Baskı. Ankara, Nobel Kitapevi, 34-47

- Özcü, Ö. (2019). Eğitim liderlerinin kişilik özelliklerinin incelenmesi İstanbul ili örneği Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Özer E. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlamlık Düzeylerinin Duygusal Zeka ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi, Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, ss 267
- Özmenteş, G. vd. (2017). Müzik Gelişimi ve Öğrenmede Sosyo-Kültürel Bağlam. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 6 (1), s. 422-436.
- Özsarı, A. (2020). Kamu Spor Örgütlerinde Entelektüel Sermaye, İnovatif Davranış Ve Bağlamsal Performans İlişkisi (Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri Araştırması). (Tez No. 651113). Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi. Konya. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özsoy, G. (2005). Problem Çözme Becerisi İle Matematik Başarısı Arasındaki İlişki. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 25, Sayı 3, 179-190.
- Pala, O. ve Turan, N. (2020). Yenilikçi Davranış Ölçeğinin (YDÖ) Türkiye'ye Uyarlama Çalışması. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20(3), 65-80.
- Ramsey, R.F. (1989). Effective Problem Solving. The Shild & Lance, 7 (4)
- Roehrich, G. (2004). Consumer İnnovateness: Concepts and Measurements. Journal of Business Research, 57(6), 671-677.
- Rogers, M. E. (2003). Diffusion of innovations. Free Press.
- Sağdıç, E. Ü. (2019). Problem Çözme Eğitimi Grup Yaşantısının Kadın Mahkumların Sosyal Problem Çözme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mersin.
- Saracaloğlu, S. S., Yenice, N., ve Karasakaloğlu, N. (2009). Öğretmen adaylarının iletişim ve problem çözme becerileri ile okuma ilgi ve alışkanlıkları arasındaki ilişki. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(2), 187-206.
- Salim, E. (2018). Oryantiring Sporcularında Problem Çözme Becerisi ve Hedef Bağlılığının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Rekreasyon Anabilim Dalı/ Sosyal Bilimler Enstitüsü/ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Scott, S.G., & Bruce, R.A. (1994). Determinants of Innovative Behavior: A Path Model of Individual Innovation in the Workplace. Academy of Management Journal. 37, 580-607.
- Senemoğlu N. (2005). Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya, Gazi Kitabevi, Ankara, ss 62-63, 72.
- Selimoğlu, F. (2021). Sosyal Sermayenin Yenilikçi Davranışa Etkisinde Lider Üye Etkileşiminin Düzenleyici Rolü. (Tez No. 690276). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi. İstanbul. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Sharma, P. and Chrisman, J.J. (1999). Toward a Reconciliation of the Definitional Issues in the Field of Corporate Entrepreneurship. Entrepreneurship Theory and Practice. 23(3): 11-27.
- Shiner RL. (2009). The Development of Personality Disorders: Perspectives from Normal Personality Development in Childhood and Adolescence, Development And Psychopathology, 21(3): 715-734.
- Somer O., Korkmaz M. ve Tatar A. (2002). Beş Faktör Kişilik Envanterinin Geliştirilmesi I: Ölçek ve Alt Ölçeklerin Oluşturulması, Türk Psikoloji Dergisi, 17: 49.

- Sönmez B. ve Yıldırım A. (2014). Bir Üniversite Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Yenilikçi Davranışları ve Yenilikçi Davranışlarını Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi: Niteliksel Bir Çalışma, Sağlık ve Hemşirelik Yönetim Dergisi. 2(1), 49-59.
- Shiner RL. (2009). The Development of Personality Disorders: Perspectives from Normal Personality Development in Childhood and Adolescence, Development And Psychopathology, 21(3): 715-734.
- Soto CJ, John OP, Gosling SD ve ark. Age differences in personality traits from 10 to 65: Big-Five domains and facets in a large cross-sectional sample. J Pers and Soc Psy 2011; 94:718-737
- Stevens, M. (1998). Sorun Çözümleme. Çeviri: A. Çimen, Timaş Yayınları.
- Stevens CD. and Ash RA. (2001). Selecting Employees for Fit: Personality and Preferred Managerial Style, Journal of Managerial, 13(4): 501.
- Subramaniam ID. (2012). Determinant of innovative behavior in the workplace: a case study of a Malaysian public sector organisation. American Journal of Social Issues & Humanities, 2(6), 384-97
- Şanal İ. (2022). Antrenörlerin ve Spor Uzmanlarının Entelektüel Sermaye ve İnovatif Kapasitesinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi. Aydın.
- Tasdemir, G., Keskin, G. ve Aktekin, E. (2016). The importance of personality structure within an organization. PressAcademia Procedia, 2(1), 420-426. İstanbul, Turkey.
- Tatar, A. V. (2014). Klinik Olmayan Örneklemde Beş Faktör Kişilik Envanteri Belirti Tarama Amaçlı Kullanılabilir mi?: Ön çalışma. FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, 4, s. 181-199.
- Tavşancıl, E. (2014). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi (5. Basım). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Tazegül, Ü. (2012). Güreşçilerin Kişilik Özellikleri İle Stresle Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Kütahya.
- Tekin, HK. (2020). Sosyal problem çözme becerisi ve zaman yönetiminin fiziksel aktivite seviyesine etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uşak Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Uşak.
- Temel, C., Mirzeoglu, N. and Mirzeoglu, AD. (2013). An Investigation Of Physical Education Teachers'work Alienation Level According To Some Variables. International Journal Of Academic Research, 5(4).
- Temizyürek, K. (2003). Fen Öğretimi ve Uygulamaları. Ankara: Nobel Yayın.
- Tiryaki BS. (2022). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Sosyal Problem Çözme Becerileri İle Empatik Eğilimlerinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Top, MZ. (2011). İlköğretim Okul Yöneticilerinin Yenilik Yönetimine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Töre, E. (2017). Entelektüel Sermayenin Yenilikçi İş Davranışına Etkisinin Bilgi Paylaşımı, Öz-Yeterlilik ve İç Denetim Odağı Perspektifinden İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Uysal, Y. (2015). Öğretmenlerin Kişilik Özelliklerinin İş Değerleri Üzerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara
- Uğurlu, B. (2012). Resmi Liselerde Çalışan Öğretmenlerin Kişilik Özellikleri İle Kullandıkları Disiplin Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Üstündağ, S., ve Beşoluk, Ş. (2012). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. X. Ulusal Fen ve Matematik Kongresi'nde sunulmuştur. Niğde, Türkiye.
- Van De Ven, A.H. (1986). Central Problems in the Management of Innovation. Strategic Management and Entrepreneurship. 32(5): 590-607.
- Van De Walle, J. (1989). Elementary School Mathematics. New York: Longman.
- Weiten, W. (2007). Psychology: Themes and Variations. USA: Cengage Learning
- Westen D. (1996). Psychology Mind Brain and Culture, John Wiley and Sons Publication, New York, pp 76.
- Yalvuç, F. (2019). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki öz-yeterlikleri ile yenilikçi tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi- Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Yanbastı, G. (1990). Kişilik Kuramları. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları
- Yeşilyaprak B. (1993). Kişilik Gelişiminde Ailesel Faktörlerin Etkisine İlişkin Bir Araştırma, Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 3(3). (35)
- Yetim, A. (2011). Yönetim ve Spor. Gazi Kitabevi.
- Yıldırım S. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Biliş Ötesi Farkındalıkları ile Benzer Matematiksel Problem Türlerini Çözmeleri Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Yıldız, S. A., (2003). Ebeveynin Problem Çözme Becerisini Geliştirmeye Yönelik Deneysel Bir Çalışma. Yayınlanmamış Doktora Tezi., İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız, L., Zırhlıoğlu, G., Yalçinkaya, M., ve Güven, Ş. (2011). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yaratıcılık ve Problem Çözme Becerileri. VAN/YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı, 18-36.
- Yüksel, M. Okul öncesi öğretmenlerinin kişilik özellikleri ve yaşam memnuniyetlerinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Zel UN. (1999). Kişiliğin Yönetim Performansına Etkileri Örgüt Ortamında Kullanılması ve Ülkeler/Sektörler Arasında Karşılaştırmalı Bir Uygulama, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, ss. 287. 35. (34)

EKLER

Ek 1. Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyetiniz
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

Kadın
Erkek

2. Medeni Durumunuz
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

Evli
Bekar

3. Eğitim Durumunuz
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

Lisans
Yüksek Lisans
Doktora

4. Gelir Düzeyiniz
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

Düşük (Gelir < Gider)
Orta (Gelir=Gider)
Yüksek (Gelir>Gider)

5. Hayatınızın Çoğunu Geçirdiğiniz Yer
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

Köy
İlçe
İl
Büyükşehir

6. İdari Görev
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

Yok
Müdür
Müdür Yardımcısı

7. Meslekte Çalışma Süreniz
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

5 Yıldan Az
5-10 Yıl
11-15 Yıl
16-20 Yıl
21 Yıl ve Üzeri

8. Bulunduğunuz Kurumda Çalışma Süreniz
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

5 Yıldan Az
5-10 Yıl
11-15 Yıl
16-20 Yıl
21 Yıl ve Üzeri

9. Herhangi Bir Ulusal Projede (Sosyal Projeler Dahil) Görev Aldınız mı
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

Evet
Hayır

10. Herhangi Bir Uluslararası Projede (Erasmus veya Sosyal Projeler Dahil) Görev
Aldınız mı
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

Evet
Hayır

12. Anne Eğitim Durumu
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

Okur Yazar Değil
İlkokul
Ortaokul
Lise
Üniversite

12. Baba Eğitim Durumu
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

Okur Yazar Değil
İlkokul
Ortaokul
Lise
Üniversite

Ek 2. On-Maddeli Kişilik Ölçeği-(OMKÖ)

Aşağıda sizi tanımlayan ya da tanımlamayan birçok kişilik özelliği bulunmaktadır. Lütfen her bir ifadenin yanına, o ifadenin size tanımlama düzeyini dikkate alarak, o ifadeye katılıp katılmadığınızı belirtmek için 1 ile 7 arasında bir rakam yazın. İfadelerde size en çok tanımlayan özelliği dikkate alarak, uygun gördüğünüz rakamı yazın.

1 = Tamamen katılmıyorum

2 = Kısmen katılmıyorum

3 = Biraz katılmıyorum

4 = Kararsızım

5 = Biraz Katılıyorum

6 = Kısmen katılıyorum

7 = Tamamen katılıyorum

Kendimi olarak görürüm:

1. _____ Dışa dönük, istekli
 2. _____ Eleştirel, kavgacı
 3. _____ Güvenilir, öz-disiplinli
 4. _____ Kaygılı, kolaylıkla hayal kırıklığına uğrayan
 5. _____ Yeni yaşantılara açık, karmaşık
 6. _____ Çekingen, sessiz
 7. _____ Sempatik, sıcak
 8. _____ Altüst olmuş, dikkatsiz
 9. _____ Sakin, duygusal olarak dengeli
 10. _____ Geleneksel, yaratıcı olmayan
-

Ek 3. Yenilikçi Davranış Ölçeği

Lütfen her cümleyi dikkatli bir şekilde okuyunuz ve cevap formunda bu cümlelerin size uygunluk derecesi “Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum” şeklindeki ifadelerden birine çarpı işareti (X) koyarak belirtiniz. <i>Yalnızca bir şıkki işaretleyin</i>	1	2	3	4	5
1 2 3 4 5 Kesinlikle Katılmıyorum Kesinlikle Katılıyorum					
İşimi yaparken yeni yollar denerim.					
Özgün düşünmeyi gerektiren işleri tercih ederim					
İşimde bir şeyler iyi gitmediğinde, yeni çözüm yolları bulmayı denerim.					
Meslektaşlarım veya iş ortaklarımdan yeni fikirler almaya çalışırım.					
Kendi işimde yararlanmak için, başka yerlerde işlerin nasıl yapıldığı ile ilgilenirim.					
En iyisini bulmak ve uygulamak için diğer insanların yeni fikirlerini araştırırım.					
Yeni bir fikrim olduğunda, iş arkadaşlarıma bu fikri benimsetmeye çalışırım					
Yeni bir fikrim olduğunda, yönetimden buna destek almaya çalışırım.					
İş arkadaşlarıma yeni fikirlerin olumlu yönlerini göstermeye çalışırım.					
Yeni bir fikrim olduğunda, bu fikir üzerinde çalışabilecek insanları işbirliğine dâhil etmeye çalışırım.					
Yeni fikirlerin uygulanması için uygun planlar ve zaman programları geliştiririm.					
Yeni fikirlerin uygulanması için yeni teknoloji, süreç veya prosedürler araştırırım					
Yeni fikirlerin uygulanması için ihtiyaç duyulan araçları/malzemeleri araştırır, temin ederim.					
Uygulama sırasında sorunlar ortaya çıkarsa, onları çözebilecek kişilere/ehil ellere teslim ederim.					
Bir fikrin uygulanmasına kilit karar vericileri de dâhil etmeye çalışırım.					
Yeni bir fikrim olduğunda, onu sahiplenecek/sırtlanacak insanlar bulmaya çalışırım.					
Bir fikri geliştirirken karşıma çıkan engellerin kararlılıkla üstesinden gelebilirim.					
Başkaları yapılamayacağını söylese bile pes etmem.					
Genellikle amacıma ulaşana kadar durmam.					
Bir fikri uygularken işler planladığım gibi gitmese bile çalışmaya devam ederim.					
Fikirlerimi benimsetme ve hayata geçirmede sıklıkla başarılı oldum					
Düşündüğüm birçok şey kuruluşumuzda uygulanmakta, kullanılmaktadır					
Ne zaman bir yerde çalıştıysam, orada bir şeyleri iyileştirdim					

Ek 4. Sosyal Problem Çözme Envanteri

Aşağıda günlük yaşamda problemlerle karşılaştığınızda ortaya çıkabilecek bazı düşünce, duygu ve davranış tarzlarınızla ilgili maddeler yer almaktadır. Burada genellikle karşılaştığınız sıradan güçlüklerden ya da her gün üstesinden başarıyla geldiğiniz baskılardan bahsedilmemektedir. Bu envanterde sözü edilen problem, yaşamınızda önemli bir yeri olan, size sıkıntı veren fakat üstesinden nasıl geleceğinizi ya da sizi rahatsız etmesini durduracağınızı bilmediğiniz bir şeydir. Bu problem düşünceleriniz, duygularınız, davranışlarınız, sağlığınız ya da fiziksel görünüşünüz gibi kendinizle ilgili; aileniz, arkadaşlarınız, öğretmenleriniz, patronunuzla gibi diğer insanlarla ilişkilerinizle ilgili veya eviniz, arabanız, mal varlığınız, paranız gibi sahip olduğunuz şeylerle ve çevrenizle ilgili olabilir. Cümleleri okurken kendinizi bugünlerde bir problemle karşılaştığınızda her zaman düşündüğünüz, hissettiğiniz ve davrandığınız şekilde değerlendiriniz. Lütfen her cümleyi dikkatli bir şekilde okuyunuz ve cevap formunda bu cümlelerin size uygunluk derecesi “bana hiç uygun değil, bana çok az uygun, bana kısmen uygun, bana çok uygun, bana tamamen uygun” şeklindeki ifadelerden birine çarpı işareti (X) koyarak belirtiniz.	Hiç uygun değil	Çok az uygun	Kısmen uygun	Çok uygun	Tamamen uygun
1. Çözülmesi gereken önemli bir problemim olduğunda kendimi tehdit altında hisseder ve korku duyarım.					
2. Karar verirken, tüm seçenekleri yeterince dikkatli bir şekilde değerlendirmem.					
3. Önemli bir karar vermem gerektiğinde kendimi huzursuz hisseder ve kendimden emin olamam.					
4. Bir problemi çözmeye ilişkin başlangıçtaki çabalarım başarısızlıkla sonuçlandığında, ısrar eder ve çabucak vazgeçmezsem sonunda iyi bir çözüm bulabileceğime inanırım.					
5. Ne zaman bir problemim olsa, o problemin çözülebileceğine inanırım.					
6. Bir problemi kendi başıma çözmeye çalışmadan önce, ilk olarak o problemin Kendiliğinden çözülüp çözülmeyeceğini görmek amacıyla bir şey yapmadan öylece durup beklerim.					
7. Bir problemi çözmeye ilişkin başlangıçtaki çabalarım başarısızlıkla sonuçlandığında, hayal kırıklığına uğrarım.					
8. Zor bir problemle karşılaştığımda ne kadar çok çabalarsam da, o problemi kendi başıma çözebileceğimden şüphe duyarım.					
9. Hayatımda bir problem oluştuğunda, problemin çözümü için uğraşmayı Olabildiğince uzun bir süre ertelerim.					
10. Hayatımdaki problemlerle uğraşmaktan kaçınmak için her yolu denerim					
11. Zor problemler beni çok mutsuz eder.					
12. Vermem gereken bir karar olduğunda, her seçeneğin olumlu ve olumsuz Sonuçlarını tahmin etmeye çalışırım.					
13. Hayatımda problemler ortaya çıktığında, mümkün olan en kısa sürede Problemleri ele almak yani onlarla uğraşmak hoşuma gider.					
14. Bir problemi çözmeye çalışırken, aklıma gelen ilk iyi fikre göre hareket ederim.					
15. Zor bir problemle karşılaştığımda, yeterince gayret edersem o problemi kendi başıma çözebileceğime inanırım.					
16. Çözülmesi gereken bir problemim olduğunda, ilk yaptığım şeylerden biri Problemle ilgili mümkün olduğu kadar çok bilgi edinmeye çalışmaktır.					
17. Problemleri çözmeyi, herhangi bir şey yapılamayacak hale gelinceye kadar Ertelerim.					
18. Problemlerimden kaçınmaya onları çözmeye çalışmaktan daha fazla zaman Harcarım.					
19. Bir problemi çözmeye çalışmadan önce, neyi başarmak istediğimi tam olarak bilmek için kendime belirli bir hedef oluştururum.					
20. Vermem gereken bir karar olduğunda, her seçeneğin avantaj ve dezavantajlarını gözden geçirmeye vakit ayırmam.					
21. Bir çözümü uygulamaya koyduktan sonra, durumun ne kadar iyi yönde değiştiğini mümkün olduğunca dikkatli bir biçimde değerlendirmeye çalışırım.					
22. Karşılaştığım bir problemi, olumlu bir şekilde yararlanacağım “bir fırsat” ya da “üstesinden gelinecek bir durum” olarak görmeye çalışırım.					
23. Bir problemi çözmeye çalışırken, yeni fikirler üretemez hale gelinceye dek mümkün olduğu kadar çok seçenek düşünürüm.					
24. Karar verirken, her seçeneğin sonuçları üzerinde pek fazla düşünmeden sezgilerimle hareket ederim.					
25. Karar verirken çok ani ve düşünmeden hareket ederim.					

Ek 5. Etik Kurul Belgesi



ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
22.10.2021	10	2021-827

KARAR NO: 2021-827
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Fatih KARAKAŞ' ın Doç. Dr. Menderes KABADAYI danışmanlığında “ Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kişilik, Yenilikçi Davranış ve Sosyal Problem Çözme Özellikleri” isimli doktora tezine ilişkin anket, ölçek ve bilgisayar ortamında anket/test çalışmalarını içeren 33694 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Fatih KARAKAŞ' ın Doç. Dr. Menderes KABADAYI danışmanlığında “ Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kişilik, Yenilikçi Davranış ve Sosyal Problem Çözme Özellikleri” isimli doktora tezine ilişkin anket, ölçek ve bilgisayar ortamında anket/test çalışmalarının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

Ek 6. Kurumdan Veri Toplama İzin Belgesi



T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-27485554-605.01-48078779
Konu : Fatih KARAKAŞ' ın
Araştırma Uygulama İzni

19.04.2022

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : a) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün
21/01/2020 tarihli ve 81576613-10.06.01-E, 1563890- 2020/2 sayılı Genelgesi,
b) Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğünün 18/04/2022 tarihli ve 221163 sayılı yazısı.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Doktora Öğrencisi Fatih KARAKAŞ' ın ; İlimiz 17 ilçedeki özel/resmî ortaokul/liselerde görev yapan Beden Eğitimi öğretmenlerine yönelik "Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kişilik, Yenilikçi Davranış ve Sosyal Problem Çözme Özellikleri " başlıklı tez çalışması yapmak istediğine ilişkin ilgi (b) yazı ve ekleri, ilgi (a) genelgeye göre incelenmiş ve komisyon tarafından uygun görülmüştür.

Söz konusu çalışmanın komisyon kararı doğrultusunda, uygulama sorularını çalışmayı yapan kişi tarafından raporlanarak, Müdürlüğümüz Ar-Ge Birimine gönderilmesine dikkat edilerek, yüz yüze eğitim öğretime ara verilmesi gözönüne alınarak online, örgün eğitimin tam olarak başlamasıyla birlikte denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri/okul idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre yapılmasının sağlanması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Murat YİĞİT
Vali a.

İl Millî Eğitim Müdürü

Ekler :

- 1- İlgi (b) yazı ve ekleri
- 2- 18/04/2022 tarihli komisyon kararı

DAĞITIM:

Gereği:
17 İlçe Kaymakamlığına
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

Bilgi:
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğü
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Adres : Atatürk Bulvarı Hükümet Konağı İl Millî Eğitim
Müdürlüğü/SAMSUN
Telefon No : 0 (362) 435 80 63
E-Posta : samsunmeh@meh.gov.tr
Kep Adresi : meh@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meh-ehys>

Bilgi için : L. SOYLEYICI

Unvan : Şef

İnternet Adresi : <http://samsun.meh.gov.tr>

Faks : 3624324854

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meh.gov.tr> adresinden 52f7-4c06-331b-b7fe-5a73 koda ile teyit edilebilir.



ÖZ GEÇMİŞ

Fatih KARAKAŞ, Erzincan Fatih Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi'ni bitirdikten sonra Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yaşar Doğu Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünden 15.06.2002 tarihinde mezun oldu. 2012 yılında OMÜ LEE Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Yüksek Lisansı bitirdi. 2019 yılında OMÜ LEE Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Doktora programına başladı. Lisans mezuniyetinden bu yana Öğretim Görevlisi olarak görev yapan Fatih KARAKAŞ orta derecede İngilizce bilmektedir (Yökdil:56,25). Temel ilgi alanları, Hentbol, Aikido (06.06.2023).

İletişim Bilgileri

ORCID ID : 0000-0002-3366-7587

Yayınlar:

1. **Karakaş F.**, Öztürk Ö., Kusan M., Bur S. (2023) Family Belonging Levels of Students Faculty of Sports Sciences. Current Research In Sports Science – I. Gazi Kitabevi, Editör: Prof. Dr. Soner ÇANKAYA, Prof. Dr. Erkan Faruk ŞİRİN Assoc. Prof. Dr. Seda SABAH, Basım sayısı:1, Sayfa sayısı:145, ISBN: 978-625-365-225-8, Bölüm Sayfaları:85-96
2. Karaduman, E., Bostancı, Ö., **Karakaş, F.**, Kabadayı, M., Yılmaz, A. K., Akyildiz, Z., ... & Fischetti, F. (2022). Pistol Shooting Performance Correlates with Respiratory Muscle Strength and Pulmonary Function in Police Cadets. *Sustainability*, 14(12), 7515.
3. Kabadayı, M., Mayda, M. H., Yılmaz, A. K., Karaduman, E., Bostancı, S. E., **Karakas, F.**, ... & Yılmaz, C. (2022). Examination of Anthropometric Characteristics of Police Academy Students. *International Journal of Morphology*, 40(2).